

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

MIJA BON

Ledinska in hišna imena v Bovcu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

MIJA BON

Ledinska in hišna imena v Bovcu

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Matej Šekli

Univerzitetni študijski program prve
stopnje: Slovenistika (enopredmetni
študij)

Ljubljana, 2015

Zahvala

Pričujoče diplomsko delo je odraz ljubezni do domačega kraja, ljudi in narečja. Nedvomno jo v sebi nosijo informatorji, ki so mi prišepnili marsikatero besedo ali ime, ki ga ne slišimo več v vsakodnevnem pogovoru, ali vaško prigodo, zgodbo o vsakdanu ali fotografijo iz nekdanih časov. Iskreno se zahvaljujem informatorjem, posebno noni – Ani Gebni, mati in oču, Plajerjema – Mirku in Elici, Andreju Čopiju, Marici Frenččevi in Brunu Komarju.

Hvala mentorju doc. dr. Mateju Šekliju za hitre in tehtne popravke, nasvete, vzpodbude, usmerjanje na pravo pot in ves čas, namenjen diplomski nalogi.

Hvala gospodu župniku Viliju Čušinu, da je omogočil dostop do farnega arhiva.

Hvala Urošu Benkoviču, Maticu Kuščerju in Benjaminu Komelu za izvrsten zemljevid, shemo in prenos dokumentiranega na splet.

Hvala vsem, ki me imate radi in ste verjeli v mene, me vzpodbujali in se z mano veselili uspehov, posebej domačim. Mama, tata, Dean, nona, Tomaž – hvala.

KAZALO

KAZALO	4
POVZETEK	8
ABSTRACT – Microtoponyms and house names of Bovec	9
1. UVOD	10
2. GLASOSLOVNI OPIS BOVŠKEGA GOVORA	12
2.1 JEZIKOVNA DOLOČITEV	12
2.2 FONOLOŠKI OPIS BOVŠKEGA GOVORA	12
2.2.1 NAGLAS	12
2.2.2 SAMOGLASNIKI	12
2.2.2.1 DOLGI NAGLAŠENI SAMOGLASNIKI	13
2.2.2.2 KRATKI NAGLAŠENI SAMOGLASNIKI	16
2.2.2.3 KRATKI NENAGLAŠENI SAMOGLASNIKI	17
2.2.2.4 ONEMITVE SAMOGLASNIKOV	19
2.2.3 SOGLASNIKI	19
2.2.3.1 ZVOČNIKI	19
2.2.3.2 NEZVOČNIKI	20
2.2.4 POSEBNOSTI DRUGIH JEZIKOVNIH RAVNIN: OBLIKOSLOVJE	21
3. ZEMLJEPISNA LASTNA IMENA	22
3.1 DELITEV LASTNIH IMEN	22
3.1.1 LASTNA IMENA BITIJ	22
3.1.2 STVARNA LASTNA IMENA	22
3.1.3 ZEMLJEPISNA IMENA	22
3.1.3.1 LEDINSKA IMENA	22
3.1.3.2 HIŠNA IMENA	23
4. METODE ZBIRANJA PODATKOV	24
4.1 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV	24
4.1.1 DOLOČILA ZA ZBIRANJE LEDINSKIH IN HIŠNIH IMEN	24
4.1.2 DOKUMENTIRANJE LEDINSKIH IN HIŠNIH IMEN	24
4.2 POSTOPKI OBDELAVE PODATKOV	26
4.3 POKNJIŽEVANJE LEDINSKIH IN HIŠNIH IMEN	26
4.4 SEZNAM KRATIC IN KRAJŠAV	28
5. LEDINSKA IMENA	29
5.1 STRUKTURNI TIPI LEDINSKIH IMEN	29

5.1.1 ENOBESEDNA IMENA	30
5.1.1.1 Enodelna enobesedna imena	30
5.1.1.2 Dvodelna enobesedna imena.....	32
5.1.2 VEČBESEDNA IMENA	33
5.1.2.1 Predložne besedne zveze.....	33
5.1.2.2 Zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom	33
5.1.3 STRUKTURNO NEJASNA IMENA	34
5.2 POMENSKA MOTIVACIJA LEDINSKIH IMEN	34
5.2.1 Zemljišče	36
5.2.1.1 Oblike zemeljskega površja	36
5.2.1.2 Sestava in lastnost tal	38
5.2.1.3 Druge značilnosti zemljišča	39
5.2.2 Vodovje.....	39
5.2.3 Pojavi v ozračju in naravne nesreče	39
5.2.4 Rastlinstvo.....	40
5.2.5 Živalstvo.....	40
5.2.6 Človek	40
5.2.6.1 Lastninski in pravni odnosi	41
5.2.6.2 Človekova dejavnost.....	41
5.2.6.3 Človekove stvaritve	42
5.2.6.4 Komunikacijske povezave	42
5.2.6.5 Duhovno življenje in zgodovina	42
5.2.7 Lastna imena	42
5.2.7.1 Osebna lastna imena	42
5.2.7.2 Zemljepisna lastna imena.....	43
5.2.8 Etimološko nejasna imena.....	43
5.3 OJAČEVALNI KRAJEVNI PRISLOVI OB KRAJEVNIH PREDLOGIH V BOVŠKEM GOVORU	43
5.3.1 Krajevni predlogi.....	43
5.3.2 Ojačevalni krajevni prislovi	44
5.4 SLOVAR LEDINSKIH IMEN	46
6. HIŠNA IMENA	77
6.1 STRUKTURNI TIPI HIŠNIH IMEN	77
6.1.1 TVORJENOST HIŠNIH IMEN.....	77
6.1.1.1 Ime gospodarja kot imenotvorna podstava	77

6.1.1.2 Ime hišne gospodinje kot imenotvorna podstava.....	80
6.2 POMENSKA MOTIVACIJA HIŠNIH IMEN.....	80
6.3 SLOVAR HIŠNIH IMEN	81
7. ZAKLJUČEK	92
8. VIRI IN LITERATURA.....	94
PRILOGA 1: Dodatek k Slovarju bovškega govora	96
PRILOGA 2: Slike.....	98
PRILOGA 3: Tabela hišnih imen.....	106
PRILOGA 5: Shema hišnih imen v Mali vasi	108
PRILOGA 5: Izjava o avtorstvu.....	109
PRILOGA 6: Izjava	110

KAZALO SLIK

Slika 1: Stara osnovna šola.....	98
Slika 2: Koritniški most.	98
Slika 3: Hiše v Mali vasi: Piuzijeva, Ekselnova, Feljeva in Nandčeva hiša, na drugi strani pa Hotel Golobar.	99
Slika 4: Hiše v Mali vasi: Feljeva, Nandčeva, Frenččeva in Rejdarjeva.	99
Slika 5: Razglednica Bovca. Na spodnji sliki je del Male vasi, visoke stavbe v ozadju - Adelčeve hiše ni več.	100
Slika 6: Mala vas: pogled Na rejdo.	100
Slika 7: Prevala in Cerkev Device Marije.	101
Slika 8: Bovec in Rombon, nekdanj precej manj poraščen kot danes.	101
Slika 9: Jezerca.	102
Slika 10: Pogled na Bovec in obdelovalne površine pod Ravelnikom in Stražiščem na levi strani ter na Dolgih njivah desno, razglednica poslana leta 1927.	102
Slika 11: Družina Šuler, "po domače" Flipčevi, na poroki.	103
Slika 12: Ema in Rudolf Trampuž, "po domače" Kolerjeva, na poroki.	103
Slika 13: Gizela Kajzerjeva, ki je zaradi bolezni zgodaj umrla.	104
Slika 14: Katra Kajzerjeva. Mlada je šla delat v Trst, kjer je pri isti družini služila več kot 30 let, in denar pošljala domov, ko se je vrnila pa je skrbela za bolno sestro Gizelo.	104
Slika 15: Regruti na obisku pri Juli Gebni v Trstu.	105
Slika 16: Plajer nosi seno "v škufo".	105

POVZETEK

V diplomskem delu so zbrana ledinska in hišna imena v kraju Bovec in njegovi okolici. Ledinska imena spadajo med nenaselbinska zemljepisna lastna imena in poimenujejo obdelovalne zemeljske površine, travnike, gozdove, vodne površine, vzpetine ter poti in njihove dele (Brozovič 2013: 37). Hišna imena pa so zemljepisna lastna imena, s katerimi poimenujemo naseljeno ali nenaseljeno hišo s hišno številko v naselju ali delu naselja (Klinar et al. 2012: 13).

Ledinska in hišna imena so bila za naše prednike ključnega pomena. Z njimi so identificirali ljudi na vasi ter natančno določili zemljo, ki jih obdaja. S spreminjanjem življenja na Bovškem, upadanjem kmetijske dejavnosti in depopulacijo se tudi ledinska in hišna imena postopoma izgublajo. Predvsem ledinska imena so bila za kmete včasih zelo pomembna, saj so z rabo teh natančno povedali, kje so pasli živino, kje so kosili, kam so šli po dračje ... Le še starejši domačini dandanes vprašajo: »Ča sè?«, torej »Čigav si?« Odgovor, ki se pričakuje na to vprašanje, je hišno ime. To je prepoznavni znak, ki posameznika oz. družino natančneje določa kot priimek. Ledinska in hišna imena predstavljajo pomemben del kulturne dediščine, ki se prenaša iz roda v rod po ustnem izročilu. Glavni namen diplomske naloge je bil zato na terenu dokumentirati imena in jih zapisati v narečni in poknjiženi obliki. Imena so strukturno in pomenskomotivacijsko klasificirana in slovarsko obdelana. V slovarskem geslu dodatne informacije prinaša etimološko-zgodovinska analiza z razlago o nastanku posameznih imen. Ob študiji imen lahko ugotovimo, da je to področje zanimivo za več strok, posebej za geografje. Večina ledinskih imen je namreč motiviranih iz oblikovanosti zemeljskega površja in njegovih značilnosti. To med drugim velja za ledinska imena *Na glavi*, *Polica*, *Ravna*. *Na glavi* se reče vrhu vzpetinice, ki je po obliki res kot glava, *Ravna* so res ravna, *Polica* pa kot polica, ki jo ustvari mizar. Torej, »Nomen est omen« drži.

Svet, ki obdaja kraj, v katerem živim, je geografsko izredno razgiban, posledica česar je številnost različnih ledinskih imen. Poleg tega ostaja še mnogo hiš v Bovcu in na vaseh v okolici nepopisanih. Glede na celoten obseg ledinskih in hišnih imen je zato dokumentirano gradivo na videz resda zanemarljivo, a kljub temu izredno pomembno, saj živo opozarja na nekdanje življenje v Bovški kotlini.

Ključne besede: dialektologija, bovški govor, ledinska imena, hišna imena.

ABSTRACT – Microtoponyms and house names of Bovec

Microtoponyms and house names of Bovec and the surrounding area are gathered in this thesis. Microtoponyms are non-settlement geographical proper names used to name arable land, meadows, forests, bodies of water, slopes, paths and their parts (Brozovič 2013: 37) House names, on the other hand, are geographical proper names that name populated or non populated houses with their own house number in a settlement or a part of a settlement (Klinar et al. 2012: 13).

Fallow and house names were of key importance to our ancestors. They were able to identify village inhabitants and precisely define the surrounding land. As life in Bovec changed, the agricultural activities declined and with depopulation in progress, microtoponyms and house names are gradually disappearing. Microtoponyms used to be especially important to the farmers, since the names enabled them to tell where they shepherded, where they mowed, or where they went to collect brushwood ... The elders are the only ones today that still ask: "Ča sə?", meaning, "Of whom are you?" and the answer they expect is a house name. It's a trademark that defines an individual or a family even more than their family name. Microtoponyms and house names represent an important part of cultural heritage that is passed orally through generations. The main idea of the thesis is to document the names through fieldwork and write them down both in dialectal and literary form. The names are classified by structure and motivational context, and presented in dictionary form. Entries are equipped with additional etymological and historical analysis, explaining the origin of individual names. Studying these names, one can discover that this field may be interesting to multiple disciplines, especially to geography. Most of the microtoponyms are motivated by the landscape and its features. This applies to microtoponyms such as *Na glavi* (On the head), *Polica* (Shelf) and *Ravna* (Flat), to name a few. *Na glavi* is the summit of a small slope that really looks like a head; *Ravna* are really flat, while *Polica* looks like a shelf made by a carpenter. The saying "Nomen est omen" is thus true.

The surrounding area of my home town is geographically diverse, the result being numerous and various fallow names. In addition, many of the houses in Bovec and the surrounding villages remain un-surveyed. The scale of microtoponyms and house names taken into account, the documented material is seemingly negligible, yet extremely important, since it echoes the past life of Bovec basin.

Keywords: dialectology, Bovec speech, microtoponyms, house names.

1. UVOD

Diplomsko delo obravnava hišna imena v delu Bovca, imenovanem Mala vas, in ledinska imena v okolici Bovca. Ledinska in hišna imena odražajo zgodovinske in druge značilnosti pokrajine ter kažejo na močno vpetost ljudi v zemljo in povezanost med seboj. S spreminjanjem načina življenja je obstoj teh lastnih imen močno ogrožen in prav to je bil razlog za zanimanje in odkrivanje poimenovanj za zemljo in ljudi, ki me obdajajo, ter povod za pisanje diplomske naloge.

Diplomsko delo je sestavljeno iz štirih poglavij. V prvem poglavju je zapisan fonološki opis bovškega govora. Sledi poglavje o definicijah obravnavanih zemljepisnih imen ter pravila za poknjženje. Najpomembnejši sta tretje in četrto poglavje, ki zajemata ledinska in hišna imena, ki so bila zbrana na terenu. Dokumentirano gradivo je strukturno in pomenskomotivacijsko klasificirano ter predstavljeno v obliki slovarja. Zbrana imena so predstavljena tudi na priloženem zemljevidu. Pri dokumentiranju sem se omejila glede velikosti območja, ki ga popisujem. Zavedam se, da znotraj zamejenega prostora obstaja še več ledinskih poimenovanj, ki jih v tem času nisem uspela popisati, zato morebitne bralce dela pozivam k razumevanju. Gradivo obsega 184 ledinskih imen iz Bovca in bližnje okolice ter 80 hišnih imen, zbranih v Mali vasi.

Zakaj sem se odločila zbirati hišna imena prav v Mali vasi? Ne le, da je to del Bovca, v katerem je odraščala moja mama in kjer živi moja nona, zaradi česar ga dobro poznam, k tej odločitvi je svojo noto prispevala tudi zgodovina, ki sem jo pridobila v zgodovinskih zapisih. Bovec je bil namreč omenjen najprej kot Velika vas poleg manjše vasi na vzhodu, imenovane Mala vas. Globoki potok je veljal za mejo na zahodu, na vzhodu pa je Veliko in Malo vas ločeval potok Gereš (Juvančič: 20). To je dokazovalo starost obstoja Male vasi in potrditev, da bi bilo raziskovanje hišnih imen prav na tem področju zanimivo.

Če že zbiramo poimenovanja parcel v določenem kraju, je zanimivo pogledati poimenovanja slednjega skozi zgodovino. Bovec je s tem imenom prvič omenjen leta 1285. V listini iz leta 1192 piše o zaselku (današnji Bovec), ki je star 40 let in ima svojo cerkev in celo podružnico, najverjetneje kapelico. Bovec se prvič kot mesto omenja v nemščini z imenom »Vliz« oz. »Flizo«, kasneje zapisano »Flitsch«, leta 1174. 12 let kasneje se zapisuje z romanskim imenom »Plez« oz. »Plecio«, kasneje »Plezzo«. Šele kasneje, v 19. stoletju, se pojavi slovensko ime Bolec, danes Bovec (Juvančič: 1, 20).

Zbiranje gradiva je potekalo na terenu s pomočjo informatorjev. Glavni informatorji so bili: Andrej Čopi, roj. 1945; Mirko Prezelj, roj. 1943; Elica Prezelj, roj. 1951; Ana Marija Mavrič, roj. 1932; Stanislav Bon, roj. 1927; Kristina Bon, roj. 1936; Bruno Komar, roj. 1940, in Marica Stres, roj. 1938. Dodaten vir podatkov so predstavljali razni zapisi o Bovškem ter navedbe v župnijski knjigi (SA) in Franciscejskem katastru za Primorsko. Žal so bili drugi katastrski popisi Primorske izgubljeni. Kot zgled diplomskemu delu sta služili knjigi *Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici* Mateja Šeklija in *Ledinska in hišna imena v vasi Selšček* Maruše Brozovič. Za postopek zbiranja in zapisovanja imen sem uporabila *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen*, ki je izšla v okviru projekta FLU-LED in je izjemno koristna za tovrstno raziskovanje. Da je bilo popisovanje bovškega govora olajšano, je pripomoglo delo Barbare Ivančič Kutin *Slovar bovškega govora*.

Diplomska naloga je nastala z željo, da ledinska in hišna imena, ki še živijo v spominu domačinov, ohranim pred pozabo. Ker sem želela nekaj doprinesiti kraju, v katerem živim, in soobčanom predstaviti svoj izdelek, sem diplomsko nalogo nadgradila s spletno stranjo www.bovec-imena.com.

2. GLASOSLOVNI OPIS BOVŠKEGA GOVORA

2.1 JEZIKOVNA DOLOČITEV

Mesto Bovec leži na severozahodu Slovenije, v Bovški kotlini, obkroženi z vrhovi Julijskih Alp. Prav zaradi močne geografske zaprtosti z mogočnimi gorami in gorskimi prelazi je bovški dialekt marsikomu tuj, zanimiv in drugačen. Bovški govor spada v obsoško narečje, najsevernejše narečje primorske narečne skupine. Na severu meji na koroško ziljsko narečje in na koroško-gorenjski kranjskogorski govor; na zahodu, na drugi strani Kanina govorijo rezijansko narečje; na jugozahodu je v stiku s terskim in nadiškim narečjem; na jugovzhodu pa z rovtarskim tolminskim narečjem. Nepogrešljiv dejavnik, povezan z bovškim govorom, je tudi cerkvenopravna in političnopravna ureditev v preteklosti. Skozi zgodovino je Bovško pripadalo oglejskemu patriarhatu in bilo pod oblastjo goriških grofov političnopravno do 16. stoletja, s cerkvenega vidika pa do 18. stoletja, do leta 1918 v habsburški monarhiji, po 1. svetovni vojni je prišlo pod Italijo, bilo 1947 priključeno Jugoslaviji, od leta 1991 pa je del Republike Slovenije, ki je postala leta 2004 članica Evropske unije (IK: 12).

Bovški govor v širšem pomenu sega od vasi Srpenica po dolini reke Soče navzgor do Vršiča in po dolini reke Koritnice do Predela, v ožjem pomenu pa se bovški govor govori v mestu Bovec in okoliških vaseh v Bovški kotlini (IK: 12). Bovško narečje na Bovškem ni enotno. Na lokalni ravni je razčlenjeno še na govore različnih vasi oz. predelov (npr. govor v zgornjem toku reke Soče, govor Loga pod Mangartom, govora Žage in Srpenice) (IK: 12). Govori se med seboj razlikujejo tako v besedju kot tudi v glasovnih značilnostih. V diplomski nalogi bo obravnavan govor v samem mestu Bovec, ki šteje okoli 1600 prebivalcev.

2.2 FONOLOŠKI OPIS BOVŠKEGA GOVORA

2.2.1 NAGLAS

V bovškem govoru so naglašeni samoglasniki lahko dolgi ali kratki. Nenaglašeni so vedno kratki. Dolgi naglašeni samoglasniki, ki se pojavljajo v vseh besednih zlogih, tj. edinih ali zadnjih in nezadnjih, imajo tonemski naglas, torej so lahko akutirani ali cirkumfektirani. Kratki naglašeni samoglasniki imajo jakostni naglas. Načeloma se pojavljajo v edinih ali zadnjih besednih zlogih.

2.2.2 SAMOGLASNIKI

Bovški samoglasniški sestav izhaja iz osnovnega obsoško-idrijskega sistema. Obsoško-idrijski govori so bili prvi, ki so na severozahodu izgubili nazale, ki so tako kot na jugovzhodu, kjer je

bila denazalizacija zgodnja, sovpadli z *e*-jem in *o*-jem. Prav tako so zgodaj podaljšali kratke samoglasnike v nezadnjih besednih zlogih. V sistemu dolgih samoglasnikov so poleg *i* < **i* in *u* < **u* še diftonga *iɛ* < **ē* in *uo* < **ō*, *e* < **e*, **e*, **o* < **o*, **o* in *a* < *a*, *a*. V sistemu kratkega vokalizma so *i*, *u*, *ə* in *a*, nastali iz izhodiščnih samoglasnikov, ter *e* < **e*, **ě*, **e* in *o* < **o*, **o* (Rig 1986: 149–161, 172–174).

2.2.2.1 DOLGI NAGLAŠENI SAMOGLASNIKI

Sistem dolgih naglašanih samoglasnikov je monoftongično-diftongičen. Sestavljen je iz osmih fonemov: šestih monoftongov in dveh diftongov.

i:	u:
iɛ ¹	uo ²
e:	ə:
o:	a:

Izvor:

i: ← iz stalno dolgega *i* (**ī*) – *zl:ma*, *lì:st*, *zì:t*, *pí:šəm*, *krí:š* *krí:ža*

← iz staroakutiranega *i* v nezadnjem besednem zlogu (**i̇*) – *li:pa*, *ri:ba*, *pí:tɛ*, *stí:tɛ*, *ptí:čɛ*, *ní:wa*

← redko iz *ě(i)* – *člì:n*, *dí:kla*

← sln. *âj* v primeru *mì:xən* *mì:xna* *mì:xno*

← v prevzetem besedju – *brì:tof*, *šmí:tna*, *špunuvì:ja*, *cì:nje*, *štərì:ja*, *ballí:ža*

u: ← iz stalno dolgega *u* (**ū*) – *sù:x* *sú:xa* *sú:xo*, *sú:ša*, *lù:č*

← iz staroakutiranega *u* v nezadnjem besednem zlogu (**ū̇*) – *kú:xɛtɛ*, *mú:xa*, Red *krú:xa*

← iz dolgega cirkumflektiranega *o* v izglasju – *mɛšù:*, *sɛnù:*, *kulù:*, *lɛpù:*, *ɣɛkù:*

¹ V delu Barbare Ivančič Kutin sta kot manj pogosta diftonga navedena še *ie* in *uo* (IK: 13), vendar le še redki obsoški govori ločijo dva para diftongov: *iɛ/ie* in *uo/uo*: sln. **ē̇*/*ē̇* > **iɛ*, **ō̇* > **uo*; ter kasneje nastala sln. **ē̇*/*ē̇*-, **ė*/*ė*- > obs.-idr. **ie*, **ò*-, **q̇*/*q̇*- > **uo* (Logar 1993: 123–124). Razlik pri govorcih nisem slišala, zato menim, da sta se diftonga že poenostavila v *iɛ* in *uo*.

² Diftong *uo* < **uo* in **uo* po posplošitvi.

← iz zlogotvornega *ʃ(i)* – *pú:xən, ù:k*, Red *pú:xa, pù:š pú:ža, žú:na, mú:ža, dú:ya dú:yo, mú:stę*

← redko iz staroakutiranega *o* v nezadnjem besednem zlogu – *tú:ča*³

← **īu* v primeru *dú:lje dú:lja dú:lje*

← v prevzetem besedju – *barù:fa, pú:nja*

ie ← iz stalno dolgega *ě* (**ě*) – *mliěko, zbiězda, liěs, liěska, čriěšnja, čriěwěł, liěxa, yniězdo, liěp liěpa*

← iz kratko akutiranega *ě* v nezadnjem besednem zlogu – *briěza, ciěsta, miěsto*, Red *uriěxa*, Imn *uriěxę, diěło, miětę*

← iz stalno dolgega *e* – *piet, piětęk, imiē, riēp*

← iz kratko akutiranega *e* v nezadnjem besednem zlogu – *diētęlja, yliēdētę, yriēmo*

← iz dolgega cirkumflektiranega *e* – *fčìer, šlęst*

← iz novoakutiranega *e* v nezadnjem besednem zlogu – *piērje, nięsu*

← iz **īv* položaju pred *r* – *miēr, pièrx*

← iz **ī* v položaju pred *r* – *siērc*

← iz kratkoakutiranega *i* v nezadnjem besednem zlogu – *biěšnja, briěskya*

← v prevzetem besedju – *tęliēr, štędiērętę, čięšplja, fięxtar*

uo ← iz stalno dolgega *o* – *krùox, lùok, mùoš, muóka, puót, tùodi*

← iz kratkoakutiranega *o* v nezadnjem besednem zlogu – *yuóba*

← iz neizglasnega dolgega *o* – *bùox, ynuòoj, kuót, sùok, nùojč, nùosi, zlùodi*

← iz novoakutiranega *o* v nezadnjem besednem zlogu – *kuóža, nuósęm, duóbār, muókār*

³ Zelo verjetno je z naslonitvijo na glagol *tú:čę tú:čem* 'tolči'.

← iz staroakutiranega *ur tuj* (tudi)

e: ← iz *ě(ɪ)*, *e(ɪ)*, *ę(ɪ)* v položaju pred pred prvotnim ali drugotnim *j* in *í* – *uyré:ja*, *sbé:jča*, *pè:jč*, *bè:je*, *bè:jance*, *sé:jčę*, *ré:jčę*, *pundè:lk*, *nədə:la*

← iz sekundarno naglašenege *e* – *žé:na*, *té:ta*, *né:sęm*

← neregularno iz *ě* po sovpadu z refleksom *e* – *uré:me*

← iz novoakutiranega in sekundarno naglašenege *o* ter *o* v položaju za vrazličnega izvora – *wé:sęm*, *wé:da*, *wè:ylje*

← iz *o(ɪ)* za protetičnim *vv* prevzetih besedah – *wé:fər*

← v prevzetih besedah – *rè:jda*, *čelè:ste*

oi: ← iz sekundarno naglašenege *o* – *kó:za*, *nó:γα*, *γró:za*

← v prevzetem besedju – *fęcò:u*, *fayò:t*, *knò:f*, *mó:ntęl*

a: ← iz stalno dolgega *a* – *dà:n*, *mà:x*, *pà:n*, *wà:s*, *γurà:k*, *məxà:n*

← iz novoakutiranega *a* v nezadnjem besednem zlogu – *má:ša*, *pá:sję*

← iz stalno dolgega *a* – *slà:p*, *ylà:s*, *uyrà:janca*, *trá:wa*, *mà:st*, *kuwá:č* *kuwá:ča*, *krá:dək*
krá:tka *krá:tko*

← iz staroakutiranega *a* v nezadnjem besednem zlogu – *krá:wa*, *má:ma*; Red *brá:ta*, *lá:za*;
buyá:ta *buyá:to*

← v prevzetem besedju – *á:ltruža*, *mà:nča*, *lavà:nda*

er: ← iz zlogotvornega *r* skupaj z *r* (*er + r*) – *smà:rt*, *kà:rt*, *wà:rx*, *má:rtu*, *pà:rf* *pà:rwa* *pà:rwo*

← iz *er*, *ěr* za *j* – *jà:zaro*, *jà:stę*

← iz **j* – *bá:xa*

← iz kratkega naglašenege *ɨ* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – 'pox

a ← redko iz *a* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – 'mam

ɛ/ə ← ɛ iz naglašenege ə v zadnjem ali edinem besednem zlogu – 'pɛs, 'wɛs, 'dɛn, a'dɛn

← ɛ po slabitvi kratkega naglašenege *i* in *e* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – 'lɛm, 'mɛš, 'nɛt, 'nɛč, 'tɛč; 'dɛž

← ə v položaju pred r – 'wərx, š'tərk, 'tərt

2.2.2.3 KRATKI NENAGLAŠENI SAMOGLASNIKI

Tudi sistem kratkih nenaglašanih samoglasnikov je monoftongičen.

	i		u
	e	ɛ/ə	o
		a	

Izvor:

i ← iz izglasnega *i* – xuódi, stó:ji

← iz *i*, ko ta ne oslabi – imìɛ

← iz *aj* – velebniki kot čá:ki, čá:kite, diéli, diélite

u ← iz prednaglasnega *u* – lupí:na, lupí:tɛ, zuwá:tɛ, čudà:k

← iz prednaglasnega *o* – kuliéno, lupá:ta, bulà:n bunù:, dubí:tɛ se, hudì:tɛ, puruná:tɛ, uyrà:ja, ubièla, pumà:ɣəm

- ← iz ponaglasnega *o* – *já:γuda*
- ← iz izglasnega **-ou*, **-əu* – *bú:ku*, *γá:bru*, *susiędu*; *bú:ku*, *cięku*
- ← iz izglasnega **-il*, **-al*, **-ěl* – del. na -l m *díęlu*, *γliędu*, *mięru*, *rięku*, *nięsu*, *bí:du*
- e** ← iz izglasnega *e* – *pùolje*, *mùorje*; Imn *žé:ne*, *sè:stre*
- ← iz izglasnega **-e* – *té:le*, *já:re*, *urè:me*
- o** ← iz izglasnega *-o* – *kuliéno*, *liéto*, *miésto*
- ← iz izglasnega **-o* – Oed *pud mì:zo*, Ted *sè:stro*, *tè:to*, *žè:no*
- ← iz izglasnega *-u* – Ded m in s sp. *brá:to*, *sí:no*, *kuliéno*
- ← iz prednaglasnega *a* v besedi *lò:xko*
- a** ← iz izglasnega *a* – *brá:da*, *uyrà:ja*
- ← prednaglasni **e* sporadično – *a'dęn ad'na ad'no*
- ę** ← iz pred- in ponaglasnega **ě* – *čřępí:nja*, *lęnó:ba*, *ǃí:dęę*
- ← iz nenaglaščenega **ę* – *pá:męt*, Red *pęsti:*
- ← iz ponaglasnega *u* – *triębęx*
- ← iz **j* – *dęžà:n*
- ← iz pred- in ponaglasnega *e* – *pęštá:tę*, *bęsięda*
- ← iz pred- in ponaglasnega *i* – *pà:jęę*, *dá:tę*, *pí:jęm*, *šęrò:k*
- ← iz ponaglasnega *a* – *pà:jęę*
- ← iz ponaglasnega *ə* v položaju za mehkim soglasnikom – *là:čęn*

ø ← iz ponaglasnega ə pred r, večinoma v prevzetem besedju – šùoštər, šó:udər, mešìetər, γìerbər, γè:jtər ‘gnoj’

2.2.2.4 ONEMITVE SAMOGLASNIKOV

V bovškem govoru onemevata predvsem *i* in *a* (IK: 15).

ø ← pred- in ponaglasni *i* – xí:šca, wè:rγelce, usmì:ltę se, miéte, skurí:ščęte

← ponaglasni ə, npr. v priponskih obrazilih -əc, -ək – məzì:nc, kù:pc, pà:uc, stà:rc, jú:nc, pundè:l̩k

← pred- in ponaglasni *a* – tkù:

← prednaglasni *u* – ší:tę, stí:tę

2.2.3 SOGLASNIKI

2.2.3.1 ZVOČNIKI

w [ɥ]			m
	l	r	n
j	í		ń

Nastali so iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih zvočnikov, poleg tega pa še:

w ← kot protetični w – wè:xcęt, wè:γle, wé:le, wè:zęk, wé:xęte

← iz *ɥ* v položaju pred nezaokroženimi samoglasniki – wá:rca, wà:rx, krá:wa, ní:wa

ɥ ← iz *l* pred soglasnikom – 'douka

m ← iz *b* v soglasniški skupini *bn* – drumà:n dró:mna drumnù:

l ← iz *l̩* skupaj z *j* pred samoglasnikom (*l + j*) – sté:lja, kljù:č, Red puólja

r ← ohranjen v skupini *črě-, *žrě – črięšnja, črięwęł, žərbi:l̩

← ohranjeno v star. predponi nar 'naj' – nər̀bùólš, nər̀à:jšę

- n** ← iz *n* v skupini z *j* pred samoglasnikom (*n + j*) – *ká:nja*, *lú:knja*, Red/Ted *kó:nja*
- ← iz *l* po različenju v soglasniškem sklopu *ll*, nastalem po onemitvi nenaglašene *i* – *sem mí:səlna*
- ŋ** ← iz sekundarnega *n* pred *k* in *γ* – *ʔeŋk*, *šté:jŋɣe*
- j** ← vrinjeni *j* za naglašenim *e*-jevskim samoglasnikom in pred *č* – *sbé:jča*, *pè:jč*, *srè:jča*, *nùojč*, *ré:jčɣ*, *sé:jčɣ*
- ← iz *l* skupaj z *l* pred samoglasnikom (*l + j*) – *pusté:lja*
- ← iz *n* skupaj z *n* pred samoglasnikom (*n + j*) – *pú:nja*, Red *kó:nja*
- í** ← iz *l* v primeru *ɣlù:x*
- ń** ← iz *n* v primeru *ɣrɛ̀nà:k* *ɣré:ńka* *ɣrɛ̀nkù:*

2.2.3.2 NEZVOČNIKI

p	b	f	ɸ
t	d	(ɸ⁶)	
c		s	z
č		š	ž
k		x	ɣ

Nastali so iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih nezvočnikov, poleg tega pa še:

- b** ← iz *v* pred sprednjimi samoglasniki – *bɛ̀:ja*, *bɛ̀:jəncə*, *nɛ̀ ɣlá:bɛ̀*, *ʔprbe* (najprej)
- ← v prevzetem besedju – *Bà:lent*
- f** ← redko iz *vv* položaju pred nezvenečim nezvočnikom – *fčìer*, *fčìerja*
- ← tujejezični *f* v mlajšem besedju – *brì:tof*, *fí:ɣa*
- ɸ** ← iz *v* pred sprednjimi samoglasniki – *sbé:jča*, *bé:ža*, *ɸiédɛ̀tɛ̀*

⁶ Barbara Ivančič Kutin v svojem opisu bovškega govora še ločuje /ɸ/ in /t/ < d v izglasju (IK: 16). Med mojim delom na terenu v spontanah govorih informatorjev razlika med fonemoma ni bila prisotna.

d ← iz *t* v primeru *krá:dək krá:tka krá:tko* po naliki na tip *rí:ədək rí:ətka rí:ətko, ɣlá:dək ɣlá:tka ɣlá:tko, slá:dək slá:tka slá:tko*

z ← v soglasniški skupini *zg* iz *zv* v primerih *zɣò:nc, zɣunì:tɕ*

č ← iz **t̥* – *sbé:jča, pè:jč, srè:jča, nùojč, tré:jčɕ, ré:jčɕ, sé:jčɕ*

š ← iz *s* po prekozložni asimilaciji – *šú:ša, pušlù:ši*

k ← iz *t* v izglasju – *spʲjək*

x ← iz *ɣ* < **g* v izglasju – *snìɕx, bùox, briɕx*

← v prevzetem besedju – *dì:xtɕɣa*

ɣ ← iz *g* ne v položaju pred pavzo – *ɣùoba, nó:ɣa, Red snɕà:*

← v prevzetem besedju – *fí:ɣa, faɣò:t*

Pri glasovni analizi sem si pomagala z naslednjo literaturo: IK 2007, Lo 1993, Rig 1986.

2.2.4 POSEBNOSTI DRUGIH JEZIKOVNIH RAVNIN: OBLIKOSLOVJE

V bovškem govoru so ohranjeni vsi trije spoli in vsa tri števila. Občasno je nedosleden pri samostalnikih srednjega in ženskega spola, kjer pri dvojini prihaja tudi do rabe množinske oblike, če ne gre za besedne zveze s števnikom *dve* ali *obe*. Od naglasnih tipov so ohranjeni nepremični na osnovi, premični na osnovi in mešani. Samostalniki moškega spola, ki se končujejo na samoglasnik, osnovo podaljšujejo s *t* – *Brú:nɕta, Má:rkɕta*. V Imn enozložniških osnov prevladuje končnica *-i*, obs. *-ɕ* – *sí:nɕ, brá:tɕ, pùobɕ*.

Nekateri predlogi so okrepljeni s prislovi, ki imajo usmerjevalno funkcijo – *ɣriɕm tu bá:jto, sɕm pà:ršu sem ud kà:šte, biɕž dò:ɣuka u Tmì:n*. Raba prislovov je odvisna od govorčevega trenutnega položaja v prostoru. Pomen prislovne sestavine se lahko popolnoma izgubi – *kej kù:xɕš tu lùoncɕ?* (IK: 17).

Pojavljajo se predvsem naslednji vezniki: *šie, šiɕd, an, al pa, pa, dɕ, kɕ, zɕtù:*.

Najpogostejši členki so *'no, šiɕdɕ*.

3. ZEMLJEPISNA LASTNA IMENA

3.1 DELITEVLASTNIH IMEN

Lastna imena se glede na lastnoimensko poimenovanje predmeta v zunajjezikovni stvarnosti delijo na tri skupine: imena bitij, stvarna imena in zemljepisna imena (Še 2008: 13).

3.1.1 LASTNA IMENA BITIJ

Lastna imena bitij (bionimi) poimenujejo živa bitja, umeščena v družbenoprostorske odnose in sisteme. Med poimenovanja bitij uvrščamo človeška imena (antroponimi), veroslovna (teonimi), živalska (zoonimi) in rastlinska imena (fitonimi). Človeška imena se nadalje delijo na osebna imena, sestavljena iz neskupnih osebnih imen (rojstno/krstno ime, vzdevek, priimek) in skupnih osebnih imen (družinsko ime), skupinska in neprava človeška imena (Še 2008: 13).

3.1.2 STVARNA LASTNA IMENA

Stvarna lastna imena (hrematonimi) poimenujejo objekte, ki so produkt človeške dejavnosti, in so umeščena v gospodarsko-, politično- in kulturnoprostorske odnose in sisteme (Še 2008: 13).

3.1.3 ZEMLJEPISNA IMENA

Zemljepisna lastna imena (geonimi) v širšem smislu poimenujejo pojave na zemeljskem površju (toponimi) in v vesolju (kozmonimi ali astronimi), ki so umeščeni v zemljepisnoprostorske sisteme. Zemljepisna imena v ožjem smislu se delijo na naselbinska (ojkonimi) in nenaselbinska imena (anojkonimi). Nenaselbinska imena so sestavljena iz poimenovanj voda (hidronimi), gorskih imen (oronimi), poimenovanj obdelovalnih zemeljskih površin (agronimi), poimenovanj za komunikacijske povezave v naravi (hodonimi) in imen drugih naravnih in političnoupravnih enot na zemeljskem površju (horonimi) (Še 2008: 13).

3.1.3.1 LEDINSKA IMENA

Ledinska imena, imenovana tudi terenska imena, sodijo med nenaselbinska zemljepisna lastna imena. Poimenujejo:

- obdelovalne zemeljske površine za gojenje kulturnih rastlin, krme (agronimi): polja, njive, sadovnjake;
- travnike, senožeti, pašnike, planine;
- gozdove, gozdne plantaže (gozdna imena);
- vodne površine (vodna ledinska imena);
- vzpetine (gorska ledinska imena);

- poti in njihove dele;
- orientacijske točke: razgledišča, znamenja, križe, planinske koč (Klinar et al. 2012: 13).

Imena voda, gora in poti so pogosto prekrivna z drugimi zemljepisnimi lastnimi imeni – hidronimi, oronimi in hodonimi. Razlika je v tem, da ledinska imena poimenujejo dele (krajši deli poti, nižje vzpetine, manjše vodne površine), »prava« zemljepisna imena (»prava« vodna in gorska imena ter »pravi« hodonimi) pa celoto (Brozovič 2013: 36–37).

3.1.3.2 HIŠNA IMENA

Hišna imena spadajo med zemljepisna lastna imena. Poimenujejo hišo s hišno številko v naselju ali delu naselja, ne pa tudi posameznih gospodarskih poslopij, ki sodijo k hiši (npr. drvarnica, hlev) (Klinar et al. 2012: 13). Hišna imena imenujemo tudi domača ali vulgarna imena (v SA *nomen vulgo*).

4. METODE ZBIRANJA PODATKOV

Diplomska naloga je nastala z željo, da hišna in ledinska imena, ki se v narečju uporabljajo oz. so še v spominu (starejših) domačinov, obvarujem pred pozabo. Hišna in ledinska imena predstavljajo bistven del kulturne dediščine, ki se prenaša od ust do ust, a se hkrati dandanes v vsakodnevni rabi tudi izgublja, zato sem skušala popisati vsaj delček bogate nesnovne kulturne dediščine v Bovcu in njegovi okolici.

4.1 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV

Dokumentiranje hišnih in ledinskih imen je razdeljeno na terensko in kabinetno delo. V Bovcu sem obiskala domačine, ki poznajo poimenovanja zemlje, ki jih obdaja, in hiš v okolici. Na ta način sem pridobila največ podatkov. Pri raziskavi sem si pomagala tudi s pisnimi viri: Franciscejskim katastrom za Primorsko (1811–1869) iz Mestnega arhiva v Trstu (Archivio di Stato di Trieste) in župnijsko knjigo oz. statusom animarum (po letu 1800). Vključila sem tudi literaturo o Bovcu, ki je prav tako lahko koristen vir podatkov.

4.1.1 DOLOČILA ZA ZBIRANJE LEDINSKIH IN HIŠNIH IMEN

Popisati je potrebno vsa imena, ki jih domačini uporabljajo, in tista, ki jih poznajo iz preteklosti (npr. hišna imena za že porušene stavbe, ledinska imena, pri katerih je prišlo do spremembe rabe zemljišča). Pri ledinskih imenih so slednja označena z *. Od hišnih imen se zbirajo tista, ki so v rabi vsaj od leta 1940, četudi ne na istem objektu (npr. hišno ime je prinesla družina od drugod, ko se je preselila). To je namreč obdobje konca nastajanja novih kmetij in začetek deagrarizacije podeželja in urbanizacije podeželskih naselij. Kot dokazilo o ustrezni starosti hišnega imena služijo podatki iz zgodovinskih virov. Če hišno ime v zgodovinskem viru ni zapisano, se okvirno obdobje nastanka preveri pri domačinih (Klinar et al. 2012: 15–16).

4.1.2 DOKUMENTIRANJE LEDINSKIH IN HIŠNIH IMEN

Ledinska in hišna imena morajo biti dokumentirana pisno in zvočno. Zvočni zapis namreč omogoča natančen zapis imen v fonetični transkripciji. Poleg tega pa je lahko odsek zvočnega posnetka tudi uporabljen pri objavi zvočne podobe na spletni strani ali v drugem elektronskem viru (Klinar et al. 2012: 20).

Pri terenskem dokumentiranju ledinskih in hišnih imen sem poskušala dobiti odgovore na vprašanja, ki sestavljajo obrazec za zapis ledinskih in hišnih imen, sestavljen v delu *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen* (Klinar et al. 2012: 26–33):

a) Obrazec za dokumentacijo hišnega imena

1. Kako se reče / rečete / pravite tej hiši?
[sprašujemo po osnovni obliki hišnega imena]
2. Kdo živi (je živel) v tej hiši? Kako rečete »ta domačim«?
[sprašujemo po osnovni obliki družinskega imena]
3. Kako se reče / se je reklo gospodarju hiše?
[sprašujemo po nazivanju gospodarja]
4. Kako se reče / ste rekli gospodinji hiše?
[sprašujemo po nazivanju gospodinje]
5. Čigav je osel? Čigava je hiša/hči? Čigavo je polje/kapšče?
[sprašujemo po svojilnem pridevniku, ko je v zvezi s samostalnikom]
6. Kje ste bili včeraj, ste se ustavili, ste bili na obisku ...?
[sprašujemo po obliki za mestnik]
7. H komu ste šli na obisk, ste šli po moko ...?
[sprašujemo po obliki za dajalnik]
8. Od kod ste prišli domov, ste prinesli mleko ...?
[sprašujemo po obliki za rodilnik]
9. Kaj pomeni hišno ime, zakaj se tako reče? Ali morda veste, kaj bi to lahko pomenilo?
(Sprašujemo tudi po pomenu besed, ki se pojavljajo v hišnem imenu.)

b) Obrazec za dokumentacijo ledinskega imena

1. Kaj je to? Kako se reče / rečete / pravite temu travniku, pašniku, njivi, gozdu ...?
[sprašujemo po osnovni obliki imena]
2. Kje ste bili, ste se ustavili, ste pasli krave, kosili/sekli, grabili, sadili krompir ...?
[sprašujemo po obliki za mestnik]
3. Kam ste šli, ste gnali krave, šli kosit/seč, šli grabit, šli sadit krompir ...?
[sprašujemo po obliki za tožilnik]
4. Od kod ste prišli, ste prignali krave, prinesli krompir ...?
[sprašujemo po obliki za rodilnik]
5. Kaj pomeni ledinsko ime, zakaj se tako reče? Ali morda veste, kaj bi to lahko pomenilo?
(Sprašujemo tudi po pomenu besed, ki se pojavljajo v ledinskem imenu.)

4.2 POSTOPKI OBDELAVE PODATKOV

Ledinska in hišna imena, ki sem jih pridobila s terenskim delom, sem zapisala v fonetični in poknjiženi transkripciji. Imena sem najprej slovarsko uredila v obliki slovarskih iztočnic, prikazala pa sem jih tudi v tabelah.

V tabelah si hišna imena sledijo po hišnih številkah, v slovarskem delu so hišna in ledinska imena razvrščena po abecednem vrstnem redu. Ledinska imena so predstavljena po vzorcu: poknjižena iztočnica (v osnovni oz. slovarski obliki), ki ji za znakom ► sledi znanstven narečni zapis imena. V oglatih oklepajih so neosnovne oblike ledinskega imena, za tem pa opis te parcele. V slovarskem geslu za ledinska imena so zapisani tudi etimološki podatki o imenu.

Slovarski sestavek hišnih imen pa je zgrajen po vzorcu: poknjižena iztočnica (hišno ime v osnovni oz. slovarski obliki), ki ji za znakom ► sledi hišno ime v fonetični dialektološki transkripciji. V oglatem oklepaju je zapisano poimenovanje za gospodarja oz. gospodinjo ter s svojilnim pridevnikom tvorjeno poimenovanje za moškega in žensko, ki sta oz. stojita na tem naslovu. Sledi podatek o naslovu, na katerem se je oz. se uporablja hišno ime. Hišna imena sem poskušala tudi etimološko razložiti. Pri nekaterih imenih sem podala še dodatne podatke, ki sem jih uspela ujeti na terenu.

Daljše pripovedi domačinov, ki sem jih dodala slovarskim razlagam, so zapisane v dialektološki fonetični in poenostavljeni transkripciji.

Načela za poenostavljeno transkripcijo so sledeča:

- velarni *h* (*x*) je zapisan z znakom *h*;
- priporniški *g* (*ɣ*) sem zapisovala z *g*, saj je ta glas ena od posebnosti primorske narečne skupine;
- *v* pred sprednjimi samoglasniki, pri katerem je v bovškem narečju prišlo do fakultativnega prehoda $v \rightarrow \tilde{b}$, sem zapisala kot *b*;
- *u* (dvoustnični *u*) sem pisala kot *v*;
- svetli polglasnik *ɛ* je poenostavljen v polglasnik;
- diftonga *iɛ* in *uo* sem poenostavljeno zapisala *ie*, *uo*;
- naglas sem opustila.

4.3 POKNJIŽEVANJE LEDINSKIH IN HIŠNIH IMEN

Obstajata dva načina knjiženja zemljepisnih in osebnih lastnih imen: glasovno-pravopisno in etimološko-zgodovinsko knjiženje.

Glasovno-pravopisno knjiženje je prenos narečne glasovne podobe imena v najbližjo knjižno obliko (glasovno knjiženje) ter črkovni zapis s črkovnim sestavom slovenskega knjižnega jezika (pravopisno knjiženje). Tako se v pričujočem delu knjižijo: a) etimološko ne povsem jasna ledinska imena, saj bi z etimološko-zgodovinsko poknjiženo obliko lahko podajali zavajajoče podatke o izvoru imena, b) hišna imena, pri katerih lahko z etimološko-zgodovinskim knjiženjem pride do prevelikega odmika od izrazne podobe, kakršna je dejansko v rabi in s katero se nosilci identificirajo. Pri hišnih imenih je namreč identifikacijska (istovetenjska) funkcija zelo močna, saj z osebnim imenom istovetimo poimenovano osebo. Poleg tega pa se hišna imena ne uporabljajo zunaj svojega avtohtonega prostora (Klinar et al. 2012: 47–50).

Etimološko-zgodovinsko knjiženje v slovenščini upošteva praslovanski izvor imena, tj. praslovansko morfemsko sestavljenost imena iz korena in različnih besedotvornih obrazil (etimološko načelo), ter spreminjanje izrazne podobe imena od praslovanščine do časa pravopisne in pravorečne ter oblikovno-skladenjske kodifikacije slovenskega knjižnega jezika (zgodovinsko načelo). To je knjiženje na glasovno-pravopisni, oblikovni (oblikotvorni in besedotvorni) in skladenjski ravni, tj. na vseh ravneh jezikovnega sistema. Glasovno-pravopisno knjiženje zajema zamenjavo narečnih glasovnih odrazov s knjižnimi, ponovno vzpostavitev delno in popolno upadlih nenaglašenih samoglasnikov ter vzpostavitev preglasa, pravopisno neupoštevanje prehoda $*t > u$, ponovno vzpostavitev poenostavljenih sklopov, tako prvotnih kot drugotnih, tj. nastalih po onemitvi nenaglašenih samoglasnikov. Pravopisno knjiženje ureja tudi pisanje velike in male začetnice ter pisanje skupaj in narazen po pravopisnih pravilih. Pri oblikotvornem knjiženju se narečne končnice, katerih izrazna podoba ni posledica narečnih glasovnih sprememb, zamenja s knjižnimi, pri čemer se ohranja narečne lastnosti glede spola, števila in sklanjatvenega vzorca. Besedotvorno knjiženje vzpostavi knjižno podobo nenaglašenih priponskih obrazil, ki so bila v narečju posledica glasovnih pojavov (predvsem popolnega upada nenaglašenih samoglasnikov). Knjiženje na skladenjski ravni vzpostavi knjižnojezikovno ujemanost, npr. izpust prostega morfema določne oblike pridevnika. Pravopisna in pravorečna kodifikacija glasovne podobe je iz 16. stoletja, oblikovno-skladenjska pa iz druge polovice 19. stoletja. Ledinska imena se bodo morda uporabljala širše kot le v območju njihove avtohtone rabe, npr. na zemljevidih, ki jih ne bodo uporabljali zgolj prebivalci krajev, kjer je poimenovanje prisotno, zato je smiselno ledinska imena poknjižiti oz. standardizirati. Ker s tem postanejo imena iz različnih krajev z enakim izvorom primerljiva, se jih knjiži po etimološko-zgodovinskem načelu. V diplomski nalogi so skladno z etimološko-zgodovinskim načelom poknjižena ledinska imena z jasnim izvorom. Tista ledinska imena,

katerih izvor ni jasen, so knjižena zgolj glasovno-pravopisno (Klinar et al. 2012: 47–51, Brozovič 2013: 39).

4.4 SEZNAM KRATIC IN KRAJŠAV

Pogosto navajani viri in literatura:

Be = BEZLAJ, France 1976–2007.

Sn = SNOJ, Marko 2003.

Še = ŠEKLI, Matej.

Ke = KEBER, Janez.

Lo = LOGAR, Tine. Ra = RAMOVŠ, Fran.

Bad=BADJURA, Rudolf.

Plet. = Pleteršnikov slovar.

SSKJ = Slovar slovenskega knjižnega jezika.

Strokovno izrazje:

alp. sl. = alpska slovanščina; ben. it. = beneška italijanščina; daj. = dajalnik; dv. = dvojina; ed. = ednina; Franc. kat. = Franciscejski kataster za Primorsko; frl. = furlanščina; hr./sr. = hrvaščina/srbščina; im./I = imenovalnik; it. = italijanščina; lat. = latinščina; knj. = knjižni; mak. = makedonščina; mest./M = mestnik; m = moški spol; mn. = množina; obs. = obsoško narečje; nar. = narečje; nvn. = nova visoka nemščina; or. = orodnik; prid. = pridevnik; psl. = praslovanski, praslovanščina; rez. = rezijanščina; rod./R = rodilnik; rom. = romanski, romanščina; s = srednji spol; sln. = slovenski, slovenščina; srvn. = srednja visoka nemščina; stvn. = stara visoka nemščina; tož./T = tožilnik; ž = ženski spol.

5. LEDINSKA IMENA

5.1 STRUKTURNI TIPI LEDINSKIH IMEN

Funkcijsko imenoslovje zemljepisna lastna imena pomensko deli glede na poimenovalni motiv, ki se ga lahko opiše s teorijo poimenovalnih modelov. Imenoslovec pri tem opiše spoznavni odnos, ki ga je poimenovallec imel do poimenovanega predmeta ob nastanku lastnega imena v poimenovalnem dejanju. Odnos lahko opišemo s štirimi pomenskimi kategorijami, ki odgovarjajo na vprašanja:

- Kdo?/Kaj? (poimenovani predmet v trenutku nastanka lastnega imena),
- Kakšen?/Kateri? (lastnost poimenovanega predmeta),
- Čigav? (svojilnost poimenovanega predmeta),
- Kje?/Kam? (nahajanje poimenovanega predmeta) (Še 2008: 37–39, Brozovič 2013: 46).

Prvotni pomen imena se z rabo izgubi, lastno ime se pomensko izprazni, njegov pomen pa postane enak poimenovanemu predmetu. Pomen imena v času nastanka in njegov pomen v času rabe je zato potrebno ločevati. Poimenovalni motiv lastnemu imenu določa njegov strukturni tip (Še 2008: 39, Brozovič 2013: 46).

Na primer ledinska imena z osnovo *skal-* izražajo vse štiri pomenske kategorije: a) poimenovani predmet: *Skala* 'skala, skalovje'; *Skalca* 'majhne skale, majhno skalovje'; b) lastnost: *Debela skala* 'debela, ne tanka skala'; c) svojilnost: *Plajerjeva skala* 'skala (od) Plajerja'; č) nahajanje: *Gorenje Skala* 'skalovje, ki je višje', *Na skalah* 'na skalovju', *Pod skalami* 'pod skalovjem'.

Strukturno ledinska imena delimo na enobesedna in večbesedna. Enobesedna se naprej delijo na enodelna in dvodelna. Enodelna enobesedna imena vsebujejo samo en korenski morfem in so lahko brezponska ali ponska. Brezponska imena so pomensko- in slovničnoizpeljavna. Ponska imena pa so tvorjena s pomočjo pon (predpone, medpone, pripone) in se glede na mesto razvrstitve le te na koren delijo na priponske (izpeljanke), predpanske (sestavljenske) in predpansko-priponske (predpansko-priponske izpeljanke) tvorjenke. Dvodelna enobesedna imena so zelo redka. Med večbesedna imena uvrščamo predložne besedne zveze, zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom in zložene pridevniške besede. Določeni deli zemljepisnih lastnih imen ostaja strukturno nejasnih, predvsem tista, ki jih etimološko ni mogoče zadovoljivo pojasniti (Še 2008: 40–52, Brozovič 2013: 46).

5.1.1 ENOBESEDNA IMENA

5.1.1.1 Enodelna enobesedna imena

5.1.1.1.1 Enodelna brezponska imena

Enodelna brezponska imena so lahko pomenskoizpeljavna in slovničnoizpeljavna.

5.1.1.1.1.1 Pomenskoizpeljavna imena

Mednje spadajo imena, ki so nastala samo po pomenski izpeljavi kot imenotvornem postopku z ničtim imenotvornim obrazilom. Lastno ime je izpeljano iz občnega ali iz lastnega imena in je temu homonimno. Poimenovanje je lahko nemetaforično (izraža enakost z zemljepisnim poimenovanjem) ali metaforično (izraža podobnost s pomočjo primere). Pomenskoizpeljavna imena so lahko izsamostalniška (izobčnoimenska, izlastnoimenska), izpridevniška ali izštevniška (Še 2008: 40–42, Brozovič 2013: 47).

Izsamostalniška pomenskoizpeljavna imena izražajo poimenovani predmet, torej odgovarjajo na vprašanje *Kaj?* in so glede na strukturni tip gole samostalniške besedne zveze (Še 2008: 41). V okolici Bovca najdemo zgolj izobčnoimenska izsamostalniška imena: *Bajer, Brdo, Čela, Čelo, Črča, Dabra, Dolina, Frnjaža, Guna, Komunja, Kucer, Krnica, Laz, Ledina, OGREJA, Plainca, Planja, Polica, Prevala, Prodi, Ravna, Reb-ro, Rut, Skala, Skok, Stena, Stran, Šija, Škrbina, Tumrček, Olšje*.

Izpridevniška pomenskoizpeljavna imena pomensko izražajo lastnost, tj. kakovost in vrstnost, pri čemer odgovarjajo na vprašnji *Kakšen?* in *Kateri?*, ter svojilnost poimenovanega predmeta z odgovorom na vprašanje *Čigav?* Sem spada strukturni tip gole pridevniške besedne zveze (Še 2008: 41). Takih imen je na Bovškem malo. V ta tip sodijo imena zloženih samostalniških besednih zvez, pri katerih je prišlo do elipse oz. izpusta jedra: *Bogata*.

Izštevniška pomenskoizpeljavna ledinska imena med zbranimi imeni v okolici Bovca niso bila izpričana.

5.1.1.1.1.2 Slovničnoizpeljavna imena

Slovničnoizpeljavna imena so nastala samo po slovnični izpeljavi kot imenotvornem postopku. K temu prištevamo spremembo slovničnega števila, spremembo slovničnega spola in števila, rabo odvisnega sklona v vlogi imenovalnika, spremembo sklanjatvenega vzorca in sklapljanje predloga s samostalnikom (Še 2008: 42). Pri zbranem gradivu ledinskih imen najpogosteje prihaja do spremembe slovničnega spola in števila v procesu polastnoimenjenja po vzorcu: ženski spol *a*-jevske sklanjatve ednine → srednji spol *o*-jevske sklanjatve množine. Do tega pride

pri naslednjih ledinskih imenih: *Gmajnica*, *Lahova jama*, *Njivica*, *Planjca*, *Polica*, *Skala*, *Skalca*. Samo do spremembe spola je prišlo pri dveh primerih: *Lazca*, *Kratčica*.

5.1.1.1.2 *Enodelna ponska imena*

Ponska imena so tvorjena v besedotvornem postopku s pomočjo pon. Glede na mesto razvrstitve pone na koren tvorjenke se delijo na priponska, predponska in predponsko-priponska (Še 2008: 43).

V zbranem ledinskem imenju iz okolice Bovca se pojavljajo zgolj priponska imena. Priponska imena so izpeljana s priponskim obrazilom. Pojavljajo se naslednja priponska obrazila:

-ica < psl. *ica:

← v pomenu manjšalnosti (izsamostalniška): *Gmajnica* ← majhna gmajna; *Gomilica* ← majhna gomila; *Jezerca* ← majhna jezera; *Njivica* ← majhna njiva s mn. ← majhna njiva ž ed.; *Pečca* ← majhna peč; *Skalca* ← majhna skala s mn. ← majhna skala ž ed.,

← kot nosilnik lastnosti (izpridevniška): *Kratčca* ← kratke (njive); *Planjca* ← plana zemlja.

-n-ica < psl. *-ьн-ica:

← prvotni pomen je nosilnik lastnosti, drugotni pa prostor/mesto: *Kotnica* ← *kotna dolina; *Ograjnica* ← ograjnica ← ograja; *Praprotnica* ← kjer je praprot.

-ov(n)-ica < psl. *-оу-(ьн)-ica/-ов-ec < psl. *-оу-ьсь / *-ьсь:

← izraža svojilnost (iz lastnoimenskega samostalnika): *Kendovica* ← Kenda,

← v pomenu obilnosti rastlinskega ali živalskega sveta pri izpeljankah iz poimenovanj za rastline in živali: *Rakovnica* ← rak, *Brezovec* ← breza; *Ježevec* ← jež,

← kot nosilnik lastnosti: *Širokovica* ← široko pobočje.

-je < psl. *-ьје:

← skupna imena, pogosto iz poimenovanj za rastline: *Kotlje* ← več kotlov; *Ušje* ← ušje ← *uša < olša 'jelša'.

-išče < psl. *išče:

← v pomenu prostor/mesto: *Kapišče* ← kjer je kaps ; *Žarišča* ← kjer žari.

-ina < psl. *-ina:

← pomen nedoločljiv, morda prvotno v pomenu večalnosti: *Dolina* ← dolina ← *dol.

-ja < psl. *-ja:

← v pomenu prostor/mesto (samostalnik + *ja): *Črča* ← črča ← črt; *Malena* ← *malen, malin.

-lo < psl. *-dlo:

← besedotvorno obrazilo s prvotnim pomenom orodje/sredstvo, ki je v drugotnem pomenu prostor/mesto: *Ločilo* ← *ločilo ← ločiti; *Močila* ← *močilo ← močiti.

-ec < psl. *-ьць:

← v pomenu manjšalnosti: *Ložec* ← *ložec ← log; *Kolovratec* ← kolovrat.

-č-ek < psl. *-ьч-ьк-ь:

← obe obrazili nastopata v pomenu manjšalnosti: *Votelček*.

-n-ik < psl. *-ьн-икъ:

← podobno kot obrazilo -n-ica gre v prvotnem pomenu za nosilnik lastnosti, v drugotnem pa je pomen prostor/mesto: *Počivalnik*.

-ar-ica < psl. *-ar-ica:

← najverjetneje v pomenu mesto/prostor: *Golobarica*.

5.1.1.2 Dvodielna enobesedna imena

To so imena s strukturo zloženke in so zelo redka. V ledinskih imenih iz okolice Bovca je dokumentiran primer: *Kolovrat* ← kolovrat. Zlaganje v tem primeru nastopa kot besedotvorni postopek, pri katerem nastane glagolska medponsko-priponska zloženka s pripono -∅ ter s pomenom vršilnika (Še 2008: 47).

5.1.2 VEČBESEDNA IMENA

Večbesedna ledinska imena imajo lahko strukturo predložne besedne zveze, zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim ali samostalniškim prilastkom, zložene pridevniške besedne zveze (Še 2008: 47).

5.1.2.1 Predložne besedne zveze

Predložne besedne zveze so med strukturnimi tipi ledinskih imen najpogostejše. Ta imena so med vsemi ledinskimi imeni najbolj povezana z občnimi imeni, saj so nastala s polastnoimenjenjem občnoimenskih predložnih besednih zvez, npr. pod steno → *Pod steno*. V osnovni obliki odgovarjajo na vprašanje *Kje?* in tako označujejo nahajanje (Še 2008: 48). V jedru predložnih besednih zvez se pojavljajo predlogi **na**, **pod**, **pri**, **v** in **za**. Le ti pa se spreminjajo s pregibanjem besedne zveze: *na* –z/s, *pod* –izpod, *pri* –k/h –od, *v* –z/s, *za* –izza/s/z.

Zabeležena ledinska imena s strukturo predložne besedne zveze so najpogostejša: *Na čukli, Na gavgah, Na hrevu, Na Kaconovi poti, Na klopcah, Na konju, Na konici, Na koritih, Na kraju, Na kresu, Na lahtu, Na mlinu, Na ograpku, Na plazu, Na polju, Na potoku, Na ravnah, Na rebrih, Na rejdi, Na robu, Na skalah, Na vrhu Olšja, Na vrteh, Pod bregi, Pod ledinami, Pod Ravelnikom, Pod skalami, Pod steno, Pod Stražiščem, Pod veliko steno, Pri borovcu, Pri Devici Mariji, Pri Gojčičevi skali, Pri Jurcovem hlevu, Pri kamnu, Pri kapeli, Pri Kukču, Pri Lenartu, Pri luži, Pri Medalu, Pri mlinu, Pri Pritoku, Pri tasah, Pri olšéh, Pri žagi, V borovcih, V brdu, V jami, V klincu, V leški, V meleh, V mocu, V mucu, V toku, V trnju, Za Bcem, Za glavo, Za grabci, Za hrevom, Za kucerjem, Za naklom, Za potokom, Za robom, Za skalo, Za šijo, Za šolo.*

5.1.2.2 Zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom

Prav tako kot predložne besedne zveze so tudi zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom nastale s pomensko izpeljavo občnoimenskih samostalniških besednih zvez, npr. debela skala → *Debela skala*. V jedru teh besednih zvez je samostalnik, ki ima identifikacijsko funkcijo, v določilu pa je pridevniška beseda. V vlogi prilastka lahko nastopajo izobčnoimenski pridevniki ali izlastnoimenski pridevniki. V slednjem primeru pogosto nastopa poimenovanje gospodarja iz hišnega imena in zveza pomeni svojilnost, torej določa, komu pripada zemlja (Še 2008: 50–51).

Dokumentirana ledinska imena s strukturo zložene samostalniške besedne zveze s pridevniškim prilastkom so:

- a) *Cezarjev mlin, Čimcova gmajna, Kaljansko polje, Lahova jama, Marinkelnov rut, Mojenkov rut, Pičelnov log, Štircova drasca, Tomažinova gmajna, Žvanova skala;*

- b) *Debela skala, Dolge njiva, Gorenje Skala, Gorenji Rut, Globoki potok, Huda pot, Jaški breg, Jaški kamen, Lisičja vodenca, Medveja polica, Ravni laz, Rodaška skala, Spodnje Skala, Spodnji Rut, Široki plaz.*

5.1.3 STRUKTURNO NEJASNA IMENA

Strukturno nejasna je uvrstitev imen *Radovlje, Rešec, Zabrajda*.

5.2 POMENSKA MOTIVACIJA LEDINSKIH IMEN

Etimološko jezikoslovje zemljepisna lastna imena glede na pomensko motivacijo deli na osnovi topoleksema, tj. občnega imena, iz katerega je ime nastalo, ter tako določa prvotno pomensko motivacijo imena glede na poimenovani zemljepisni objekt. Etimološko imenoslovje se od funkcijskega loči po tem, da poimenovalni modeli nastanka zemljepisnega imena v okviru pomenskih kategorij in njihove imenske vloge v prostoru v etimološkem imenoslovju niso pomembni, ter da sta pri etimološkoimenoslovnem proučevanju občnoimenska in lastnoimenska sfera izenačeni. Tako pri proučevanju občnih kot lastnih imen je cilj etimološkega jezikoslovja odkriti in rekonstruirati prvotni leksem kot jezikovni znak, in sicer njegovo prvotno obliko (določiti korenski in besedotvorni morfem) ter njegov prvotni leksikalni pomen (odkriti pomen korena). Z etimološkoimenoslovnim pristopom se lahko določi etimon, tj. korenski morfem, njegov izvor in prvotni pomen. Ta pristop je v jezikoslovju pomemben predvsem za zgodovinsko jezikoslovje, saj zemljepisna imena ohranjajo starejše glasoslovne, naglasne, oblikoslovne in besedotvorne značilnosti ter odmrlo besedje, ki lahko v občnoimenski sferi niso več ohranjeni (Še 2008: 54–55, Brozovič 2013: 54).

Primer pomenskomotivacijske delitve ledinskih imen na podlagi topoleksema je izdelala praška imenoslovna šola, ki je ledinska imena razdelila na:

1. splošne lastnosti zemljišča: lega, oddaljenost, velikost, barva, vrednost, starost ...;
2. lastnosti tal: oblikovanost tal (ravnost, nagnjenost, dvignjenost, poglobljenost), kulturna krajina (namembnost), vodovje, atmosferski pojavi ...;
3. rastlinstvo: poraščenost, rastlinske vrste, gojenje rastlinstva ...;
4. živalstvo: divje živali, domače živali;
5. človek: lastninski in pravni odnosi, uporaba zemljišča, posegi, duhovno življenje in zgodovina (Še 2008: 55).

Na tem temelji tudi natančna delitev ledinskih imen glede na poimenovalne motivacije, ki je bila izdelana v okviru projekta FLU-LED. Imena delijo glede na:

1. zemljišče:

a) oblike zemeljskega površja:

- i. raven svet, ravnina;
- ii. nagnjen in vzpet svet:
 - pobočje vzpetine,
 - delitev nagnjenega sveta,
 - oblike vzpetega sveta;
- iii. poglobljeno površje, vdrtine:
 - vrtačaste vdrtine,
 - kotlaste vdrtine,
 - koritaste vdrtine;

b) sestava in lastnost tal;

c) značilnosti zemljišča;

2. vodovje;

3. pojavi v ozračju;

4. rastlinstvo:

a) pojavnost rastlinstva;

b) rastlinske vrste;

5. živalstvo:

a) živalske vrste;

b) bivališča živali;

6. človek:

a) lastninski in pravni odnosi;

b) človekova dejavnost:

- i. kmetijstvo;
- ii. druge dejavnosti;

c) človekove stvaritve:

- i. naselje in stavbarstvo;
- ii. razmejitveni objekti;
- d) komunikacijske povezave;
- e) duhovno življenje in zgodovina;

7. lastna imena:

- a) osebna imena;
- b) zemljepisna imena (Klinar et al. 2012: 54–55).

Ta delitev bo tudi osnova za pomensko analizo dokumentiranih ledinskih imen v Bovcu. Informatorji se zavedajo različnih motiviranosti za poimenovanje ledinskih imen:

B: Rę̀cì:mo zę̀ tìę̀ xri:be tlię̀ ukò:ų̀. Jà:voršček – jà:vor, jà:vorję̀ so yó:re, Pulò:wę̀nk prá:vjo zę̀tù: k-je pulùożę̀n, Stò:ų̀ zylię̀da ku 'ę̀n stò:ų̀, ne. Ì:zyřara je pa blà: izyurię̀ta, k-jo je strię̀la zę̀nę̀tì:la an je dũ:ų̀o cà:jta nù:cę̀la, dę̀ se je zərà:sla, dę̀ se ni v̀:dlò tè:jste izyoreli:ne yò:re. Jè:st sę̀m 'tuj ne dwà:kart 'šu yó:re ylię̀dę̀t 'tu. Je uylìę̀no u'se. Se prá:bę̀, 'lej, 150 lię̀t nę̀zà:j, pa rię̀s je yurię̀lo nię̀ki urię̀dę̀. Já:lovec – ja já:luwa yó:ra je bì:la, k-je bì:la neupurà:bna zę̀ pę̀stìę̀rje, še nubè:dę̀n ni mò:ų̀u yó:re, k-je bì:la zę̀xtię̀una. Se prá:bę̀ s-já:lu, nù:sę̀ upurá:bę̀n an kò:nc. Škrlatì:ca – sù:nce k-yrię̀ zvečìę̀r, je škrlá:tna, 'ne. Špę̀k – Špik je taklię̀, je špi:čę̀st, 'ne, 'ja. Je sá:ma ló:yika, 'ne.

5.2.1 Zemljišče

Večina etimonov zbranih ledinskih imen iz okolice Bovca spada v sklop 'zemljišče'. Pri tem je mišljeno predvsem zemljišče z zemljepisnega vidika. Med zemljepisne značilnosti zemljišča uvrščamo oblike zemeljskega površja, sestavo in lastnost tal in druge značilnosti, ki v prvih dveh skupinah nista zajeti. Poimenovanja so lahko nastala na metaforični ali nemetaforični ravni (Še 2008: 56).

5.2.1.1 Oblike zemeljskega površja

Po oblikovanosti lahko svet delimo na raven ali neraven, tega pa dalje na vzvišen in vdrt oz. poglobljen. Tako dobimo tri velike skupine oblikovanosti zemeljskega površja: raven svet, vzvišen svet in vdrt svet (Bad: 22). Teren v alpskih pokrajinah je zelo razgiban, zato med ledinskimi imeni dobimo poimenovanja za vse tri skupine.

5.2.1.1.1 *Raven svet, ravnina*

Ravnina je ravna ali skoraj ravna terenska ploskev brez posebno izrazitih grbin in vdrtin. Ravni svet je lahko oblikovan vodoravno in navpično, vendar je slednji manj pogost. Po obsegu delimo ravnine na velike in majhne, ločimo pa tudi neograjeno ravnino, ki na nobeni strani svojega roba ne meji na nagnjen ali dvignjen svet, delno ograjeno ravnino, ki ima nagnjen ali dvignjen svet na eni strani svojega roba, in ograjeno ravnino, katero nagnjen ali dvignjen svet obdaja (Bad: 23–28).

Ravnino na Bovškem poimenujejo: ***ravna -ø s mn** 'ravnina' → *Na ravnah, Ravna*; ***planjca -ø s mn** 'raven svet brez drevja in grmovja, manjši od planjave' (Bad: 273) → *Planjca*; **planja -e ž** 'raven svet brez drevja in grmovja', 'jasa' (Bad: 273, IK: 76) → *Planja*; **polica -ø s mn** 'dvignjena ravna ploskev, ki je na eni strani ograjena, na drugi pa zaprta' (Bad 26–27), 'ravna površina nad prepodom' → *Polica*.

Ljudska geografija pozna tudi poimenovanja za ravninske dele glede na njihovo lego (Bad: 31). Med ta poimenovanja spada **kraj -a m** 'skrajna meja ravninskega ali gorskega oboda' (Bad: 31) → *Na kraju*.

5.2.1.1.2 *Nagnjen in vzvišen svet*

Lahko ga opišemo s poimenovanji za dele pobočja vzpetine, stopnjo nagnjenosti zemljišča ter posameznimi oblikami dvignjenega sveta (Še 2008: 57).

Pobočje vzpetine v grobem sestavlja znožje, rebri in vršina (Bad: 52). V okolici Bovca so topoleksemi, ki označujejo pobočje vzpetine: **stran -i ž**, ki označuje 'del gorskega plašča', in sicer tisti del, ki ga vidimo, če opazujemo goro s tal (Bad: 51) → *Stran*; **rebro -a s** 'neenakomeren breg, strmina', 'kot rebra nagnjen svet, pobočje, strmina' (Brozovič 2013: 56) → *Na rebrih, Rebros*.

Kategorijo nagnjenega sveta določamo s stopnjo nagnjenosti zemljišča. V najnižjo stopnjo nagnjenosti, tj. 10° do 20° (Bad: 58), uvrščamo izraz **breg -a m** 'breg, nagnjen svet, strmina' → *Na bregu, Pod bregi*; **naklo -a m** 'naklonina, strmina' → *Naklo, Za naklom*. Ledinska imena z naklonom 20° do 60° na terenu niso bila dokumentirana. Zadnja skupina, 60°–90° obsega: ***čelo -a m** 'strmo se dvigajoči del skalne stene' → *Čela, Čelo*; **skok -a m** 'nižji pečevni prag' (Bad: 48) → *Skok*; **stena -e ž** 'skoraj navpično skalnato pobočje' → *Pod steno, Pod veliko steno, Stena*.

Oblike dvignjenega sveta določata dva kriterija: višina vzpetine in oblika vrhnjega dela vzpetine. Za določevanje višine vzpetine poznamo: **brdo -a m** 'brdo; nevisoka, navadno podolgovata vzpetina' → *Brdo, V brdu*; **kucer -ja m** 'majhen, prostoren vršič, vrhič, grič, hribrc' → *Kucer, Za*

kucerjem. Oblike vrhnjega dela vzpetine poimenujejo naslednji topoleksemi: **čukla -e ž** 'skalnata vzpetina' → *Na čukli*; **glava -e ž** 'obla, kopasta, kepasta, kupasta oblika zemeljskega površja' → *Za glavo*; **klinc -a m** 'majhen klin, gorska končina, robato pogozdno pečevje' (Bad: 82–83) → *V klincu*.

Posebno skupino v vzvišenem svetu predstavljajo gorski prehodi. Krajevna imena prehodov so nastala, kadar je bila preko gorske pregrade ustvarjena pot, z živalsko ali človeško nogo (Bad: 88). V to skupino spadajo naslednji izrazi: **prevala -e ž** 'lagodnejši medgorski prehod, mesto, kraj, kjer se steza, pot (cesta) prevali čez kako gorsko pregrado' (Bad 100–101) → *Prevala*; **šija -e ž** 'preval na gladkem, košeninastem svetu v planinskem pasu' (Bad: 105) → *Šija, Za šijo*; **škrbina -e ž** 'grd, slab gorski prehod, skale ostrih robov' (Bad: 93) → *Škrbina*.

5.2.1.1.3 Poglobljen svet, vdrtime

Vdrtime so lahko najrazličnejših oblik. V splošnem jih po oblikovanosti delimo na razpoke, vrtačaste, kotlaste in koritaste vdrtime (Bad: 165). Vrtačaste globeli imajo zaokrožen obod (Bad: 177). Ime za vrtačasto vdrtime je tvorjeno iz topoleksema **krnica -e ž** 'lužasto, mlakasto globelico, kotanjico po gozdnih kolovozih, po deževju izglobana mesta na cestah' → *Krnica*. Kotlaste vdrtime so podobne kotlom, njihov prerez spominja na črko »U« (Bad: 184). Sem spada: **dolina -e ž** 'nižji, raven, navadno podolgovat svet' → *Dolina*; **drasca -e ž** 'majhna naravna drča za spravlanje lesa v dolino', 'žleb' → *Štirцова drasca*; **jama -e ž** 'jama, vdolbina' → *Lahova jama, V jami*; **kotel -tla m** 'majhen kotel, manjša terenska zaokrožena vdrtime' (Bad: 187) → *Kotlje*; **pečca -e ž** 'manjša peč, jama, votlina v skali' → *Pečca*; **ložec -žca m** 'nižje ležeč teren, kotlina' → *Ložec*.

5.2.1.2 Sestava in lastnost tal

Tla so lahko različno sestavljena (kamen, pesek, glina, blato, rudnine, kovine) in imajo različne značilnosti (suha, mokra, boljše ali slabše kakovosti) (Brozovič 2013: 57). Topoleksemi, ki jih srečamo v Bovcu, označujejo predvsem prisotnost skalovja, kamenja in drobljenih kamenin. Prisotni so topoleksemi: **skala -e m** 'velik kamen' → *Debela skala, Gorenje Skala, Na skalah, Plajerjeva skala, Pod skalami, Pri Gojčičevi skali, Rodaška skala, Skala, Spodnje Skala, Trampova skala, Žvanova skala*; **skalca -e ž** 'majhna skala' → *Skalca*; **kamen -mna m** 'kamen' → *Jaški kamen, Pri kamnu*; **mel -a** 'droben pesek, drobir' → *V meleh*; **prod -a m** 'naneseno kamenje, prodje ob rekah' → *Prodi*.

5.2.1.3 Druge značilnosti zemljišča

Poleg oblik zemeljskega površja in sestave ter lastnosti tal lahko pri zemljišču določimo tudi velikost, obliko, položaj, barvo in starost (Še 2008: 59). V zbranem gradivu so prisotni naslednji primeri, ki se navezujejo na te značilnosti:

- **velikost:** **debel -a -o** prid. 'debel, ne tanek' → *Debela skala*; **dolg -a -o** prid. → *Dolge njiva*; **širok -a -o** prid. 'širok, ne ozek' → *Širokova, Široki plaz*; **votel -la -lo** prid. 'votel' → *Votelček*;
- **oblika:** **laht -a m** 'komolec' → *Na lahtu*;
- **položaj:** **gorenji -a -e** prid. 'zgornji' → *Gorenje Skala, Gorenji Rut*; **spodnji -a -e** prid. 'spodnji, nižji' → *Spodnje Skala, Spodnji Rut*;
- **barva:** **črn -a -o** prid. 'črn' → *Črni vrt*.

5.2.2 Vodovje

Z vodovjem povezano ljudskozemljepisno izrazje se deli na poimenovanja za vodo, njene dele in lastnosti, vodne izvire, različne vrste voda (tekoča, stoječa) ter za razmočena zemljišča. Topoleksemi v Bovcu, ki se nanašajo na vodovje, so naslednji: **bajer -ja m** 'večja kotanja z vodo' → *Bajer*; **potok -a m** 'potok, manjša v strugi tekoča voda' → *Globoki potok, Na potoku, Za potokom*; **jezerca -ø s mn** 'majhna jezera, kotanja, napolnjena z vodo, večinoma sladko' → *Jezerca*; **korita -ø s mn** 'globoka, v skalovje izgledana tokava, med dvema bregovoma poglobljena struga' → *Ganjeve korita, Na koritih*; **mlaka -e ž** 'mlaka, plitvejša kotanja s stoječo vodo' → *Mlaka*; ***močilo -a s** 'razmočen kraj, kjer voda izvira iz tal; mlaka, luža' → *Močila*; **luža -e ž** 'luža, mlakuža' → *Pri luži*; **otok -a ž** 'otok' → *V otoku*.

5.2.3 Pojavi v ozračju in naravne nesreče

Topoleksemi, tvorjeni iz atmosferskih pojavov, so redki. V dokumentiranem gradivu sem uspela najti topoleksem za ledinska imena, ki je nastal iz poimenovanja za eno od naravnih nesreč. To je: **plaz -a m** 'plaz' → *Na plazu, Široki plaz*. Plazovi so v vznožju Rombona, kjer sem popisovala ledinska imena, pustošili večkrat. Najbolj se domačini spominjajo snežnega plazu iz februarja 1952 ter zemeljskega plazu iz leta 1979, ki je zasul zemljišče, poznano pod imenom *Na plazu*.

5.2.4 Rastlinstvo

Na rastlinstvo vezani topoleksemi se delijo na pojavnost rastlinstva nasploh (stopnja poraščenosti, način poraščenosti) ter na rastlinske vrste (divje ali kulturne rastline, sadno drevje) (Še 2008: 60–61).

Stopnjo poraščenosti označujejo izrazi: **log -a m** 'log, majhen gozd' → *Pičelnov log*; **trnje -a s** 'trnje, trnovi grmi' → *V trnju*.

Topoleksemi ledinskih imen, nastali iz rastlinskih vrst, so: **borovec -vca m** 'bor' → *Pri borovcu*, *V borovcih*; **breza -ø s mn** 'breze' → *Breza*; **breza -e ž** 'breza' → *Brezovec*; **leška -e ž** 'bilnica, ostra trava' → *V leški*; **olša -e ž** 'jelša' → *Pri olšéh*; **olšje -a s** 'jelšev gozd, jelševje' → *Na vrhu Olšja*, *Olšje*; **praprot -i s mn** 'praprot, Filix' → *Praprotnica*.

5.2.5 Živalstvo

Topoleksemi ledinskih imen za poimenovanje živalstva so redkejši. Delimo jih lahko na poimenovanja za posamezne živalske vrste in tista, ki poimenujejo bivališča živali. Pogostejša so poimenovanja za divje živali kot domače živali. Ime označuje bodisi prostor, na katerem se neka divja žival pogosto pojavlja, bodisi je vezano na dogodek, srečanje z določeno živalsko vrsto. Prvotni pomen je torej *'kjer živi/se zadržuje ...' ali *'kjer sem srečal ...' (Brozovič 2013: 58).

Med topoleksemi iz živalstva torej lahko ločimo tri pomenske skupine: divje živali, domače živali in živalska bivališča. Divje živali: **jež -a m** → *Ježevec*; **lisica -e** → *Lisičja vodenca*; **rak -a** 'Crustacea' → *Rakovnica*; domače živali: **konj -a m** → *Na konju*; živalska bivališča: ***golobarica -e ž** *'golobja votlina' iz golob -a m → *Golobarica*.

5.2.6 Človek

To pomensko polje delimo na pet skupin: lastninski in pravni odnosi, človekova dejavnost, človekove stvaritve, komunikacijske povezave, duhovno življenje in zgodovina (Klinar et al. 2012: 54–55). Med dokumentiranim gradivom so prisotne vse skupine.

5.2.6.1 Lastninski in pravni odnosi

Ta skupina zajema pomensko polje lastnine, podložniških odnosov in pripovedi (Brozovič 2013: 58), med katerimi je v Bovcu prisoten prvi tip: **komunja -e ž** 'gozdovi ali travniki v skupni lasti, zemlja v občinski lasti' → *Komunja*.

5.2.6.2 Človekova dejavnost

Človekova dejavnost zajema gospodarske in druge dejavnosti. Na največ ledinskih imen so vplivali poljedelstvo in obdelovanje površin ter živinoreja (Brozovič 2013: 59). Ostale dejavnosti, kot npr. pridobivanje apna, napravljanje drv, se v ledinskih imenih redkeje pojavljajo.

Poljedelstvo zastopajo tri pomenske skupine topoleksemov: obdelovalne površine, rastišča posameznih rastlin in opuščeno zemljišče (Še 2008: 62). Obdelovalne površine, zemljišča za gojenje kulturnih, krmnih rastlin imenujemo: **guna -e ž** 'vrt ali sadovnjak v bližini hiše, navadno v naselju' → *Guna*; prav tako se blizu hiše nahaja **vrt -a m** 'manjše zemljišče, kjer se goji povrtnina' → *Črni vrt, Na vrteh*; **njivica -ø s mn** 'manjša njiva, manjše zemljišče za gojenje kulturnih rastlin' → *Njivica*; **njiva -ø s mn** 'zemljišča za gojenje kulturnih rastlin' → *Dolge njiva*. **Kapišče -a s** 'majhna, neograjena njiva, zelnik' → *Kapišče* je bilo prvotno namenjeno kapusu oz. zelju. **Ledina -e ž/s mn** je 'neobdelan, s travo porasel svet', vendar se danes na območju s tem imenom nahajajo številni vrtovi in sadovnjaki → *Ledina, Pod ledinami*.

Poleg poljedelstva je na Bovškem izredno pomembna tudi živinoreja. Kot del te panoge v ledinskih imenih nastopa košnja. Temu namenjena zemljišča označujejo: **črča -ø s mn** 'strma senožet' → *Črča*; **rut -a m** 'senožet, košenica', 's travo poraslo izkrčeno zemljišče v hribovskem svetu' → *Gorenji Rut, Marinkelnov rut, Rut, Spodnji Rut*; **gmajna -e ž** 'travnik, namenjen paši' → *Čimcova gmajna, Tomažinova gmajna*; **gmajnica -ø s mn** 'manjša gmajna' → *Gmajnica*; **ogreja -e ž** 'ograjena senožet' → *Ogreja*, **tumrček -čka m** 'ograda za živino' → *Tumrček*. Krčevine imenujemo: **laz -a m** 's travo poraščen izkrčen svet v ali ob gozdu, ponavadi ozko zemljišče' → *Laz, Ravni laz*; **lazec -ca m** 'manjši laz' → *Lasca*.

Ostale dejavnosti, ki so prisotne v topoleksemih, so gozdarstvo in apnarstvo. Topoleksemi s teh dejavnosti so: **žaga -e ž** 'žaga, obrat za žaganje hlodov, lesa' → *Pri žagi*; **tasa -e ž** 'skladovnica' → *Pri tasah*; **frnaža -e ž** 'opekarna' → *Frnjaža*.

5.2.6.3 Človekove stvaritve

Med človekovimi stvaritvami so v ledinskih imenih prisotni predvsem zgrajeni objekti ter ograjena zemljišča, namenjena paši. V lastnoimenski sferi so dokumentirani: **hlev -a m** 'hlev, staja' → *Pri Jurcovem hlevu*; **kapela -e ž** 'kapela, manjša cerkev' → *Pri kapeli*; **mlin -a m** 'vodni mlin' → *Cezarjev mlin, Na mlinu, Pri mlinu*; **šola -e ž** 'vzgojno-izobraževalna ustanova' → *Za šolo*; ***mašinhavs -a m** 'strojnica' → *Mašinhavs*; **ograjnica -e ž** 'ograjen, navadno položnejši travnik v bližini hiše' → *Ograjnica*; **ograjncica -e ž** 'manjša ograjnica' → *Ograjncica*.

5.2.6.4 Komunikacijske povezave

Izrazoslovje s področja komunikacijskih povezav je pri topoleksemih v ledinskih imenih pogosto, kar kaže na njihovo pomembnost v preteklosti (Še 2008: 63). Znotraj te skupine med ledinskimi imeni v Bovcu najdemo imena poti oz njihovih delov. To so: **pot -i ž** 'pot, steza' → *Huda pot, Na Kaconovi poti*; **rejda -e ž** 'ovinek' → *Na rejdi*; ***počivalnik -a m** 'prostor, kamen ob poti za počitek' → *Počivalnik*.

5.2.6.5 Duhovno življenje in zgodovina

Med duhovno življenje in zgodovino spadajo vraževerje in ljudsko slovstvo, ljudske navade in običaji, verovanje in cerkveno življenje, arheološki ostanki, zgodovinski in krajevni dogodki (Še 2008: 64). Duhovno in življenje sta pustila sledi v ledinskih imenih z naslednjimi topoleksemi: **gavga -ø s mn** 'vešala' → *Na gavgah*; **kres -a m** 'velik ogenj, ki se prižge zvečer pred praznikom, navadno na vzpetini' → *Na kresu*.

5.2.7 Lastna imena

Osebna in zemljepisna lastna imena prav tako nastopajo kot topoleksemi ledinskih imen.

5.2.7.1 Osebna lastna imena

Parcele so poimenovane po nekdanjih oz. trenutnih lastnikih. Imena so tvorjena z izpeljanim svojilnim pridevnikom iz hišnih imen, ki so danes v Bovcu in njegovi okolici še poznana. Svojični pridevniki se v bovškem govoru tvorijo iz poimenovanja za gospodarja. Imena hišnih gospodarjev, dokumentirana v ledinskih imenih so: Čimc -a → *Čimcova gmajna*; Gojč -čiča → *Pri Gojččevi skali*; Jurc -a → *Pri Jurcovem hlevu*; Kenda -a → *Kendovica*; Marinkle -elna →

Marinkelnov rut; Medal -a → *Pri Medalu*; Mojenk -a → *Mojenkov rut*; Kacon -a → *Na Kaconovi poti*; Kukč -a → *Pri Kukču*; Pičle -elna → *Pičelnov log*; Plajer -ja → *Plajerjeva skala*; Tomažin -a → *Tomažinova gmajna*; Žvan -a → *Žvanova skala*. Eno ledinsko ime pa je tvorjeno iz vzdevka: Lah -a → *Lahova jama*.

Posebno skupino ledinskih imen, poimenovanih po osebnem lastnem imenu, predstavljajo poimenovanja za okolice cerkva, imenovanih po svetniških imenih. To so: Devica Marija → *Pri Devici Mariji*; Lenart → *Pri Lenartu*.

5.2.7.2 Zemljepisna lastna imena

Poimenovanja krajev in potokov v ledinskih imenih označujejo svoje ozemlje oz. okolico. Na terenu so bili zbrani naslednji: Kal -a m krajevno ime → *Kaljansko polje*; Prtok -a m (nekdanje) vodno ime → *Pri Pritoku*; Bc -a m krajevno ime → *Za Bcem*.

5.2.8 Etimološko nejasna imena

Etimološko nezadovoljivo pojasnjena imena so ostala: *Čebrinjevec*, *Dabra*, *Dela*, **Jaški breg* in **Jaški kamen*, *Kobacadca*, *Kolovrat* in *Kolovratec*, *Medveja polica*, *Na ograpku*, *Radovlje*, *Rešec*, *Sunica*, *Ščamo*, *Štehula*, *Visna*, *V mucu*, *Zabrajda*, *Za grabci*.

5.3 OJAČEVALNI KRAJEVNI PRISLOVI OB KRAJEVNIH PREDLOGIH V BOVŠKEM GOVORU

V bovškem govoru se pred krajevno predložno besedno zvezo pojavljajo različni ojačevalni prislovi: *tam* oz. *tamle/tja* oz. *tjale*; *sem/tu* oz. *tule*, *gor/gori*, *dol* oz. *dolka/doli*. Spreminjajo se glede na položaj govorca. To je značilno za jezike in narečja alpskega jezikovnega prostora (Še 2008: 29).

5.3.1 Krajevni predlogi

Krajevni predlogi, ki se pojavijo kot jedro predložne zveze, so:

v+ tož./mest.: obs. *u* 'v', knj. sln. *v* < psl. **u_b* 'v' (Be IV: 271, Sn: 804);

na + tož./mest.: obs. *ne* 'na', knj. sln. *na* < psl. **na* 'na' (Be II: 209, Sn: 427);

iz+ rod.: obs. *z/s* 'iz', knj. sln. *iz* < psl. **i_{bz}* 'iz' (Be I: 214–215, Sn: 228);

z/s + rod.: obs. *z/s* 'z/s, od zgoraj navzdol', knj. sln. *z/s* < psl. **sv* 'dol, od zgoraj navzdol' (Be IV: 373–374, Sn: 841);

pri + mest.: obs. *pər* 'pri', knj. sln. *pri* < psl. **pri* 'pri' (Be III: 120, Sn: 573);

po + mest.: obs. *pu* 'po', knj. sln. *po* < psl. **po* 'pri, po' (Be III: 64, Sn: 530);

k/h + daj.: obs. *x* 'k/h', knj. sln. *k/h* < psl. **kv*, **kvn* 'k' (Be II: 7, Sn: 246);

proti + daj.: obs. *prùotę/prùot* 'k, proti', knj. sln. *proti* < psl. **proti*, **protiva* 'proti' (Be III: 128, Sn: 587);

od + rod.: obs. *ut* 'od, proč, stran', knj. sln. *od* < psl. **otv* 'od, proč, stran' (Be III: 240, Sn: 462);

nad + tož./or.: obs. *nęt* 'nad', knj. sln. *nad* < psl. **nadv* 'nad' (Be II: 210, Sn: 428);

iznad + rod.: obs. *znęt* 'iznad', knj. sln. *iznad* < sln. *iz* + *nad*;

pod + tož./or.: obs. *pud* 'pod', knj. sln. *pod* < psl. **podv* 'pod' (Be III: 67–68, Sn: 531);

izpod + rod.: obs. *sput* 'izpod', knj. sln. *izpod* < sln. *iz* + *pod*;

za + tož./or.: obs. *zę* 'za', knj. sln. *za* < psl. **za* 'za' (Be IV: 374, Sn: 841);

čez + tož.: obs. *čęz* 'čez', knj. sln. *čez* < psl. **čerz(v)* 'prek, čez' (Sn: 86);

skozi + tož. v psl. nastal kot otrdel mestnik iz samostalnika: obs. *skùos* 'skozi', knj. sln. *skozi* < psl. **skvozę* *'v luknji, odprtini' (Be III: 247, Sn: 663);

na vrh + rod.: 'na vrhu', predlog, nastal iz predloga in samostalnika obs. *nę wà:rx* 'na vrh, nad', knj. sln. *vārh vārha/vārĥā*, mn. *vārĥōvi* < psl. **vrxv* **vrxu* 'vrh' (Še 2008: 30, Be IV: 359, Sn: 835).

5.3.2 Ojačevalni krajevni prislovi

Ojačevalni krajevni prislovi pred krajevnimi predlogi so: *tam* oz. *tamle/tja* oz. *tjale*; *sem/tu* oz. *tule*, *gor/gori*, *dol* oz. *dolka/doli*. Vedno so naglašeni. Raba določenega ojačevalnega krajevnega prislova je odvisna od položaja govorca. Možne kombinacije ojačevalnih krajevnih prislovov in krajevnih predlogov pri rabi ledinskih imen so:

1. **tam** ~ **tja** ~ **sem**: obs. **tem tembiš* **temlę* 'tam, tamle', knj. sln. *tām*, *tāmle* < psl. **tamъ* (Be IV: 152, Sn: 749) ~ obs. **tal tabiš* **talę* 'tja, tjale', knj. sln. *tjà* < psl. **ťja* (Be IV: 185,

Sn: 767) ~ obs. **'sem** 'sem', knj. sln. *sēm* 'v smer proti govorečemu' < psl. **sěmь* 'sem' (Be III: 226, Sn: 647); povezave s predlogi:

- a) *v* ~ *iz*, *V* ~ *Iz* → *tam v/V* ~ *tja v/V* ~ *tam iz/Iz*: '*tem* *ɥ* *Γú:nę* 'tam v Guni', '*ta* *ɥ* *Γú:no* 'tja v Guno', '*ta* *z* *Γú:ne* 'tam iz Gune';
- b) *na* ~ *z/s*, *Na* ~ *Z/S* → *tam na/Na* ~ *tja na/Na* ~ *tam z/s/Z/S*: '*tem* *Nę* *brięę* 'tam Na bregu', '*ta* *Nę* *brięx* 'tja Na breg', '*tem* *Z* *brięya* 'tam Z brega';
- c) *Pri* ~ *K/H* ~ *Od* → *tam Pri* ~ *tja K/H* ~ *tam Od*: '*tem* *Pər* *kępięę* 'tam Pri kapeli', '*ta* *X* *kępięę* 'tja H kapeli', '*sem* *Ut* *kępięle* 'sem Od kapele';
- d) *pod/Pod* ~ *izpod/Izpod* → *tam pod/Pod* ~ *tja pod/Pod* ~ *tam izpod/Izpod*: '*tem* *Pud* *stęnuó* 'tam Pod steno', '*ta* *Pud* *stęnuó* 'tja Pod steno', Red '*tem* *Spud* *stęnię* 'tam Izpod stene';
- e) *Za* ~ *Izza* → *tam Za* ~ *tja Za* ~ *tam Izza*: '*tem* *Zę* *Kù:cərjęm* 'tam Za Kucerjem', '*ta* *Zę* *Kù:cər* 'tja Za Kucer', '*ta* *Zzę* *Kù:cərja* 'tam Izza Kucerja';
- f) *čez* → *tja čez*: '*ta* *čęz* *Rà:bęlk* 'tja čez Rabeljk';
- g) *skozi* → *tja skozi*: '*ta* *skuos* *Kulərè:t* 'tja skozi Kolovrat';

2. ***tu* ~ *sem*** obs. '***to/tlię*** 'tu, tule', knj. sln. *tù* < psl. **tŭ* (Be IV: 242–243, Sn: 790)/**tule*, kar je z ojačevalnim členkom sl. *le* izpeljano iz knj. sln. *tù* ~ obs. **'sem** 'sem', knj. sln. *sēm* 'v smer proti govorečemu' < psl. **sěmь* 'sem' (Be III: 226, Sn: 647); povezave s predlogi:

- a) *tu na/Na* ~ *sem z/s/Z/S*: '*to* *Nę* *rè:jde* 'tu Na rejdi', '*sem* *Z* *rè:jde* 'sem Z rejde';
- b) *tu v/V* ~ *sem iz/Iz*: '*to* *u* *Kà:pščę* 'tu v Kapišču', '*sem* *s* *Kà:pšča* 'sem iz Kapišča';
- c) *tu Pri* ~ *sem Od*: '*to* *Pər* *mlí:nę* 'tu Pri mlinu', '*sem* *ud* *mlí:na* 'sem Od mlina';

3. ***gori* ~ *gor*** obs. ***ýore*** 'gori', knj. sln. *góri* < **gorě*, kar je mest. ed. od psl. **gorà* (Sn: 182) ~ obs. ***ýore/ýor*** 'gor', knj. sln. *gór* < psl. **gorě*; povezave s predlogi:

- a) *v* ~ *iz*, *V* ~ *Iz* → *gori v/V* ~ *gor v/V* ~ *gori iz/Iz*: *ýó:re* *ɥ* *Kùotęncę* 'gori v Kotnici', *ýó:re* *ɥ* *Kùotęncó* 'gor v Kotnico', *ýò:r* *s* *Kùotęnce* 'gori iz Kotnice';
- b) *na* ~ *z/s*, *Na* ~ *Z/S* → *gori na/Na* ~ *gor na/Na* ~ *gori z/s/Z/S*: *ýó:re* *nę* *Rá:ɥnęx* 'gori na Ravnah', *ýó:re* *nę* *Rá:ɥna* 'gor na Ravna'; *ýó:re* *Z* *rè:jde* 'gori Z rejde';
- c) *Pri* ~ *K/H* ~ *Od* → *gori Pri* ~ *gor K/H* ~ *gori Od*: *ýó:re* *Pər* *Gó:jččuwę* *ská:lę* 'gori Pri Gojčičevi skali', *ýó:re* *Γ* *Gó:jččuwę* *ská:lę* 'gor H Gojčičevi skali', *ýó:re* *Ut* *Gó:jččuwe* *ská:le* 'gori Od Gojčičeve skale';
- d) *nad* → *gori nad* ~ *gor nad*: *ýó:re* *nęd* *Rùobęm* 'gori nad Robom', *ýó:re* *nęd* *Rùob* 'gor nad Rob';

- e) *pod/Pod* → *gori pod/Pod* ~ *gor pod/Pod*: *γó:re Pud stęnuó* ‘gori Pod steno’, *γó:re Pud stęnuó* ‘gor Pod steno’;
- f) *Za* → *gori Za* ~ *gor Za*: *γó:re Zę xrięwęm* ‘gori Za hrevom’, *γó:re Zę xrięw* ‘gori Za hrev’;
- g) *skozi* → *gor skozi*: *γò:r skuos Prà:pręncó* ‘gor skozi Praprotnico’;
- h) *čez* → *gor čez*: *γò:r čęz Skùok* ‘gor čez Skok’;

4. ***doli* ~ *doł***: obs. ***dórlę*** ‘doli’, knj. sln. *dóli* < **dolě*, kar je mest. ed. od psl. **dǫlъ* (Sn: 117)

~ obs. ***‘doų*** ‘dol’, knj. sln. *dól* < psl. **dolě*; povezave s predlogi:

- a) *v* ~ *iz*, *V* ~ *Iz* → *doli v/V* ~ *dol v/V* ~ *doli iz/Iz*: *dó:le ũ Brięzucę* ‘doli v Brezovcu’, *‘doų ũ Brięzuwęc* ‘dol v Brezovec’, *‘doų z Brięzucá* ‘dol iz Brezovca’;
- b) *na* ~ *z/s*, *Na* ~ *Z/S* → *doli na/Na* ~ *dol na/Na* ~ *doli z/s/Z/S*: *dó:le nę Buyà:tęx* ‘doli na Bogatah’, *‘doų nę Buyà:ta* ‘dol na Bogata’; *‘doų s Čè:la* ‘dol s Čela’;
- c) *Pri* ~ *K/H* ~ *Od* → *gori Pri* ~ *gor K/H* ~ *gori Od*: *dó:lePār tasęx* ‘doli Pri tasah’, *‘doų X tá:sęm* ‘dol K tasam’, *‘doų Ut tá:s* ‘dol Od tas’;
- d) *nad* → *doli nad* ~ *dol nad*: *dó:lenęd Bà:jærjęm* ‘doli nad Bajerjem’, *‘doų nęd Bà:jær* ‘dol nad Bajer’;
- e) *pod/Pod* → *doli pod/Pod* ~ *dol pod/Pod*: *dó:le Pud brięyę* ‘doli Pod bregovi/bregi’, *‘doų Pud brięye* ‘dol Pod bregove/brege’;
- f) *Za* → *doli Za* ~ *dol Za*: *dó:le Zę Bà:cęm* ‘doli Za Bcem’, *‘doų Zę Bà:c* ‘dol Za Bc’;
- g) *skozi* → *dol skozi*: *‘doų skuos Skà:lca* ‘dol skozi Skalca’;
- h) *čez* → *dol čez*: *‘doų čęz Skùok* ‘dol čez Skok’.

5.4 SLOVAR LEDINSKIH IMEN

Bajer ► **Bà:jær -ja m** [Red *‘doų z Bà:jærja*; Ted *γó:reų Bà:jær*; Med *γó:re ũ Bà:jærję*]; območje ob poti na Skalca. Izpeljano iz občnoim. *bà:jær -ja m* ‘večja kotanja z vodo’, knj. sln. *bâjar -ja*, *bâjer -ja m* ‘večja kotanja z vodo, ribnik’, kar je prevzeto iz avstr. bav. nem. *Weiher* (SSKJ, Be I: 9, Sn: 27, ST 86, Še 2008: 109). Tu so pozimi lomili led za gostilne. Štrausgitel je na tem mestu uredil

bazen za oficirje posadk, nastanjenih na trdnjavah v Klužah in na Predelu, poleti pa je bil namenjen tudi stotniji planinskega polka (Klavora 2003: 192).

Bogata -ø s ▶ Buyà:ta -ø s mn [Rmn z *Buyà:t*; Tmn 'dou nę *Buyà:ta*; Mmn *dó:le nę Buyà:tęx*]; travnik, kjer je danes farma, nekdanj so bile tu obdelovalne površine; Franc. kat.: *Na Bogatah*. Nastalo iz občnoim. *buyè:t buyà:ta buyà:to* 'bogat', knj. sln. *bogàt bogáta bogáto* < psl. **bohãtŕ* (Be I: 30, Sn: 49). Prvotno gre morda za posamostaljeno določno obliko pridevnika, in sicer za obliko ženskega spola ednine. Glede na to, da so bile tam njive, bi mislili, da gre za prvotni pomen *'bogata zemlja', vendar temu ni bilo tako. Najverjetneje je ledinsko ime nastalo z elipso: *ta bogata posestva* → *Bogata*. Zgodovinski zapisi namreč pričajo, da so nekdanj te parcele označevali z mirom, kar kaže na to, da so bile parcele v lasti bolj premožnih ljudi. Klavora je zapisal tudi to, da so nekdanj del polj na Bogatih označevali kot bovški »Vermoeegen« (premoženje) (Klavora 2003: 153).

A: Z dieu Buyà:ta, usà:k je mì:slu, a tembì:š dó:le mùora 'bit buyà:to an tu, pa je bì:la slà:ba zè:mlja.

M. S.: Ne, ne, ni blu. Je blu le trè:jč klá:s, al cęlù: štà:rti.

A: Z dieu Bugata, usak je mislu, a tembiš dole muora bit bugato an tu, pa je bila slaba zemlja.

M. S.: Ne, ne, ni blu. Je biu le trejč klas, al cęlu štàrti.

Brdo ▶ Bérdo -a m [Red 'dou z *Bárda*; Ted *ýó:reu Bárdo*; Med *ýó:reu Bárde*]; južno od Jezerc; Franc. kat.: *brdo*. Nastalo iz občnoim. obs. **bárdo*, knj. sln. *bárdo* 'brdo; nevisoka, navadno podolgovata vzpetina' < psl. **bárdo* 'hrib' (Be I: 40, Sn: 56, SSKJ). V ljudskozemljepisnem izrazju je osnova *brd-* pogosta (*brdje, brdce, brdinje, brdovje*). Označuje 'nižjo terensko vzvišenost, stegnjeno, podolgasto gručo, ki je povečini odprta, gola ali travnata' (Bad: 113–114).

Breza ▶ Brięza -ø s mn; gozdnato pobočje med Dolgimi njivami in reko Sočo. Nastalo iz skupinskega imena od občnoim. obs. *brięza -e ž* 'breza', knj. sln. *bręza* < psl. **běrza* 'breza' (Be I: 43, Sn: 57). Pri polastnoimenjenju je prišlo do spremembe spola.

Brezovec ▶ Brięzuwęc -uca m [Red 'dou z *Brięzuca*; Ted *ýò:r u Brięzuwęc*; Med *ýó:re u Brięzucę*]; brezov gozd nad vasjo Koritnica. Brezovec je 'prostor, kjer rastejo breze, brezovje', oz občnoim. obs. *brięza* 'breza', knj. sln. *bręza* < psl. **běrza* 'breza' z obrazilom obs. *-ęc*, knj. sln. *-ec/-æc* < psl. **-bc-b*, ki označuje nosilnika lastnosti (Sn: 57).

Cezarjev mlin ▶ **Cè:zərju mlìn -ya -a** [Red 'sem ut Cè:zərjuya mlì:na; Ded 'ta x Cè:zərjumo mlì:no; Med 'tem pər Cè:zərjuwəm mlì:nə]; med Ravnami in reko Koritnico, kjer je bil nekdam mlin. Ime vsebuje obs. *C/cè:zərju C/cè:zərjuwa C/cè:zərjuwo* 'C/cezarjev' in obs. *mlì:n mlì:na* 'mlin', knj. sln. mlín < sl. *mьlínъ 'vodni mlin' (Be II: 189, Sn: 376).

Cingalica ▶ **Cí:nyelca -e ž**; travnik pod Kolovratom. Ime ustreza obs. *cí:nyelca* 'gugalnica' (IK: 31).

Čebrinjec ▶ **Čəbrínjuwəc -uca m**; nad Rakovnico. Nejasno.

Čela ▶ **Čí:ela -ø s mn**; pobočje nad Ravnami. V imenu se ohranja apelativ obs. *čé:la*, kar je množinska oblika od obs. *čé:lo* 'del obraza nad očmi', 'strmo se dvigajoči del skalne stene', knj. sln. *čélo* < psl. *čelò, obs. Imn *Čí:ela* < psl. Imn *čèla (Še 2008: 72–73, Sn: 82). V tem primeru zemljepisno ime izhaja iz zemljepisnega pomena. Topoleksem *čelo* je razširjen predvsem na zahodnem in osrednjem slovenskem prostoru ter na Balkanu (Še 2008: 73).

Čelo ▶ **Čé:lo -a m** [Red 'dou s Čé:la; Ted yó:renə Čé:lo; Med yó:re nə Čé:lə]; pukelj nad Koritnico, kjer so ostanki topniških položajev iz 1. svetovne vojne. Nastalo iz občnoim. obs. *čè:lo*, knj. sln. *čélo*. Glej dalje Čela.

Čimcova gmajna ▶ **Čì:mcuwa γmà:jna -e -e ž** [Red 'dou s Čì:mcuwe γmà:jne; Ted yó:re ɥ Čì:mcuwo γmà:jno; Med yó:re ɥ Čì:mcuwə γmà:jnə]; pašnik pod Plajerjevo skalo. Ime nastalo iz občnoim. obs. *Čì:mcuwa γmà:jna* 'Čimcova gmajna'. Levi ujemalni prilastek obs. *Čì:mcu Čì:mcuwa Čì:mcuwo* je svojilni pridevnik iz imena gospodarja *Čì:mc* v hišnem imenu *Pər Čì:mce* (glej *Pri Čimcu*) in obs. *γmà:jna -e ž* 'travnato območje, namenjeno paši', knj. sln. *gmâjna -e ž* 'neobdelan, na redko porasel svet, navadno skupna last vaščanov', kar je prevzeto iz nem. *gemain* 'občinska skupna last' ← *Gemeinde* 'skupnost' (SSKJ, Be I: 151, Sn: 176, Mer 2006: 79, Bad: 267). Glej tudi Tomažinova gmajna.

M. P.: Γmà:jna je γ'ront, ne, šìed je uyré:jeno.

E. P.: Je má:lo biənc ku rù:t.

M. P.: Reçì:mo ta spuòdnja, tù:ste je γmà:jna, je má:lo biəncə, rù:t je pa tè:jst má:lə, mí:čkəŋə.

M. P.: Gmajna je gront, ne, šied je ugrejəno.

E. P.: Je malo bienč ku rut.

M. P.: Rəçimo ta spuodnja, tuste je gmajna, je malo bienčə, rut je pa tejst malə, mičkənə.

Črča ► **Čárča -ø s mn** [Red 'dou s Čárc; Ted yó:re ɥ Čárča; Med yó:re ɥ Čárčɛx]; senožet nad Kolovratom. Nastalo iz občnoim. obs. *čárča* 'strma senožet', knj. sln. *čárča* 'senožet na črtu' (Plet), nar. sln. 's travo porasel izkrčen svet' (SSKJ) < psl. *čbría, kar je podobno kot sln. *čârt* *čârta* 'krčevina, poseka', kar je izpeljano iz osnove glagola psl. *čersti *čbrtešb 'sekati'. Prvotni pomen imena je torej *'s travo porasel svet na krčevini, poseki' (Be IV: 163, 166, IK: 34, Še 2008: 73).

Črnica ► **Črnięuca -ø s mn** [Red 'ta s Črnięuc; Ted 'ta nę Črnięuca; Med yó:re ɥ Črnięucɛx]; področje nad Dvorom, danes poseljen. Ime nastalo iz občnoim. obs. *čarnięuca*, kar je manjšalnica od obs. *čarnięla* 'področje, poraslo s temnozelenim ruševjem', ki vsebuje obs. *črnel, rez. sln. *čar'ńęl* 'rdeč' < psl. *čbrmьnb 'rdeč', kar je izpeljano iz psl. *čbrmь 'črv', različice od *čbrvb 'črv' (Be I: 89).

Črni vrt ► **Čó:rnę wó:rt -ęya -a ž**; nad Praprotnico; Franc. kat.: *Včernim vrtu*. Nastalo iz občnoim. obs. *čó:rnę wò:rt* 'črni vrt' iz obs. *čò:rn čó:rna čó:rno* 'zelo temne barve; črn, ne bel', sln. knj. *črn* -a -o < psl. *čbrnь 'črn' (SSKJ, Sn: 91) in obs. *wó:rt*, knj. sln. *vrt*. Dalje glej *Na vrteh*.

Dabra ► **Dà:bra -ør s mn**; gozdnato področje severozahodno Radovlj. Nastalo iz obs. *dà:bra, kar je najverjetneje v zvezi s sln. *dəbər/dəbər*, nar. tudi *dabər* (razlika v korenem samoglasniku je pogojena z različnima odrazoma sln. *ə) < psl. *dabrь 'globel, debej'. Slovenski ljudskozemljepisni izraz se razlaga različno, ponavadi kot 'izrečna erozijska tokava, globoko izžlebljena, izrita, prejedena, bolj ali manj tesno vodno korito', Henrik Tuma v »Alpski terminologiji« navaja *deber* in *debro* 'globača', v Plet. *Talschlucht* (Bad: 223–225).

Debela skala ► **Dbięła ská:la -e -e ž**. Nastalo iz občnoim. obs. *dbięła ská:la* 'debela skala', ki vsebuje obs. *dbò:ɥ dbięła dbęlù:/dbięlo* 'debel, ne tanek', knj. sln. *dēbel debēla debēlo* 'ki ima med najbližjima nasprotnima ploskvama razmeroma veliko razsežnost' < psl. *debelь (IK: 35, Be I: 96, Sn: 97) in obs. *ská:la* 'skala', knj. sln. *skála* 'velik kamen' < psl. *skāla, kar je izpeljano iz psl. *skālitī 'cepiti' (SSKJ, Be III: 240–241, Sn: 659). Mogoče v ljudski geografiji predstavlja glavato obliko gorskega vrha tako kot debeli kamen (Bad: 119).

Dela s mn ► **Dìęla -ø s mn** [Red 'sem z Dìęl; Ted 'dou nę Dìęla; Med dó:le nę Dìęłɛx]; travnate površine vzhodno od cerkve Device Marije, nekdanje predvsem njive. Ne povsem jasno. Ime ustreza množinski obliki apelativa srednjega spola obs. *dięlo*, sln. *dęlo* 'zavestno uporabljanje telesne ali duševne energije za pridobivanje dobrin; opus'. Druga možnost je povezovanje s sln. *dęl* 'kar nastane z delitvijo celote'. Gre za velike parcele, namenjene kmetijski obdelavi. Mikrotoponim, ki je zelo redek. Merku ga je našel le zahodno od Zagradca (Mer 2006: 62).

Dolge njiva ▶ **Dúrɣe nírwa -zɛx -ø s mn**; velika travnata površina, danes letališče, nekdanja obdelovalna površina; Franc. kat.: **Dolge njive**. Ime nastalo iz občnoim. obs. *dú:ɣe ní:wa* 'dolge njive', ki vsebuje obs. *dú:ɣ dù:ɣa dù:ɣo* 'dolg' (Be I: 107, Sn: 117) in obs. *ní:wa* ž 'njiva; zemljišče za gojenje kulturnih rastlin', knj. sln. *njiva* < psl. **níva* s prvotnim pomenom *'nižina, nizek svet'. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila. Njive so bile domačinom odvzete v 30. letih prejšnjega stoletja zaradi gradnje vojaškega letališča. Takrat so odpeljali dobro zemljo in območje utrdili s prodrom in peskom (Juvančič: 19).

Dolina ▶ **Dulína -e ž**; del Ruta. Nastalo iz občnoim. obs. *dulí:na* 'dolina', knj. sln. *dolína* 'nižji, navadno podolgovat svet med hribi ali v gričevnati pokrajini' < psl. **dolína*, kar je večalnica od psl. **dōlb* (SSKJ, Sn: 117).

Frnjaža ▶ **Fərnjà:ža -e ž** [Red 'dou s Fərnjà:že; Ted 'ta zɛ Fərnjà:žo; Med 'tem zɛ Fərnjà:žo]; travnik vzhodno od Male vasi. Nastalo iz občnoim. obs. *fərnjà:ža -e* 'opekarna', kar je podobno kot nar. sln. *frnaža* 'peč za žganje' prevzeto iz furl. *fornâs*, ben. it. *fornâsa* 'žgalna peč' (knj. it. *fornace* 'žgalna peč') (Merkù: 76; Be I: 131; Boerio: 282, Še 2008: 77–78). Narečna oblika izkazuje *nj* in ne *n* kot njeni morebitni romanski viri (prim. tudi rez. sln. *makinja* 'avtomobil' iz furl. *machine* 'stroj, avtomobil'). Na tem mestu je Furlan Della Bianca po velikem požaru v Bovcu žgal opeko. V spominu domačinov se ohranja še poimenovanje *Lahova jama*. Glej dalje Lahova jama.

M. P.: Ja so diɛl dɛ so miɛl fərnjà:žo dò:le. So ciɛɣle žyá:lɛ.

M. P.: Ja so diel də so miel fərnjažo dole. So ciegle žgalə.

Ganjeve korita ▶ **Γánjuwe kurí:ta Γánjuwɛx kurí:t s mn**; del potoka blizu Jame. Najverjetneje iz občnoim. obs. *ýá:njuwe kurí:ta*, ki vsebuje občnoim. obs. *kurí:ta*, kar je množinska oblika od obs. *kurí:to* 'rečno, vodno korito', knj. sln. *koríto* 'globoka, v skalovje izglodana tokava, med dvema bregovoma poglobljena struga' (Bad: 222–223). Levo določilo etimološko ni povsem jasno, glede na to, da ima oblika priponsko obrazilo obs. *-u -uwa -uwo*, sln. *-ov -ova -ovo* je zelo verjetno, da gre za svojilni pridevnik nekega neohranjenega osebnega lastnega imena. Glej tudi Na koritih.

Gmajnica ▶ **Γmâ:jnca -ø s mn**; del Ruta. V imenu se ohranja manjšalnica apelativa obs. *ɣmâ:jna* 'travnik, namenjen paši', knj. sln. *gmâjna*. Pri mikrotoponimu je prišlo do spremembe spola in števila. Glej dalje Čimcova gmajna, Tomažinova gmajna.

Golobarica ▶ Γελùοβερca -e ž; del Polic. Nastalo iz obs. γελùοβ γελùοβα 'golob, columba', knj. sln. *golòb golòba* < psl. *gòlòbь 'golob' (Be I: 159, Sn: 180–181) s priponskim obrazilom obs. -ar-ca, knj. sln. -ar-ica.

***Gomilica -e ž** ▶ *Γομί:lca -e ž [Red 'sem z Γομί:lce; Ted 'ta ne Γομί:lco; Med 'tem ne Γομί:lce]; nekdanje poimenovanje za griček na robu Ledin v Mali vasi, ki je bil na mestu, kjer danes stoji otroški vrtec. Ime nastalo iz obs. γομί:lca 'majhna gomila', knj. *gomíla* 'majhen grič; kup prsti, gnoja; manjši ali večji zaokrožen, poraščen prsteni ali peščeni kup, ki ni naravne tvorbe, temveč je nanos, nasip človeških rok'; 'grob, grobišče, manjša gomila' ≤ psl. *mogyla 'gomila'. Ime je manjšalnica s priponskim obrazilom obs. -c-a, knj. -ic-a < psl. *-ic-a (SSKJ, Be I: 160, Bad: 112, Plet). Na tem mestu so našli ostanke posod in človeških kosti. O najdbi je pisal Avstrijec Moser že leta 1884. Ivo Juvančič Gomilico opiše kot lep stožičast griček na travniku pod Bovcem, ki ima ledinsko ime »Ledina«. Enako kot eden od informatorjev omeni, da so se nekdanj tam sankali. V času fašizma je italijanska družba Dante Alighieri na tem mestu zgradila svoj otroški vrtec (Asilo Infantile) in grič delno zravnila. Vznožni deli grička so ostali vidni le še na južni strani (Juvančič: 2, Klavora 2003: 19). Tudi danes na tem mestu stoji vrtec. Ime se ohranja v vzdečku bližje živečega domačina, ki mu še danes pravijo obs. *Pudγομί:lčar*, Podgomilčar.

Gorenje Skala ▶ Γορέ:nje Skà:la -ex -ø s mn [Rmn 'dou z Γορέ:njex Skà:l; Tmn γó:re ne Γορέ:nje Skà:la; Mmn γó:rene Γορέ:njex Skà:lɛx]; višji del Skal. Nastalo iz občnoim. obs. γορέ:nje Skà:la, ki vsebuje obs. γορέ:nje 'gorenji' in obs. Skà:la. Dalje glej Skala.

Gorenji Rut ▶ Γορέ:nji Rù:t -εγα -a m [Rmn 'dou z Γορέ:njεγα Rú:ta; Tmn γó:re ne Γορέ:nji Rù:t; Mmn γó:re ne Γορέ:njεm Rú:tɛ]; višji del Ruta. Nastalo iz občnoim. obs. γορέ:nji rù:t, ki vsebuje obs. γορέ:nji 'gorenji, tisti, ki je višji' in obs. rù:t. Dalje glej Rut.

***Goveja cesta** ▶ Γοβέ:ja ciésta -e -e ž; cesta, breg nad bloki na Brdu. Nastalo iz občnoim. obs. γοβέ:ja ciésta 'goveja cesta', kar je vsebuje iz obs. γοβέ:j γοβέ:ja γοβέ:je 'goveji', knj. sln. *govēji* < psl. *gověďьbь 'goveji' in obs. ciésta, knj. sln. *césta* 'širša, načrtno speljana pot' (SSKJ) < psl. *cěsta 'očiščena (drevja, korenin) cesta'.

Globoki potok ▶ Γlò'bok pɛ'tok Γlòbuócya pɛtuóka m [Red *ud Γlòbuócya pɛtuóka*; Med *pə Γlòbò:kɛm pɛtuókɛ*]; potok severozahodno od Dvora; Franc. kat.: **Potok Globuk** Nastalo iz občnoim. obs. γlòbò:k pɛ'tok, iz obs. pɛ'tok pɛtuóka m 'potok, manjša v strugi tekoča voda', knj. sln. *pótok potóka* < psl. *potòkь *potòka, kar je izpeljano iz psl. *poteŭi *potečěšь 'teči naprej' (IK: 80, SSKJ, Be IV: 159, Sn: 553, Še 2008: 107). Ker se nahaja globoko v strugi, dobi

pridevnik *γλα'bok* 'globok, tisti, ki je globoko', knj. sln. *globòk* < psl. **glòbokǫ* 'globok' (Be I: 149, Sn: 175).

Guna -e ž ▶ **Γύνα -e ž** [Red *'ta z Gú:ne*; Ted *'ta u Gú:no*; Med *'tem u Gú:nǵ*]; ograjen sadovnjak med hišami v Mali vasi. Nastalo iz občnoim. obs. *γú:na -e* 'vrt ali sadovnjak v bližini hiše, navadno v naselju', kar je sorodno s knj. sln. *gúmno -a* s (16. stol.) < psl. **gumьnǫ* 'prostor, kjer se mlati žito' (IK: 46, Be I: 186, Sn: 196). Obsoška oblika *guna* v primerjavi z izvorno obliko izkazuje poenostavitev soglasniškega sklopa *mn* v *n* (nekatera druga slovenska narečja poznajo različne tipe disimilacije/različjenja tega soglasniškega sklopa, npr. *gumlo*, *gubno*, *guvno*) ter ženski spol.

Huda pot ▶ **Hù:da puót** [Med *'ta pu Hù:di puótǵ*]; pot skozi Skalca. Nastalo iz občnoim. obs. *hù:da puót* 'težka, slaba pot', kar vsebuje obs. *xù:t xú:da xǵdù:* 'hud', knj. sln. *hùd húda húdo/hudǫ* < psl. **hùdǫ *hudǫ *húdo* 'slab, slaboten, hud' (Be I: 205, Sn: 213, Še 2008: 81) in obs. *puót* 'pot', knj. sln. *pót* 'cesta, steza' < psl. **pǫtǫ* 'pot' (Sn: 552).

***Jaški breg** ▶ **Já:šk briǵx**; breg proti Plajerjevi skali, nekdam Jaškemu kamnu. Nastalo iz občnoim. obs. **já:šk briǵx*, kar je tvorjeno iz obs. **já:šk já:ška já:ško*, kar bi morda lahko pomenilo **nanašajoč se na jašek, jarek*, vendar je knj. sln. *jâšek, jârek* obs. *já:čǵk*, in obs. *briǵx*, knj. sln. *brǵg* (IK: 50). Dalje glej Na bregu.

***Jaški kamen** ▶ **Já:šk ká:mǵn** [Med *pǻr Já:škǵm ká:mǵǵ*]; skala, danes imenovana Plajerjeva skala. Nastalo iz občnoim. obs. *já:šk ká:mǵn*, katerega jedro je obs. *ká:mǵn*, knj. sln. *kámen* < psl. Ted **káměny* 'kamen' (Be II: 13, Sn: 252). Izvor prvega dela mikrotoponima ni povsem jasen. Glej tudi Jaški breg.

Jezerca ▶ **Jǵziǵrca -ǫ s mn** [Rmn *'yor z Jǵziǵrc*; Tmn *'dou u Jǵziǵrca*; Mmn *dó:le u Jǵziǵrcǵx*]; travnata površina za starim zdravstvenim domom, kjer se rada nabira voda; Franc. kat.: **Jeserca**. Ime nastalo iz občnoim. *jǵ:zǻro -a* s 'jezero', knj. sln. *jǵzero* 'večja kotanja, napolnjena z vodo, večinoma sladko' z obrazilom obs. *-ca*, knj. sln. *-ca/-ica* < psl. **-ic-a* v pomenu manjšalnosti. Površina je dobila ime zato, ker ob se ob dežju na tem mestu nabira voda v obliki jezerc.

Ježevc ▶ **Jǵ:žuwǵc -a m**; gozd blizu Daber. Ime s pripono obs. *uw-ǵc*, knj. sln. *-ev/-ov-ec* s pomenom obilnosti (živalskega sveta) vsebuje zoonim obs. *jǵ:ž*, knj. sln. *jǵž* < psl. **ježǫ* 'jež' (Be I: 232, Sn: 242, Še 2008: 45).

Kaljansko polje ▶ **Kǵljá:nsko puólje -ǵya -a s** [Red *s Kǵljá:nskǵya puólja*; Ted *nǵ Kǵljá:nsko puólje*; Med *nǵ Kǵljá:nskǵm puólje*]; ravninski svet nasproti Kala. Ime nastalo iz občnoim. obs.

**kēljá:nsko pùolje* ‘kaljansko polje’. To je obs. *pùolje* ‘polje; zemljišče za gojenje kulturnih, krmnih rastlin’, ‘obsežnejši, razmeroma raven svet’, knj. sln. *pôlje/poljê* < psl. **pôle* (Be III: 81–82, Sn: 541), ki se nahaja v Kalu, nasproti naseljenega dela vasi. Ledinsko ime bi lahko ustrezalo obema pomenoma, znanima v krajevnem govoru.

Kapišče -a s ▶ Kàrpšče -a s [Red *'dou s Kà:pšča*; Ted *'ta u Kà:pšče*; Med *'tem u Kà:pšče*]; travnik, nekdanj majhna njiva. Ime nastalo iz občnoim. obs. *kà:pšče -a* ‘majhna, neograjena njiva, zelnik’, knj. *kâpušče, kâpusišče, kâpusje, kâpusnik, kapusnják* ‘zelnik’, izpeljano iz občnoim. obs. *kà:ps* ‘kapus’, knj. *kâpus* ‘redko zelje, *Brassica oleracea*’ ← stvn. *kabuз, cabuз*, srvn. *kappūз, kabeз*, nvn. *Kappus* ← sr. lat. *caputia* ‘zelje’ < lat. *caput* ‘glava’ s priponskim obrazilom obs. *-šče*, knj. *-išče* < psl. **-išč-e* v pomenu prostor, mesto (SSKJ, IK: 53, Be II: 18).

Kendovica ▶ Kiēndēbca/Kiēnduca -e ž [Red *'tem s Kiēndēbce*; Ted *'ta u Kiēndēbco*; Med *'tem u Kiēndēbce*]; parcele v okolici Dvora; Franc. kat.: **Kendouca**. Tvorjeno iz lastnoimenskega obs. *Kiēnda* ‘Kenda’, osebnega imena, ki je nastal iz poimenovanja gospodarja z enakozvočnim priimkom *Kenda*, ki je še danes prisoten. Premožen prebivalec Dvora Kenda je imel v lasti veliko posesti v okolici. Ime je tvorjeno s pripono *-ov-ica* < psl. **-ou-ica*, ki izraža svojilnost. Pri informatorjih sem našla dve različni varianti izgovora ledinskega imena. Na prvem mestu je zapisana bolj pogosta (dvakrat).

Kobacadca ▶ Kubęcà:tca -ø s mn [Rmn *'dou s Kubęcà:tc*; Tmn *ýó:re nę Kubęcà:tca*; Mmn *ýó:re nę Kubęcà:tcęx*]; z gozdom porasel pukelj poleg Planje. Verjetno izpeljano iz glagola obs. *kubęcà:tę* ‘kobacati, nerodno se premikati’, knj. sln. *kobacáti*. Najverjetneje gre za prevalski izraz, soroden ljudskozemljepisnemu izrazu prekucelj (Bad: 91).

Kocov laz ▶ Kùocu lè:z Kùocuya lá:za m; pašnik pod Plajerjevo skalo, pod cesto. Nastalo iz občnoim. obs. *Kùocu 'lez* ‘Kocov laz’, ki vsebuje obs. *'lez lá:za* ‘laz’. Dalje glej Laz. Natančno določitev podaja svojilni pridevnik, ki je iz hišnega poimenovanja za gospodarja, tj. *Kùoc -a*, ki je verjetno nastal iz občnoim. obs. *kùoc* ‘prašič’.

Kolovrat ▶ Kulərè:t Kulərárta ž [Red *'ta s Kulərà:ta*; Ted *'ta skuos Kulərè:t*; Med *'tem u Kulərà:tę*]; ravnina pod Črčami. Ime iz občnoim. obs. **kulərè:t*, danes *kêlò:urät* (IK: 55), knj. sln. *kolôvrat* ‘lesena priprava za ročno predenje’ < psl. **kôlovortъ* ‘kolovrat’, kar je zloženska iz psl. **kôlo* ‘kolo’ in **vôrtъ* ‘vrtenje’ (SSKJ, IK: 55, Be II: 59, Sn: 295). Gre za metaforično poimenovanje po obliki zemeljskega površja.

Kolovratec ▶ **Kulurà:sc /Kulurà:tc -a ž** [Red 'tem s Kulurà:tca; Ted 'ta ɹ Kulurè:tc; Med 'tem ɹ Kulurà:tce]; pod Kolovratom. Ime vsebuje manjšalno obliko od obs. *kularè:t, knj. sln. kolôvrat. Dalje glej Kolovrat.

Komunja ▶ **Kęmúnja -e ž**; travnik ob koncu Dolgih njiv. Ime nastalo iz občnoim. obs. kęmú:nja - e ž 'gozdovi ali travniki v skupni lasti', 'zemlja v občinski lasti', kar je sorodno s knj. sln. komúna 'občina', prevzeto prek it. *comune* 'občina' (IK: 56, SSKJ).

Kotlje ▶ **Kuótlje -a s**; blizu Rodaške skale, kjer je veliko jam. Verjetno tvorjeno iz občnoim. obs. kó:tu 'kotel' s pripono -je, ki izpeljuje skupna imena in v tem primeru najverjetneje pomeni *'več kotlov'. V ljudskozemljepisnem izrazju velja kotel za star izraz, ki poimenuje 'manjšo vodno ali kopno zaprto, tesno skalnato vdrtno', kamor med drugim spadajo globoke snežniške konte, gorske vrtače in manjše kotlaste gorske jame (Bad 187–188).

Kotnica ▶ **Kuótenca -e ž** [Red dò:uka s Kuótence; Ted yó:re ɹ Kuótenco; Med yó:re ɹ Kuótence]; področje nad Ograpkom in pod plezalno steno pri Kal-Koritnici. Ime tvorjeno iz občnoim. obs. kuót 'koť', knj. sln. kót 'prostor med dvema stikajočima stenama', 'na koncu zaprta dolina' < psl. *kōtь (SSKJ, Be II: 72, Sn: 313) s priponskim obrazilom obs. -n-ca, knj. sln. -n-ica v pomenu nosilca lastnosti.

Kucer ▶ **Kú:cær -ja m** [Red 'dou s Kú:cærja; Ted yó:re nę Kú:cær; Med yó:re nę Kú:cærje]; majhen, travnat grič med Brdom in Ograjncico. Nastalo iz občnoim. obs. *kú:cær, kar je morda sorodno s knj. sln. kúcelj, nar. tudi kučelj. Poimenuje 'majhen, prostoren vršič, vrhič, grič, hribrc' (Be II: 106, Sn: 332, Bad: 122).

Kratčica ▶ **Krá:čca -ø s mn** [Rmn 'sem s Krá:čc; Tmn 'ta nę Krá:čca; Mmn 'tem nę Krá:čcex]; travnik, lega poleg Pod Stržiščem, nekdam njive. Ime tvorjeno iz občnoim. obs. krá:tęk krá:tka krá:tko 'kratek, ne dolg', knj. sln. krátek kráтка krátko 'ki ima med skrajnima koncema razmeroma majhno razsežnost' < psl. *kórtьkь *kórtьka *kórtьko 'kratek' s pripono obs. -ca, knj. sln. -ica < psl. *-ic-a v pomenu nosilnika lastnosti (SSKJ, Be II: 83–84, Sn: 319, Brozovič 2013: 73). Najverjetneje so bile na tem mestu krajše njive kot na bližje ležečih Dolgih njivah, po pričevanju domačinov so bile namreč tudi tu precej velike njive.

Krnica ▶ **Kærní:ca -e ž** [Red 'dou s Kærní:ce; Ted yó:re ɹ Kærní:co; Med yó:re ɹ Kærní:cę]. Nastalo iz občnoim. obs. *kærni:ca, knj. sln. krníca 'tolmun' < psl. *kriníca, kar je izpeljano iz *krini in prvotno pomeni 'vrsta posode' (SSKJ, Be II: 97, Sn: 326). V toponomastiki lahko pomeni 'lužasto, mlakasto globelico, kotanjico po gozdnih kolovozih, po deževju izglobana mesta

na cestah, 'kotlina, kotlasta dolina', torej manjša ali večja kotanja na cestah, gozdnih kolovozih, ob potokih (Bad: 178, 251, Be II: 97).

***Lahova jama** ▶ **Lá:ɣuwa já:ma -e -e ž** [Red 'sem z Lá:ɣuwe já:me; Ted 'ta ɥ Lá:ɣuwo já:mo; Med 'tem ɥ Lá:ɣuwe já:mɛ]; drugo ime za Frnažo. Nastalo iz občnoim. obs. Lá:ɣuwa já:ma iz občnoim. obs. já:ma, knj. sln. jáma < psl. *jáma 'jama' (Sn: 234). Določilo je iz svojilnega pridevnika obs. Lá:ɣu Lá:ɣuwa Lá:ɣuwo, ki je izpeljan iz poimenovanja za Italijana obs. 'Lex Italijan'.

Laz ▶ **Lè:zi Lá:za m** [Red 'dou z Lá:za; Ted yó:reɥ 'Lez; Med yò:r ɥ Lá:zɛ]; . Nastalo iz občnoim. obs. lè:zi lá:za, knj. sln. lãz láza 's travo poraščen izkrčen svet v ali ob gozdu' < psl. *lãzъ *lãza 'ozek prehod, strm svet; mesto, kjer se je treba plaziti' (SSKJ, Be II: 128, Sn: 347, Še 2008: 87). Glej tudi Lasca.

Lazca ▶ **Là:sc̥a -ø s mn** [Rmn 'dou z Là:sc̥; Tmn yó:re ɥ Là:sc̥a; Mmn yó:re ɥ Là:sc̥ɛx]; skupina lazov nad Malo vasjo. V zvezi z občnoimenskim obs. lè:zi, lá:za, knj. sln. lãz, láza 's travo poraščen izkrčen svet v ali ob gozdu' (19. stol.) < psl. *lãzъ *'ozek prehod, strm svet; mesto, kjer se je treba plaziti' ← psl. *lěsti 'laziti' (Be II: 128, Sn: 347). Ker so *Lasca* razdeljena na parcele, parcelo natančneje določimo s svojilnim pridevnikom lastnika, tvorjenim iz njegovega hišnega imena, npr. Rù:sc̥u là:sc̥, Təró:nəcu là:sc̥, Pá:wɛlnu là:sc̥, Cví:tərju là:sc̥.

Ledina¹ ▶ **Lɛđi:na -e ž** [Red yó:re z Lɛđi:ne; Ted 'dou ɥ Lɛđi:no; Med dó:le ɥ Lɛđi:nɛ]; parcele, na katerih so vrtovi in sadovnjaki, v Mali vasi; Franc. kat.: **Ledine**. V imenu se ohranja občnoim. obs. lɛđi:na, knj. sln. ledina 'neobdelan, s travo porasel svet' < psl. *lěđina (Be II: 130, Sn: 349).

Ledina² ▶ **Lɛđi:na -ø s mn** [Rmn 'tem z Lɛđi:n; Tmn 'ta nɛ Lɛđi:na; Mmn 'tem nɛ Lɛđi:nɛx]; parcele, na katerih so vrtovi in sadovnjaki, pri Dvoru; Franc. kat.: **Ledine**. Ime nastalo iz občnoim. obs. lɛđi:na, knj. sln. ledina. Pri procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila: ledina ž ed → ledina s mn. Glej tudi Ledina¹.

Lisičja vodenca ▶ **Lɛš:ičja wé:dɛnca -ɛx -ø s mn**; travnik pod zahodnim delom Bogat; Franc. kat.: **Lisičja Vodenca**. Ime nastalo iz občnoim. obs. lɛš:ičja wé:dɛnca 'lisičja vodenca' iz občnoim. obs. *wé:dɛnca, kar je najverjetneje tvorjeno iz wé:da 'voda' s priponskim obrazilom obs. -ɛn-ca, knj. sln. -en-ica s pomenom prostor/mesto. Levo določilo verjetno nastalo iz vrstnega pridevnika obs. lɛš:ičjɛ lɛš:ičja lɛš:ičje, knj. sln. lisičji -a -e 'v zvezi z lisico' < psl. *lisič-bj-b, kar je iz obs. lɛš:i:ca, knj. sln. lisica < psl. *lisičca 'lisica' (Be II: 143–144, Sn: 359).

Ločica ► **Lučírca** -e ž; travnik južnozahodno od dvora, nasproti Ledin; Franc. kat.: **Ločica**. Morda gre za manjšalnico od sln. *lōka* 'mokroten, vlažen ravninski svet', tvorjeno s priponskim obrazilom *-ica*. To je v ljudski geografiji izraz za najmanjšo stopnjo močave, z mokroto prepojenega terena (Bad: 255). Lahko pa tudi v povezavi z glagolom obs. *lučí:tę* 'ločiti', knj. sln. *ločiti ločiš* < psl. **lōčiti* **lōčišb* 'ločiti' (SSKJ; Sn: 361; Be II: 147).

Ločilo -a s ► **Lučíilo** -a s [Red *'dou* z *Lučí:la*; Ted *γó:re* nę *Lučí:lo*; Med *γó:re* nę *Lučí:lę*]; travnik ob Mali vasi. Tvorjeno iz občnoim. obs. **lučí:lo*, knj. sln. *ločilo* 'sredstva za ločevanje' (Plet I: 527) < psl. **ločídlo*, kar je izpeljano iz obs. *lučí:tę luóčǎš* 'ločiti', knj. sln. *ločiti ločiš* < psl. **lōčiti* **lōčišb* 'ločiti' (SSKJ; Sn: 361; Be II: 147). Osnova *loči-* se kot topoleksem pogosto pojavlja v pomenu razpotje, križišče (Bad: 290). V Bovcu so na tem zemljišču kmetje ločili živino, ko so jo prignali s hribov.

M. P.: So jo lučí:lę šie je ustà:lo Lučí:lo. Ja pǎržè:nijo u'se u'kop , ne, s plá:nne. K-smo yná:lę ucię, temlię smo se zbrá:lę. Tembì:š zę Bǎrdęm se prá:bę. Šie so šlè: u'se u'kop ta γó:re, šie 'dou so pǎršle pa 'tuj u'kop , ne. Šie smo jęx lučí:lę. Saj má:jo zná:mnje.

E. P.: Tu stà:n so ì:x dięlę.

M. P.: Šie je pubrà:u u'sak tę só:jo 'węn.

M. P.: So jo lučilǎ šie je ustalo Lučilo. Ja pǎrženijo use ukop, ne, s planne. K-smo gnalǎ ucie, temlie smo se zbralǎ. Tembìš zǎ Bǎrdǎm se prabǎ. Šie so šle use ukop ta gore, šie dov so pǎršle pa tuj ukop, ne. Šie smo jǎh lučilǎ. Saj majo znamnje.

E. P.: Tu stan so ih dielǎ.

M. P.: Šie je pubrav usak tǎ sojo wǎn.

Ložec ► **Lùožęc** -ca m [Red *γò:r* z *Lùošca*; Ted *'dou* nę *Lùožęc*; Med *dó:le* nę *Lùošęc*]; pod ovinkom pred vasjo Koritnica. Ime s priponskim obrazilom obs. *-ęc*, knj. sln. *-ǎc* je pomanjševalnica obs. *lùox lùoya*, knj. sln. *lōg lōga* '(močviren) travnik ob vodi, navadno deloma porasel z drevesi', 'gozd' (Plet) < psl. **lōgь* 'nižje ležeč teren, kotlina' (Be II: 147–148, Sn: 362). Najverjetneje je pomen ledinskega imena prvotni pomen, torej 'nižje ležeč teren, kotlina'.

Malena ► **Męlięna**; hidronim, manjša voda, ki teče od rezervoarja pod Lutijem do Bajerja, mimo mesta, kjer se je reklo Pri mlinu. Izvor imena ni popolnoma jasen.

Marinkelnov rut ▶ **Mərínkəlnu rùt -ya -a m**; senožet nad avstrijskim pokopališčem pri križišču, ki se odcepi za Kal-Koritnico in Log pod Mangartom. Ime nastalo iz občnoim. obs. *Mərínkəlnu rù:t* 'Marinkelnov rut' iz občnoim. obs. *rù:t* 'senožet, košenica'. Glej dalje Rut. Za natančnejšo določitev imena je jedru dodan svojilni pridevnik iz hišnega imena lastnika obs. *Məri:nkələ, Pə Məri:nkəlnə*, prid. *Məri:nkəlnu Məri:nkəlnuwa Məri:nkəlnuwo*.

Mašinhavs ▶ **Məšl:nxaʏs -a m**; nekdanja hidrocentrala v bližini Kluž pri mostu čez reko Koritnico. Občnoim. obs. **məšinxays* 'strojnica' je prevzeta iz nem. Betonirana hidrocentrala je bila zgrajena za napeljavo vode do obeh trdnjav v Klužah (Klavora 2003: 176). Ostanki so še opazni.

Medveja polica ▶ **Mədvè:ja pulí:ca -e -e ž**; polica na vrhu Votelčka. Nejasno. Najverjetneje iz občnoim. **mədvè:ja pulí:ca*, ki vsebuje pridevnik *mədvè:ja*, kar je verjetno v zvezi z obs. *mədvè:t medviéda*, knj. sln. *médved medvéda* 'medved', in obs. *pulí:ca*, knj. sln. *polica* 'gorska polica; vodoravni ali rahlo nagnjeni del med strmimi ploskvami pri terasastem svetu' (Bad: 61–62, Mer 2006: 160–161).

Meje ▶ **Mé:je -ø ž mn** [Rmn *γò:r z Mè:j*; Tmn *'dou ʏ Mé:ja*; Mmn *'dou pu Mé:jəx*]; . Ime ustreza množinski obliki apelativa obs. *mé:ja*, knj. sln. *méja* < psl. **medǎ* 'meja' (Be II: 176, Sn: 390).

Mlaka -e ž ▶ **Mlár:ka -e ž** [Red *'sem z Mlár:ke*; Ted *'ta ʏ Mlár:ko*; Med *'tem ʏ Mlár:kə*]; travnik, ki ga zaliva voda, pod potjo v Skalca, pred Bajerjem; Franc. kat.: **Mlaka**. Nastalo iz občnoim. obs. *mlár:ka -e* 'mlaka, plitvejša kotanja s stoječo vodo', knj. sln. *mláka* < psl. **mǒlka* 'luža, kotanja z blatno tekočino' (Be II: 187, Sn: 407). Ta osnova je pogosta v slovenski toponomastiki, kjer označuje predvsem majhne površine stoječe vode (Bad: 253, Še 2008: 92).

Močila ▶ **Mučí:la -ø s mn** [Rmn *'dou z Mučí:l*; Tmn *γó:re ʏ Mučí:la*; Mmn *γó:re ʏ Mučí:ləx*]. Tvorjeno iz obs. **mučí:lo*, nar. sln. *močilo* 'razmočen kraj, kjer voda izvira iz tal; mlaka, luža' < psl. **močídlo* (Plet, Bad: 231, SSKJ, Še 2008: 93), kar je izpeljano iz obs. *mučí:tə muóčgš* 'močiti', knj. sln. *močiti móčiš* < psl. **močíti *mòčišb* 'močiti' (Be II: 190, Sn: 409). Osnova *močil-* je pogosta pri slovenskih vodnih, ledinskih in krajevnih imenih, ne pojavlja se zgolj na Štajerskem (Še 2008: 93).

Mojenkovrut ▶ **Muójenku rùt -uya -a m**; rut vzporedno z Debelo skalo. Nastalo iz občnoim. obs. *Muójenku rú:t*, ki vsebuje občnoim. obs. *rú:t*. Dalje glej Rut. Natančnejše določilo iz svojilnega pridevnika, najverjetneje iz hišnega imena bivšega lastnika obs. *Muójenku Muójenkuwa Muójenkuwo*.

Na bregu ► **Nę briéyę** [Red 'sem Z briéya; Ted 'ta Nę briëx; Med 'tem Nę briéyę]; senožet. Nastalo iz občnoim. obs. *briëy briéya* 'breg; nagnjen svet, strmina', knj. sln. *brêg -a* < psl. **bêrgъ* 'breg, vzpetina', ki je pogosta osnova slovenskih toponimov (Be I: 40, Sn: 56, SSKJ, Dapit 1995: 55). Označuje nagnjeni svet s stopnjo nagnjenosti z naklonom 10° do 20° (Bad: 58–59).

Na čukli ► **Nę čú:klę**; med Trampovo skalo in V klincu. Nastalo iz občnoim. obs. **nę čú:klę* 'na čukli', ki vsebuje obs. **čú:kla*, knj. sln. *čúkla* 'skalnata vzpetina' (Plet) < **čuk(ъ)la*, kar je sorodno s hr./sr. *čúka* 'gora; z ene strani strma in z druge strani rahlo nagnjena vzpetina; vrh gore', orn. *Čúka*, mak. *чyka* 'skalnata vzpetina, skalnati vrh', blg. *чyka* 'gol, skalnat vrh gore; kamniti, skalni hrib' < **čuka*, **čukъ* 'skalna vzpetina, grič, hrib'. Prvotni pomen je **'skalnata vzpetina'* (Be II: 91, Še 2008: 73–74).

Na gavgah ► **Nę yà:yęx** [Red *yó:re Z yà:yę*; Ted 'dou Nę yà:yęa; Med *dó:le Nę yà:yęx*]; konec travnika v bližini Podklopce. Nastalo iz občnoim. obs. *nę yà:yęx* 'na vislicah', ki vsebuje obs. *nę* 'na' in obs. *yà:yęe* 'vislice', sln. *gāvge* 'vislice' (IK: 43, SSKJ). Ime poimenuje mesto, kjer so po pripovedovanju informatorja pred 300 leti obešali roparje. Srednjeveška pot do Dvora je po zapisih Fedja Klavora najverjetneje vodila čez Gavge, kjer je bilo križišče poti na Plužna in Klopce. Križišča so veljala v tem času za preklet kraj, kjer je popotnike popadal skušnjavec. Na križiščih so stale vislice, kjer so včasih viseli počrneli mrliči. Tam so med drugim pokopavali samomorilce (Klavora 2003: 58).

B: Zętù: k-se jix je nięki dó:le ubięslo an zętù: prá:bjo Gà:yęa.

K-so dięłę 'nem mù:lcęm, dę nes pé:lijo 'dou Nę yà:yęa, smo se kar puskrí:lę.

Prè:j se je prá:blo, čę s kej pər'vęč sitná:ru an tu dò:le, dę t-ni blù: kej pró:ų, šięd so dięł: »Bięš ta 'dou Nę yà:yęa šię ubięs se.«

B: Zätu k-se jih je nieki dole ubieslo an zätu prabjo Gavga.

K-so diele nem mulcäm, dā nes peljijo dov Nā gavga, smo se kar puskrilā.

Prej se je prablo, čā s kej pərvač sitnaru an tu dole dā t-ni blu kej prov, šied so diel: »Bieš ta dov Nā gavga šie ubies se.«

Na hrevu ► **Nę xriéwə** [Red 'sem S xriéwa; Ted 'ta Nę xriëw; Med 'tem Nę xiéwę]; v bližini Male vasi, desno od poti v Skalca. Nejasno.

Na Kaconovi poti ▶ **Nę Kəcùonuwe puóte** [Med *'sem Pu Kəcùonuwe puóte*]; pot, ki je del Polic. Ime vsebuje občnoim. obs. *Kəcùonuwa puót* 'Kaconova pot' iz občnoim. obs. *puót* 'pot', knj. sln. *pót* 'cesta, steza' < psl. **pōtǔ* 'pot' (Be III: 95, Sn: 552). *Kaconova*, obs. *Kəcùonu Kəcùonuwa Kəcùonuwo* 'ki priprada Kaconu' < obs. *Kəcùon* 'Kacon, Kacijan, hišno ime'. Glej naprej Pri Kaconu.

Naklo ▶ **Ná:ku -la m**; soteska proti Čezsoči; Franc. kat. ***Na nakli***. Nastalo iz občnoim. obs. *ná:klo* 'naklonina, strmina, nagib'. Glej tudi Za naklom.

Na klopcah ▶ **Nę klùopcęx**; travnik, blizu ceste Žaga–Bovec, v bližini Gavg; Franc. kat.: ***Na Klobcah***. Nastalo iz občnoim. obs. *nę klùopcęx*, kar je oblika mestnika za množinsko obliko od obs. *klùopca*, knj. sln. *klôpca* 'majhna klop' (SSKJ).

Na konici ▶ **Nę kuní:ce** [Red *'dou S kuní:ce*; Ted *γò:r Nę kuní:co*; Med *γó:re Nę kuní:ce*]; dvignjen del nad vasjo Koritnica. Nastalo iz občnoim. obs. *nę kuní:ce* 'na konici, na koncu, vrhu', ki ustreza apelativu sln. knj. *koníca* 'zelo zožen, priostren končni del česa; končni, ožji del česa', kar je izpeljano iz psl. **konǔ* 'konec, začetek' (SSKJ, Sn: 302).

Na konju ▶ **Nę kò:nję**; nad hlevom, blizu Plazu. Ime vsebuje zoonim. obs. *'konj kò:nja*, knj. sln. *kònj kónja* < psl. **końǔ* (Be III: 62, Sn: 302). Etimon *konj* je zelo pogost v slovenskih zemljepisnih imenih (Še 2008: 83).

Na koritih ▶ **Nę kurí:te**; del reke Koritnice pod Koritniškim mostom. Ledinsko ime je mestniška oblika za občnoim. obs. *kurí:ta*, kar je množinska oblika od obs. *kurí:to* 'rečno, vodno korito', knj. sln. *koríto* 'globoka, v skalovje izglodana tokava, med dvema bregovoma poglobljena struga' (Bad: 222–223).

Na kraju ▶ **Nę krà:ję** [Red *'dou S krà:ja*; Ted *'dou Nę k'rej*; Med *dó:le Nę krà:ję*]; zadnji del polja nasproti vasi Koritnica. Ime nastalo iz občnoim. obs. *nę krà:ję* 'na kraju', ki vsebuje obs. *krè:j krà:ja* 'kraj', 'rob, krajni del'. Ta v ledinskem imenu nastopa v drugem pomenu in označuje širši ravninski del, ki leži na kraju, na skrajni meji ravninskega (Bad: 31).

Na kresu ▶ **Nę krięse** [Red *'dou S krięsa*; Ted *γó:re Nę krięs*; Med *γó:re Nę krięse*]; poraščen travnik pod Plajerjevo skalo, kjer so včasih kurili kres. Nastalo iz občnoim. obs. *nę krięse*, ki vsebuje obs. *krięs*, knj. sln. *kręs* 'velik ogenj, ki se prižge zvečer pred praznikom, navadno na vzpetini' < psl. **kręsǔ* (SSKJ, Be III: 90, Sn: 322).

Na lahtu ► **Nę là:xtę** [Red 'sem Z là:xta; Ted 'ta Nę là:xt; Med 'tem Nę là:xtę]; parcela ob reki Koritnici, ki se nahaja v bližini križišča za Kal-Koritnico in Log pod Mangartom. V imenu iz občnoim. obs. *nę là:xtę* se je ohranja obs. *là:xt lęxtù*: 'komolec' (IK: 60). Parcela ima resnično obliko komolca. V ljudski geografiji ta topoleksem ni bil zabeležen.

Na mlinu ► **Nę mli:nę**; ob reki Koritnici, poleg Bajerja. Nastalo iz občnoim. obs. *nę mli:nę* 'na mlinu', ki vsebuje občnoim. obs. *mli:n mli:na* 'mlin', knj. sln. *mlín* < sl. **mьlínъ* 'vodni mlin' (Be II: 189, Sn: 376). Lastnik mlina in posesti okoli njega je bil Barble, obs. *Bà:rblę*.

Na ograpku ► **Nę uyrà:rkę**; pri križišču kolovoze, ki zavije proti Kolovratu, in tiste, ki gre proti Kotnici. **Nejasno**. Ledinsko ime odgovarja na vprašalnico Kje? Najverjetneje v zvezi s sln. *ogrâbek*, kar je sorodno z glagolom obs. *grębítę*, knj. sln. *grábiti grâbiš* 'grabiti' < psl. **grábiti* 'grabiti' (IK: 71).

Na plazu ► **Nę plà:zę** [Red 'dou S plà:za; Ted yó:re Nę plà:s; Med yó:re Nę plà:zę]; vznožje Rombona, kjer je prišel plaz. Nastalo iz občnoim. obs. *plà:s plà:za* 'plaz', knj. sln. *plâz plazú* < psl. **pôlzъ* 'plazenje' (Be III: 52, Sn: 524). Ime poimenuje zemljišče, ki ga je 2. 5. 1979 zasul plaz.

M. P.: Drú:zya má:ja ... Jè:st sęm 'šu li:x pu lè:jtręx pu utá:wo. Pupudá:n je b'lu, tem ukò:u trè:jčę ù:re al štárte. Tku se je trięsu xlięw. Mę:yla je bì:la, yò:r z-Bęli:cya wárxa se je dięlu taklię kù:pc, nę Mędvieji ská:lę. Ee, sęm dięy, Kęcuónu xlięw je 'šu. An ku je b'lu rięs. Sęm 'šu ta nę Pè:jčca, ta čęz ymà:jno ta nę Pè:jčca. Sęm bì:du, ya ni b'lu 'bęč, xlięwa. Saj tu ya ni plà:s nięsu, ví:xar. K-je plà:s udá:ru 'dou čęrięs, je xlięw uzí:ęęlno, pa je bì:u en vè:lęk xlięw, z lięsęm urięd an pærzí:ęęlno dò:uka.

M. P.: Druzga maja ... Jest sęm šu lih pu lejträh pu utawo. Pupudan je blu, tem ukou trejčę ure al štárte. Tku se je triesu hlięw. Męgla je bila gor z-Bâlicga wârha se je dięlu taklie kupc, nę Mędvieji skală. Ee, sęm diev, Kăcuonu hlięw je šu. An ku je blu ries. Sęm šu ta nę Pejčca, ta čaz gmajno ta nę Pejčca. Sęm bidu, ga ni blu băč, hlięwa. Saj tu ga ni plas niesu, vihar. K-je plas udaru dov čăries, je hlięw uzigęlno, pa je biv en velăk hlięw, z liesęm uried an pærzigęlno dovka.

Na polju ► **Nę pù:lję**; raven svet ob Dolgih njivah, kjer so njive. Nastalo iz občnoim. obs. *nę pù:lję*, tvorjenega iz obs. *pù:olje -a* 'polje, zemljišče za gojenje kulturnih, krmnih rastlin', knj. sln. *pôlje/poljê* < psl. **pôlje* (SSKJ, Be III: 81–82, Sn: 541). V ljudskozemljepisnem izrazju spada polje med ravninske izraze. Ne uporablja se zgolj za poimenovanje dobro obdelanih njiv in travnikov, pač pa v splošnem za odprte planjave, ponavadi obsežnejši raven svet (Bad: 43).

Na potoku ► **Nę pętù:okę** [Red 'sem S pętù:oka; Ted 'ta Nę pę'tok; Med 'tem Nę pętù:okę]; območje pri potoku, ki ga prečka pot v Kolovrat. Ime nastalo iz občnoim. obs. *nę pętù:okę* 'na potoku', ki

vsebuje obs. *pə'tok* 'potok', knj. sln. *pótok* 'manjša, v strugi tekoča voda' < psl. **potòkъ* (IK: 80, Sn: 553).

Na ravnah ► **Nə rá:unəx** [Rmn 'dou Z rá:un; Tmn *γó:re Nə rá:una*; Mmn *γó:re Nə rá:unəx*]; raven travnat svet nad Kal-Koritnico. Nastalo iz občnoim. obs. *nə rà:unəx* 'na ravnah', ki vsebuje obs. **rá:una* 'ravna'. Glej dalje Ravna.

Na rebrih ► **Nə riəbrəx**; senožet. Nastalo iz občnoim. obs. *nə riəbrəx* 'na rebrih, na nagnjenem pobočju', ki vsebuje obs. *riəbra*, knj. sln. *rėbra* < psl. **rėbra*, kar je množinska oblika od obs. *riėbro* 'rebro'. Dalje glej Rebro.

Na rejdi ► **Nə rė:jde** [Red *γó:re Z rė:jde*; Ted 'dou Nə rė:jdo; Med *dó:le Nə rė:jde*]; del Male vasi, ki leži na ovinku. Nastalo iz občnoim. obs. *nə rė:jde*, ki vsebuje obs. *rė:jda* 'ovinek', nar. sln. še *rída*, *rájda*, kar je v različnih obdobjih prevzeto iz nem. (stvn. **rīda*, srvn. **rīde*, kor. nem. *Reide(n)*, tirol. nem. *Reide*) (IK: 85, Be III: 178, Sn: 621, ST: 210, Še 2008: 113).

Na robu ► **Nə rùobə** [Red 'dou Z rùoba; Ted *γó:re Nə rùob*; Med *γó:re Nə rùobə*]; pot 1313. Nastalo iz občnoim. obs. *nə rùobə* 'na robu', ki vsebuje občnoim. obs. *rùob rùoba* 'rob', 'pečevje', knj. sln. *rôb rôba* 'rob, skrajni, zunanji del nečesa', 'strmo nagnjena skala' < psl. **rôbъ* **rôba* 'rob' (SSKJ, Be III: 187, Sn: 625). Rob v ledinskem dotičnem imenu ustreza geografskemu pojmu grebenski rob, ki je 'vodoravni ali poševni del kakega strmo odsekanega ali vsaj grdo skotnega grebena, kjer prepada pečevita stena, rez, prag, skok ali čelo' (Bad: 76–77). Glej tudi Za robom.

M. P.: No, saj tembiš je bì:la plà:nna. Fò:r nəd 1313 se prá:bə Nə rùobə, šie so se zdè:j zmì:slnə 1313. Tembiš je pa Nə ɣlá:bə, kì:r je zdè:j 1313. Pər pejkəri:jə, tembiš. Nə viəm, bì:šno so miəl ká:ko pejkəri:jo tembiš ɥ cà:jt wè:jске. Šie tembiš, še mò:ja má:ma je tembiš žiəla s tà:təm. Je b'lu ú:tro, ne. Tembiš je bì:la plà:nna pərd svetò:uno. Sta žiəla šie so nu'sil dò:uka. Tu škù:fo, ja. 'Ma štərk, ne, šie je mò:ɥ pòuštər ɣò:r nə ɣlá:bə šie je mò:ɥ 'dou nə xərbət.

M.P.: No, saj tembiš je bila planna. Gor nəd 1313 se prabə Nə ruobə, šie so se zdej zmislnə 1313. Tembiš je pa Nə glabə, kir je zdej 1313. Pər pejkəri:jə, tembiš. Nə viem, bišno so miel kako pejkəri:jo tembiš v cajt wejske. Šie tembiš, še moja mama je tembiš žiela s tatəm. Je blu utro, ne. Tembiš je bila planna pərd svetovno. Sta žiela šie so nusil dovka. Tu škufo, ja. Ma štərk, ne, šie je mov pouštər gor nə glabə šie je mo vdov nə hərbət.

Na skalah ► **Nę skà:lęx**; nad domačijo Pri Kukču. Ime nastalo iz občnoim. obs. *nę skà:lęx* 'na skalah', kar vsebuje množinsko obliko samostalnika obs. *skála* 'skala', knj. sln. *skála* < psl. **skála* 'skala' (Be III: 243–244, Sn: 659).

Na vrhu Olšja [oušja] ► **Nę wà:rx Ú:šja**; gozd nad Olšjem. Nastalo iz občnoim. obs. *nę wà:rx ú:šja* 'na vrhu, nad jelševjem, jelševim gozdom', ki vsebuje obs. *Ú:šje*. Dalje glej Olšje.

Na vrteh ► **Nę wərtięx** [Rmn *γò:r Z wərti:*; Tmn *'dou Nę wərti:*; Mmn *dó:le Nę wərtięx*]; senožet ob glavni cesti pri Kalu. Nastalo iz občnoim. obs. *nę wərtięx*, kar odgovarja na vprašanja *Kje?* in vsebuje množinsko obliko samostalnika obs. *wə:rt* 'vrt' < knj. sln. *vrt* 'manjše zemljišče, navadno blizu hiše, kjer se goji povrtnina' < sl. **vrtъ*, kar je prevzeto iz stare rom. predloge, nastale iz lat. *hortus* (Sn: 836).

Njivica ► **Ní:pca -ø s mn** [Rmn *'sem Z ní:pc*; Tmn *'ta Nę ní:pca*; Mmn *'tem Nę ní:pcęx*]; travnik pod kolovozom, ki pelje v Kolovrat. Nastalo iz občnoim. obs. *ní:pca* 'njivica, majhna njiva', knj. sln. *njivica*, kar je pomanjševalnica od obs. *nji:wa*, knj. sln. *njiva* < psl. **nīva* s prvotnim pomenom *'nižina, nizek svet'. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila obs. *ní:pca -e ž ed.* → *Ní:pca -ø s mn* (Sn: 448, Še 2008: 96). Še sama se spominjam, da je bilo tu včasih manjše smučišče, zdaj pa to parcelo izrabljajo za pašo.

Ograjnica -e ž ► **Uyrà:jnca -e ž** [Red *'sem z Uyrà:jnce*; Ted *'ta nę Uyrà:jnco*; Med *'tem nę Uyrà:jncę*]; ograjeno travnato zemljišče. Ime nastalo iz občnoim. obs. *uyrà:jnca* 'ograjeno, navadno položnejši travnik v bližini hiše' (IK: 71), sln. *ogrâjnica* 'obdan, ograjen prostor (ein eingefriedeter, umzäunter Ort)' (Plet I: 803) < psl. **obgordbnica* ← **gord-i-ti* → **ob-gord-i-ti*, **o(b)-gord-j-a* → **o(b)-gord-a*, obs. *uyrà:ja*, knj. sln. *ogrâja* 'naprava, ki se postavi okrog zemljišča, prostora za preprečevanje prehoda' (Še 2008: 96; SSKJ, Sn: 466).

Ograjnica -e ž ► **Uyrà:jnčca -e ž** [Red *'sem z Uyrà:jnčce*; Ted *'ta nę Uyrà:jnčco*; Med *'tem nę Uyrà:jnčcę*]; ograjeno zemljišče. Nastalo iz občnoim. obs. *uyrà:jnčca* 'manjši ograjen, navadno položnejši travnik v bližini hiše', kar je manjšalnica od obs. *uyrà:jnca*. Dalje glej *Ograjnica*.

Ogreja -e ž ► **Uyré:ja -e ž** [Red *'dou z Uyré:je*; Ted *γó:re ɹ Uyré:jo*; Med *γó:re ɹ Uyré:ję*]; z gozdom obdana senožet v bližini področja Na bregu. Nastalo iz občnoim. *uyré:ja -e ž* 'ograjena senožet' (IK: 71). Prehod *a > e* ni jasen, podoben pojav ima gorenjsko narečje v primeru **prašič > prešič*.

Olšje -a [oušje] **s** ► **Ú:šje -a s** [Red *'dou z Ú:šja*; Ted *'ta nę Ú:šje*; Med *'tem nę Ú:šje*]; gozd za Kaninsko vasjo. Nastalo iz občnoim. *ú:šje -a s* 'jelševje, jelšev gozd', kar je iz občnoim. *ú:ša -e ž*

‘jelša’ < psl. **òľša* ‘jelša’, kar je različica od sln. *jělša* ‘jelša’ < psl. *(*j*)*ěľša* ‘jelša’ (SSKJ, IK: 72, Sn: 239).

Pečca ► **Péjčca -e ž**; zahodno od Plajerjeve skale; Franc. kat.: **Vpečeh**. Ime je mogoče primerjati z nad. *Péjčca*, sln. *pěča* ‘jama, votlina v skali’ (Plet) < psl. **pěta*, kar je izpeljano iz obs. *pè:jč pęči*: ‘peč’, knj. sln. *pěč pečī* ‘peč’, ‘skala, zlasti večja’, nar. ‘jama, votlina, zlasti v skali’ < psl. **pětb* **pěti* (Še 2008: 98, Be IV: 18, Sn: 501) s priponskim obrazilom obs. *-ca*, knj. sln. *-ca* v pomenu manjšalnosti. Prvotni pomen je tako najverjetneje *‘manjša peč, majhna skala, jama, votlina v skali’. V ljudskozemljepisnem izrazju označuje beseda peč ‘veliko živo skalo’, ‘skalnat, navpičen del kake gore, steno’ (Bad: 140–141).

Pičelnov log ► **Pi:čəlnu lùox luóya**; gozdnato pobočje. Ime nastalo iz občnoim. obs. *Pi:čəlnu lùox*, ki vsebuje občnoim. obs. *lùox luóya* ‘log, majhen gozd’, knj. sln. *lōg* ‘gozd’ < *psl. **lōgъ* s prvotnim pomenom ‘nižje ležeč teren, kotlina’ (SSKJ, Be II: 147, Sn: 362). Natančnejše določilo je svojilni pridevnik iz hišnega imena lastnika obs. *Pi:člē, Pər Pi:čəlne*, prid. *Pi:čəlnu Pi:čəlnuwa Pi:čəlnuwo*.

Planjca ► **Plájncā -ø s mn**; nekdam planica, namenjena paši; Franc. kat.: **Polanca**. Ime nastalo iz občnoim. obs. *plá:jncā*, kar izpeljano iz obs. *plá:nja* (in je sorodno s knj. sln. *planica* ‘prostor brez drevja in grmovja v gorah’, ‘planica ali planjava je strma ali ravna, planica je manjša od planjave’) (Plet, Bad: 273). Dalje glej *Planja*.

M. P.: Ja je blù: fà:jn, plá:jncəna je bí:la tkì:š. Priəd so xudí:le krá:be yó:re, so se pá:sle. Je blù: yó:lo ... saj je blù: ũ'se yó:lo talie 'wən. Jè:st səm bì:ũ mì:xən, səm xó:du s tuo stá:ro má:tərjo, ne ... səm bì:ũ skùos 'to ... swa xudí:la pu ká:ko bè:je cęlù: yó:re, če je plà:s kej 'dou pərniəsü, čəne nis bì:du 'nəč. Šiəd tē:jst stá:r Zé:p je dięu, ut tár:ya Pè:pija Zè:pa ó:čę, ... je pá:su pa ucie ... je dięu, k buoš ti zrá:su, je dięu, jęx buoš sięku pa dou zę xlięwəm. An prò:u je mò:ũ muoš.

M. P.: Ja je blu fajn, plajnčəna je bila tkiš. Pried so hudile krabe gore, so se pasle. Je blu golo ... saj je blu vse golo talie wən. Jest səm biv mihən, səm hodü s tuo staro matərjo, ne ... səm biv skuos to ... swa hudila pu kako beje cəlu gore, če je plas kej dov pərniəsü, čəne nis bidu nəč. Šied tejst star Zep je dieu, ut təga Pepija Zepa očə ... Je pasu pa ucie ... je dieu, k buoš ti zrasu, je dieu, jəh buoš sieku pa dov zə hlięwəm. An prou je mou muoš.

Plajerjeva skala ► **Plá:jərjuwa ská:la** [Red 'ut *Plá:jərjuwe ská:le*; Ded *yó:re x Plá:jərjuwę ská:lę*; Med *yó:re pər Plá:jərjuwę ská:lę*]; skala, ki se nahaja pri domačiji Pri Plajerju, nekdam imenovana Jaški kamen. Nastalo iz občnoim. obs. *Plá:jərjuwa ská:la* ‘Plajerjeva skala’, ki vsebuje svojilni pridevnik iz hišnega imena lastnika obs. *Plá:jər* ‘Plajer’, prid. obs. *Plá:jərju Plá:jərjuwa*

Plá:jarjuwo in občnoim. obs. *ská:la*, knj. sln. *skála*. Dalje glej Pri Plajerju, Skala. Skala je v 1. svetovni vojni služila avstrijskim artiljeristom za opazovalnico (Juvančič: 18).

Planja ► **Plánja -e ž**; dolina nad Medvejo polico. Nastalo iz občnoim. obs. *plá:nja*, knj. sln. *plánja* < psl. **pólna* 'to, da je plano', kar je izpeljano iz psl. **pólnъ* 'raven, neporaščen z drevjem' (Be III: 47, Sn: 520–521). Prvotno torej pomeni 'raven svet, brez grmovja in drevja'. V obs. narečju je *plánja* 'jasa' (IK: 76). Glej tudi Plainca.

Počivalnik -a m ► **Pučiwà:węnk -a m** [Red 'doy s Pučiwà:węnka; Ted *yó:re ne Pučiwà:węnk*; Med *yó:re ne Pučiwà:węnkę*]; prostor ob poti za počitek, nad Plajerjevo skalo. Ime nastalo iz občnoim. **pučiwà:węnk -a m* 'prostor, kamen ob poti za počitek', kar je sorodno s knj. sln. *počivalo* 'prostor ob poti, kjer se navadno počiva' ← psl. **počivāti* 'počivati'. Topoleksemi iz glagola *počiti*, *počivati* (*počivalo*, *počilo*, *počivaj*) so v ljudskozemljepisnem izrazju in v iz njih tvorjenih ledinskih imenih pogosti in navadno pomenijo 'počivališče; mesto, kjer ljudje navadno počivajo noseč bremena' (SSKJ, Še 2008: 100, Bad: 293).

M. P.: K so sęnù: nusí:lę prięd doy z wá:rxá, šięd so pučí:lę tembì:š yó:re. Je 'dęn kà:męn.

M. P.: K so sęnu nusilę pried dov z wārha, šied so pučilę tembiš gore. Je dęn kamęn.

Pod bregi ► **Pud brięęę**; ravnina pod Ložcem, ki so ga uporabljali pred leti za nogometno igrišče; ravnina pod Kaljanskim poljem. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pud brięęę* 'pod bregovi, nižje od bregov', ki vsebuje množinsko obliko samostalnika obs. *brięę*. Glej dalje Na bregu.

Pod ledinami ► **Pud lędì:nmę**. Nastalo iz občnoim. obs. *pud lędì:nmę* 'pod ledinami, nižje od ledin', ki vsebuje množinsko obliko obs. *lędì:na*. Glej dalje Ledina.

Pod Ravelnikom ► **Pud Rá:bęlkęm**; ravninski del pod gričem Ravelnik. Nastalo iz občnoim. obs. *pud Rá:bęlkęm*, kar vsebuje *Rá:bęlk*. Dalje glej Ravelnik.

Pod skalami ► **Pud skà:lmę** [Rmn 'sem Spud skà:l; Tmn 'ta Pud skà:la; Mmn 'tem Pud skà:lmę]; pod skalnatim področjem ob domačiji Pri Kukču. Nastalo iz občnoim. obs. *pud skà:lmę* 'pod skalami, nižje od skal', ki vsebuje množinsko obliko obs. *ská:la*. Glej dalje Debela skala.

Pod steno ► **Pud stęnuó** [Red 'sem Spud stęnię; Ted 'ta Pud stęnuó; Med *yó:re Pud stęnuó*]; del mikrotoponima Polica. Ime je nastalo iz občnoim. obs. *pud stęnuó*, ki vsebuje obs. *stięna*, knj.

sln. *stěna* 'zid, stena', 'skoraj navpično skalnato pobočje' < psl. **stěná* 'stena' (SSKJ, Sn: 698). V ljudskozemljepisnem izrazju označuje pobočje z naklonom okoli 90° (Bad 58–60).

Pod Stražiščem ▶ Pud Strežiščem; ravnina pod vzpetinico, imenovano Stražišče, nekdam njive; Franc. kat.: *Pod Strežiščem*. Nastalo iz občnoim. obs. *pud Strāži:ščem*, ki vsebuje *Strāži:šče*. Dalje glej Stražišče.

Pod veliko steno ▶ Pud vėli:ko stėnuó [Red *'sem Spud vėli:ke stėnię*; Ted *jó:re Pud vėli:ko stėnuó*; Med *jó:re Pud vėli:ko stėnuó*]; nad zgornjo trdnjavo v Klužah. Nastalo iz občnoim. obs. *pud vėli:ko stėnuó* 'pod veliko steno', ki vsebuje obs. *vėli:ka stięna* iz pridevnika obs. *vė:lėk vėli:ka vėli:ko*, knj. sln. *vėlik velika veliko* < psl. **velikъ* 'velik' (Sn: 812), ki določa velikost področja, in samostalnik obs. *stięna* 'stena'. Glej dalje Pod steno.

Polica ▶ Pulica -ø s mn [Rmn *'sem s Pulí:c*; Tmn *jó:re nę Pulí:ca*; Mmn *jó:re nę Pulí:cęx*]; . Ime ustreza apelativu obs. *pulí:ca*, knj. sln. *polica* 'gorska polica; vodoravni ali rahlo nagnjeni del med strmimi ploskvami pri terasastem svetu' (Bad: 61–62, Mer 2006: 160–161). Najverjetneje gre za metaforo *'kot polica'. V procesu polastnoimenjenja je prišlo do spremembe spola in števila.

Praprotnica -e ž ▶ Prá:pręncá -e ž [Red *'ta s Prá:pręnce*; Ted *'ta ɥ Prà:pręncó*; Med *'tem ɥ Prà:pręncę*]; gozdnato področje pod Skalcami; Franc. kat.: *Praprotenca*. Jedro imena je občnoim. obs. *prá:prot -ę m* 'praprot, filix', knj. *práprot* 'rastlina brez cvetov, z velikimi pernato deljenimi listi, ki raste navadno v gozdu' < psl. **pǫrprǫtъ* z zloženim priponskim obrazilom obs. *-ǣn-ca*, knj. *-(e)n-ica* < psl. **-ǣn-ica*. Ime je najverjetneje nastalo preko pridevnika **praprotъnъ* (gozd), lahko pa tudi že takoj s pomenom mesta/prostora 'tam, kjer je praprot' (SSKJ; Be III: 102; Sn 2009: 326). Gozd je bogat s podrastjo, posebno s praprotjo.

Prevala ▶ Priėwėla -e ž [Red *jó:re s Priėwėle*; Ted *'dou nę Priėwėlo*; Med *dó:le nę Priėwėlę*]; travnata površina blizu cerkve Device Marije; Franc. kat.: *Prevolje*. Ime *Priėwėla* je v sorodu z zemljepisnim imenom sln. *préval*, ki označuje lagodnejše medgorske prehode, mesta, kraje, kjer se steza, pot (cesta) prevali čez kako gorsko pregrado (Bad 100–101). Pri obliki Prevala je prišlo do spremembe spola.

Pri borovcu ▶ Pər bərò:uęcę; prostor pri mogočnem borovcu ob cesti za Bavšico v bližini trdnjave Kluže. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pər bərò:uęcę* 'pri boru', ki vsebuje obs. *bərò:uęc* 'bor', knj. sln. *bòr* (IK: 28). Glej tudi V borovcih.

Pri Devici Mariji ▶ **Pər Dəv:ıce Mar:ıje**; parcela pri cerkvi Device Marije, zgrajeni v 16. stol.; Franc. kat.: *Per devici Mariji*. Motivacija za poimenovanje je bila zavetnica cerkve, tj. *Devica Marija* ← lat. *Maria*, hebr. *Mirjam* 'tista, ki jo ljubi Bog' ← stegip. *mry(t)* 'ljubljen (od boga)'; 'razsvetljevalka'; 'gospa, vzvišena' (Ke 1996: 323–325).

Pri Gojčičevi skali ▶ **Pər Gó:jččuwe ská:lę** [Ted *yó:rey Gó:jččuwe ská:lę*]; gozdna jasa. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pər Gó:jččuwe ská:lę* 'pri Gojčičevi skali', ki vsebuje občnoim. obs. *ská:la -e ž* 'skala', knj. sln. *skála* 'trdno sprijeta kamnita gmota kot del zemeljske skorje'. Levi ujemalni prilastek je svojilni pridevnik iz hišnega imena obs. *Gó:jčču Gó:jččuwa Gó:jččuwo* (SSKJ; Plet). Zemljišče, ki leži na jasi, kjer je velik nanešen balvan, velika skala.

Pri Jurcovem hlevu ▶ **Pər Jú:rcuweḡ xliéweḡ** [Ded *yó:re x Jú:rcumo xliéwo*]; travnik, pašnik ob poti, ki pelje na Spodnji Rut. Iz občnoim. obs. *pər Jú:rcuweḡ hliéweḡ* 'Jurcov hlev', ki vsebuje obs. *Jú:rcu Jú:rcuwa Jú:rcuwo*, izpeljano iz imena *Jú:rc*, ki se pojavlja v Bovcu kot hišno ime obs. *Pər Jú:rcę*, knj. sln. *Pri Jurcu*, in občnoim. obs. *hliéw*, knj. sln. *hlěv* < psl. **xlěvъ* 'hlev, staja' (Be I: 197, Sn: 206).

Pri kamnu ▶ **Pər ká:mneḡ** [Red *'dou S ká:mna*; Ded *yó:re X ká:mno*; Med *yó:re Pər ká:mneḡ*]; pri kamnu nad Plajerjem. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pər ká:mneḡ* 'pri kamnu', ki vsebuje obs. *ká:mḡn -na* 'kamen', knj. sln. *kámen -na* (Plet), *kámən -na* (SSKJ) < psl. Ted **kámenъ* 'kamen' (Be II: 13, Sn: 252).

Pri kapeli ▶ **Pər kępięleḡ** [Red *'sem Ut kępięle*; Ded *'ta X kępięleḡ*; Med *'tem Pər kępięleḡ*]; prostor med Bregom in Brdom, kjer je nekdanja stala kapela. Nastalo iz občnoim. obs. *pər kępięleḡ* 'pri kapeli', ki vsebuje obs. *kępięla -e ž* 'kapela, manjša cerkev', knj. sln. *kapęla*, kar je prevzeto preko nem. *Kapelle* in ita. *cappella* iz srlat. *cappella* 'manjša cerkev' (SSKJ, Be II: 17, Sn: 256, Še 2008: 109). Ostanke kapele so še vidni.

Pri Kukču ▶ **Pər Kù:kčę** [Red *'sem Ut Kù:kča*; Ded *'ta X Kù:kčo*; Med *'tem Pər Kù:kčę*]; na drugi strani reke Koritnice kot je bil Cezarjev mlin. Poimenovanje je hišno ime, nastalo iz hišnega poimenovanja gospodarja *Kù:kč -a*.

Pri Lenartu ▶ **Pər Lé:nartę**; območje v gozdu, na katerem stoji cerkev Sv. Lenarta, zgrajena v 15. stol. Ledinsko ime je torej dobilo ime posredno, po zavetniku cerkve na določenem območju, tj. po obs. *Lé:nart*, knj. *Lénart* ← iz prid. *len* »len človek« (Ke 1996: 61). Cerkev Sv. Lenarta je bila ob nastanku spomenik zadnjemu goriškemu grofu Lenartu. Postavljena je bila ob stari cesti proti Predelu. Sv. Lenarta, pri Slovencih je veljal za zavetnika prevoznikov, pri alpskih Nemcih pa za

zavetnika konj, so potrebovali na slabih poteh ali za zaščito pred roparji in klativitezi. Nekaj časa je bila cerkev, grajena v gotskem slogu, v slabem stanju. Kljub temu so jo med 1. svetovno vojno avstrijski artiljerijski oficirji uporabljali za zavetišče (Juvančič: 29, 36).

Pri luži ► **Pər lú:žę** [Red *yó:re Z lú:že*; Ded *'dou X lú:žę*; Med *dó:le Pər lú:žę*]; območje ob križišču za Vodenca in Čezsočo. Nastalo iz občnoim. obs. *pər lú:žę*, ki vsebuje občnoim. obs. *lú:ža -e ž* 'luža, blato; mlakuža', knj. sln. *lúža* 'manjša, plitvejša kotanja s stoječo vodo' < psl. **lúža* 'blato, močvirje' (SSKJ, Be II: 158, Sn: 269).

Pri Medalu ► **Pər Mędár:lę**; območje okoli hiše nad Radovljami. Ledinsko ime iz hišnega imena obs. *Pər Mędár:lę*. Izvor ni jasen.

Pri mlinu ► **Pər mli:nę** [Red *yó:re Z mli:na*; Ded *'dou X mli:no*; Med *dó:le Pər mli:nę*]; ob manjšem potoku v bližini Male vasi. Nastalo iz občnoim. obs. *pər mli:nę* 'pri mlinu', ki vsebuje občnoim. obs. *mli:n mli:na* 'mlin', knj. sln. *mĹin* < sl. **mĹlĹnъ* 'vodni mlin' (Be II: 189, Sn: 376).

M. P.: Šię dó:le, kĹ:r 'ma Ljú:bo, se je dięlo pa Pər mli:nę. Šię a je bĹ:ŭ k'da mli:n ... S'tu k-je bĹ:ŭ en zĹ:t je pa bĹ:ŭ, prĹ:j ku je Ljú:bo nęriędu ví:kend.

M. P.: Šie dole, kir ma Ljubo, se je dielo pa Pər mlinā. Šie a je biv kda mlin ... Stu k-je biv en zit je pa biv, prej ku je Ljubo nāriedu vikend.

Pri olšéh ► **Pər ušĹęx**; gozd ob velikem ovinku na cesti v Kal-Koritnico. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pər ušĹęx* 'pri jelšah', ki vsebuje občnoim. obs. *ú:ša -e* 'jelša' (IK: 72).

Pri Pritoku ► **Pər Pärtùokę** [Red *yó:re Ut Pärtùoka*; Ded *'dou X Pärtùoko*; Med *dó:le Pər Pärtùokę*]; okolica potoka Gereša v bližini letališča. Ime vsebuje občnoim. obs. *pər Pärtùokę*. V imenu se ohranja obs. **pər'tok*, sln. *prĹòk* 'potok ali manjša reka, ki se izliva v večjo'. Prvotno ime potoka Gereša je bilo Prtok (Klavora 2003: 209). To poimenovanje se ohranja zgolj v ledinskem imenu.

Pri tasah ► **Pər tà:sęx** [Rmn *'sem Ut tà:s*; Dmn *'ta X tà:sęm*; Mmn *'tem Pər tà:sęx*]; v gozdu nad Šijo. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pər tà:sęx*, ki vsebuje množinsko obliko samostalnika obs. *tà:sa* 'skladovnica' (IK: 98). Včasih so tam spravljali drva v skladovnice, ko so jih pripeljali s sanmi z vrha.

Pri Udeževem hlevu ► **Pər Udé:žuwęm hlięwę**; pri hlevu na vznožju Ravelnika nad reko Koritnico. Ime nastalo iz občnoim. obs. *pər Udé:žuwęm hlięwę* 'pri Udeževem hlevu', ki vsebuje obs. *Udé:žu hlięw*. Občnoim. obs. *hlięw*, knj. sln. *hlĹv* < psl. **xlĹvъ* 'hlev, staja' (Be I: 197, Sn:

206) natančneje določa levo določilo iz svojilnega pridevnika, tvorjenega iz hišnega imena gospodarja obs. *Udè:ž*, prid. *Udè:žu Udè:žuwa Udè:žuwo* 'ki pripada Udežu'.

Pri žagi ▶ **Pər žà:γę** [Red 'tem Z žà:γę; Ded 'ta X žà:γę; Med 'tem Pər žà:γę]; prostor ob glavni cesti pri Hotelu Mangart, kjer je nekoč stala žaga. Ime nastalo iz občnoim. *pər žà:γę* 'pri žagi' iz obs. *žà:γa -e ž* 'žaga, obrat za žaganje hlodov, lesa', iz strvn. *saga* 'žaga', ki je bila v lasti Alojza Hrovata, po domače Škrbca (glej *Pri Škrbcu*).

Prodi ▶ **Prùodę -u m** [Rmn *yó:re s Prùodu*; Tmn 'dou nę Prùode; Mmn *dó:le nę Prùodęx*]; levi breg reke Soče pri Čezsoči. Nastalo iz občnoim. obs. *prùod* 'naneseno kamenje, prodje ob rekah', knj. sln. *pród* < psl. **prōdъ* 'razpoka' (Sn: 582, Bad: 248–249).

Radovlje ▶ **Rà:dulje -a s/-ø ž mn**; ravnina zahodno od Dvora; Franc. kat.: **Na Radolje**. Nejasno.

Rakovnica -e ž ▶ **Rá:kwęncá -e ž** [Red 'sem z Rá:kwęnce; Ted 'ta ũ Rá:kwęncó; Med 'tem ũ Rá:kwęncę]; ime zajema področje gozda, s potokom, ki se pri Frnjaži izliva v drug potoček, le ta pa v Gereš; Franc. kat.: **Rakovna**. Ime nastalo iz občnoim. obs. 'rek rá:ka, knj. sln. *rāk ráka* 'morska ali sladkovodna žival s podolgovratim apnenčastim oklepom in kleščami, ki plava navadno nazaj, Crustacea' < psl. **rākъ* z obrazilom obs. *-wə-n-ca*, knj. *-ov-n-ica*; sln. *rakovnica* 'voda, kjer so raki'; po Plet 'rakova voda, voda z raki (das Krebswasser, Cig.)' < psl. **ov-ьn-ic-a*, s prvotnim pomenom mesta/prostora 'tam, kjer so raki' (SSKJ; Be III: 147; Plet II: 373). Včasih je bilo v tem potoku res veliko potočnih rakov.

Ravelnik ▶ **Rá:rbalk -a m**; manjša vzpetinica vzhodno od cerkve Device Marije. Nejasno.

Ravna ▶ **Rá:řna -ęn s mn** [Rmn 'dou z Rá:řęn; Tmn *yó:re nę Rá:řna*; Mmn *yó:re nę Rá:řnęx*]; ravnina pred Klužami; Franc. kat.: **Na Ravna**. Ime nastalo iz občnoim. obs. **rá:řna*, knj. sln. *rávna* 'ravnina' < psl. **órvьnъ* ← **orvō* 'ravnina, odprt svet' (SSKJ, Be III: 155–156, Sn: 604, Bad: 40).

Ravni laz ▶ **Rá:řni lè:z -ęya -a m**; nad Stranjo in Brdom. Nastalo iz občnoim. obs. *rá:řni 'lez* 'ravni laz', ki vsebuje obs. *rá:řn-* 'raven', knj. sln. *rávən rávna rávno* 'raven' < psl. **órvьnъ* **órvьna* **órvьno* (Be III: 155–156, Sn: 604) in obs. 'lez 'laz'. Dalje glej Laz.

Rebro ▶ **Riėbro -a m** [Red 'dou z Riėbra; Ted *yò:r nę Riėbro*; Med *yó:renę Riėbrę*]; izbočeno pobočje ob vznožju Rombona. Nastalo iz občnoim. obs. *riėbro* 'rebro', knj. sln. *rėbro*, mn. *rėbra* 'rebro', nar. tudi 'nagnjen svet, strmina' < psl. **rebrō*, mn. **rėbra* 'rebro' (Be III: 162–163, Sn: 608). Zemljepisni pomen leksema rebro je 'gorsko pobočje', nastal je po metafori iz primere **kot*

rebro (ležeče živali)'. V ljudskozemljepisnem izrazju osnova rebr- označuje 'najširši del gorske strani' (Bad: 54–55).

Rešec ▶ **Riěšc -a m**; del Polic. Nejasno.

Ročica ▶ **Ručíca -e ž**; manjši potok med Dabrami in Radovljami, ki se izliva v Gljun. Po ljudskem izročilu naj bi voda dobila ime po majhni roki, ki so jo v njej našli.

Rodaška skala ▶ **Rùoděška ská:la -e -e ž**; skala nad V klincu. Najverjetneje nastalo iz občnoim. obs. *rùoděška ská:la*, ki vsebuje obs. *ská:la*, sln. knj. *skála*. Dalje glej Skala. Levi prilastek je nejasen.

Rut ▶ **Rùrt -a m** [Red 'dou z Rù:ta; Ted 'ta čęz Rù:t; Med yó:re nę Rù:tę]; . Ime nastalo iz občnoim. obs. *rù:t* 'senožet, košenica', ki je sorodna z nar. *rovt*, knj. sln. *rôvt* 's travo poraslo izkrčeno zemljišče v hribovskem svetu', kar je prevzeto iz bav. srvnem. **rout* 'krčevina' (sorodno s srvnem. *riuten*, nem. *reuten* 'krčiti') (Sn: 631). Izrazi *rut*, *rutič*, *rovt* se pojavljajo na obeh straneh Karavank in v Julijskih Alpah (Bad: 271). Rut se nadalje deli na Spodnji Rut in Gorenji Rut.

Skala ▶ **Skà:la -ø s mn** [Rmn 'dou s Skà:l; Tmn 'ta čęs Skà:la; Mmn 'tem nę Skà:lęx]. Nastalo iz občnoim. obs. *ská:la* 'skala', knj. sln. *skála* < psl. **skāla* 'skala' (Be III: 243–244, Sn: 659). Zakaj je prišlo do spremembe slovničnega spola, ni jasno. Skala se delijo na Spodnje Skala in Gorenje Skala. Glej dalje Spodnje Skala, Gorenje Skala.

Skalca ▶ **Skà:lca -ø s mn** [Rmn 'dou s Skà:l; Tmn yò:r ę Skà:lca; Mmn yó:re ę Skà:lęx]; Franc. kat.: *V Skalah*. Nastalo iz občnoim. obs. *ská:lca* s pripono obs. *-ca*, knj. sln. *-ica*, ki izraža manjšalnost, torej je v pomenu 'majhna skala'. Glej tudi Skala.

Skok ▶ **Skùok -a m** [Red 'dou s Skùoka; Ted 'ta čęs Skùok; Med yó:re nę Skùokeę]; del Rut, kjer se pobočje strmo dvigne. Nastalo iz občnoim. obs. *skùok* 'nižji pečevni prag', knj. sln. *skôk* < **skokъ*, kar je sorodno z obs. *skučí:tę skùočęš* 'skočiti', knj. sln. *skočiti skôčiš* < psl. **skočiti skôčišb* (Be III: 243–244, Sn: 662, Še 2008: 116). SSKJ pojem razlaga kot 'mesto, zlasti večje, kjer se gorsko pobočje zelo strmo, navpično prelomi' (SSKJ). V ljudski geografiji izraz skok uvrščajo v skupino imen, ki poimenuje nagnjen svet, pod naklonom 60° do 90° (Bad: 48, 60).

Spodnje Skala ▶ **Spùodnje Skà:la -ęx -ø s mn** [Rmn 'dou s Spùodnjęx Skà:l; Tmn 'ta čęs Spùodnje Skà:la; Mmn 'tem nę Spùodnjęx Skà:lęx]; nižji del Skal. Nastalo iz občnoim. obs. *spùodnje Skà:la*, ki vsebuje obs. *spùodnje* 'spodnji' in obs. *Skà:la*. Dalje glej Skala.

Spodnji Rut ► **Spùodnji Rùrt -ęya -a m** [Red *'dou s Spùodnjęya Rù:ta*; Ted *'ta čęs Spùodnji Rù:t*; Med *'tem nę Spùodnjęm Rù:tę*]; nižji del Ruta. Ime nastalo iz občnoim. obs. *spùodni rù:t* 'spodnji rut', ki vsebuje obs. *spùodnji* 'spodnji, tisti, ki je nižje' in obs. *rù:t*. Dalje glej Rut.

Stena ► **Stięna -e ž**; del Polic. Ime je nastalo iz občnoim. obs. *stięna*, knj. sln. *stęna* 'zid, stena', 'skoraj navpično skalnato pobočje' < psl. **stęnǎ* (SSKJ, Sn: 698). Izraz *stena* v ljudskozemljepisnem izrazju poimenuje pobočje z naklonom okoli 90° (Bad 58–60).

Stran ► **Stràn Størni: ž** [Red *'sem ut Stràn:i*; Ted *'ta ę Stràn:n*; Med *'tem ę Stràn:ņę*]; zemljišče ob cesti za Kluža; Franc. kat.: *V Strani*. Ime ustreza knj. sln. občnoim. pojmu *strân*, ki v ljudski geografiji poimenuje 'visečo gorsko plat' (Bad: 51).

Stražišče ► **Străžišče -a s**; manjša vzpetinica poleg Ravelnika, imenovana tudi Tę mal Rabęlk; Franc. kat.: *Strežišče*. Najverjetneje iz glagola obs. *străži:tę*, sln. knj. *străžiti* s priponskim obrazilom *-išče* s pomenom mesta/prostora. Glej tudi Pod Stražiščem.

Sunica ► **Suníca -e ž**; tik za Ruscovim hlevom. Nejasno. Morda v zvezi s sln. *seníca* 'senik' < psl. **sębníca*, kar je izpeljano iz obs. *senù:*, knj. sln. *senô* 'suha trava, seno' < psl. **sęno* 'trava, seno'.

Ščamo ► **Ščármo -a s**; v okolici Dvora. Nejasno. Manj verjetno je v povezavi s star. sln. *šcedem* 'gozd, kjer se zaradi nevarnosti plazov ali drugih ozirov ne sme sekati' (Bad: 266).

Šija ► **Šíja -e ž**; dolina, gozd. Apelativ občnoim. obs. *ší:ja* 'strma senožet' (IK: 92), kar je podobno rez. *šij* 'vrat'. V ljudski geografiji ta topoleksem spada v prevalska imena. Ime je nastalo po metafori za uleknjen živalski vrat. Gre za 'preval, ki se nahaja navadno na gladkem, košeninastem svetu v planinskem pasu' (Dapit 1995: 193, Bad: 105).

Široki plaz ► **Šərùok plà:s -ùo/ò:cya -a m** [Red *'dou s Šərò:cya plà:za*; Ted *yò:r nę Šərùok plà:s*; Med *yò:re nę Šərùokęm plà:zę*]; nad Plajerjevo skalo. Ime nastalo iz občnoim. obs. *šərùok plà:s* iz občnoim. obs. *plà:s plà:za m* 'plaz' (glej Na plaz). Velikost poimenovanega zemljišča ponazarja določni pridevnik obs. *šərùok* 'široki, ne ozki', knj. sln. *širóki* 'ki ima med najbližjima koncema razmeroma veliko razsežnost' < psl. **širòkъ* 'širok' (SSKJ, Be IV: 47–48, Sn: 727, Brozovič 2013: 86).

Širokova ► **Šərùokębca -e ž**; del Polic. Ime je verjetno izpeljano iz določnega pridevnika obs. *šərùok* 'široki, ne ozki' s pripono obs. *-ęb-c-a*, knj. sln. *-ov-c-a/ov-ic-a*. Glej dalje Široki plaz.

Škrbina ► **Škərbína -e ž**; del Polic. Nastalo iz občnoim. obs. *škərbí:na*, sln. *škərbína* 'okrušen zob ostrih robov; luknja v zobovju', 'skala ostrih robov, čer; vzpetina ostrih robov' < jsl. **skərbína*,

kar je izpeljano iz psl. **sk̅rb̅* **sk̅rb̅á* ‘vrezan, z razami’. Osnova *škrb-* je med zemljepisnimi imeni pogosta in poimenuje ostre skalnate robove ali prostore, ki ležijo med skalnatim območjem (Be IV: 65–66, Še 2008: 118). V ljudskozemljepisnem izrazju poimenuje grde, najslabše gorske prehode (Bad: 93).

Štehula ▶ *Št̅ex̅úrla -e ž*; zahodno od Kobacadc in Planje. Nejasno.

Štirцова drasca ▶ *Št̅i̅rcuwa dr̅á:sc̅a -ex -ø s mn*; žleb, drča nad Rutom. Prvi del imena je mogoče svojilni pridevnik, tvorjen iz hišnega imena obs. *Št̅i̅rcu Št̅i̅rcuwa Št̅i̅rcuwo*, jedro je občnoim. obs. *dr̅á:sc̅a*, kar je manjšalnica od obs. *dr̅á:sta -e ž* ‘naravna drča za spravljane lesa v dolino’; ‘žleb’ (IK: 36). Pri polastnoimenjenju je prišlo do spremembe slovničnega spola in števila.

Tomažinova gmajna ▶ *T̅em̅ež̅i:nuwa γm̅à:jna -e -e ž* [dou s *T̅em̅ež̅i:nuwe γm̅à:jne, n̅e T̅em̅ež̅i:nuwo γm̅à:jno, γó:ren̅e T̅em̅ež̅i:nuw̅e γm̅à:jn̅e*]; pašnik pri Plajerjevi skali. Ime nastalo iz občnoim. obs. *T̅em̅ež̅i:nuwa γm̅à:jna* ‘Tomažinova gmajna’, ki vsebuje obs. *T̅em̅ež̅i:nu T̅em̅ež̅i:nuwa T̅em̅ež̅i:nuwo*, kar je izpeljano iz imena gospodarja *T̅em̅ež̅i:n* v hišnem imenu *P̅ar T̅em̅ež̅i:n̅e* (glej *Pri Tomažinu*) in obs. *γm̅à:jna -e ž* ‘travnato območje, namenjeno paši’, knj. sln. *gm̅ájna -e ž* ‘neobdelan, na redko porasel svet, navadno skupna last vaščanov’, kar je prevzeto iz nem. *Gemain* ‘občinska skupna last’ ← *Gemeinde* ‘skupnost’ (SSKJ, Be I: 151, Sn: 176, Mer 2006: 79, Bad: 267).

Trampova skala ▶ *Tr̅á:mpuwa sk̅á:la -e -e ž*; skala, ki se nahaja pod gozdnatim območjem Na čukli. Nastalo iz obs. *Tr̅á:mpuwa sk̅á:la* ‘Trampova skala’, ki vsebuje občnoim. obs. *sk̅á:la -e ž* ‘skala’, knj. sln. *sk̅ála*. Dalje glej Skala. Levi ujemalni prilastek je najverjetneje svojilni pridevnik iz hišnega imena gospodarja ali vzdevka obs. *Tr̅á:mp -a*, prid. *Tr̅á:mpu Tr̅á:mpuwa Tr̅á:mpuwo*. Kot hišno ime v kraju ni prisotno.

Tumrček ▶ *Tú:m̅ər̅č̅ek -č̅ka m* [Red *'dou s Tú:m̅ər̅č̅ka*; Ted *γó:ren̅e Tú:m̅ər̅č̅ek*; Med *γó:ren̅e Tú:m̅ər̅č̅ek̅e*]; majhna vzpetina nad bovškim pokopališčem. Topoleksem nastal iz občnoim. obs. *tú:m̅ər̅č̅ek -č̅ka* ‘ograda za živino’ (IK: 101) in je verjetno povezan s sln. *támar, támor* ‘ograjen prostor, v katerega se zapira živina; staja’.

V borovcih ▶ *Ū b̅ər̅ò:ū̅c̅ex* [Med *dó:le Ū b̅ər̅ò:ū̅c̅ex*]; gozd, nekdam melišče, pod Plajerjevo skalo. Nastalo iz odgovora na vprašanje *Kje?* obs. *ū b̅ər̅ò:ū̅c̅ex*, ki ustreza nar. obliki zbirnega imena za fitonim obs. *b̅ər̅ò:ū̅c̅ -a m* ‘bor’ (IK: 28). Nekdam se je na tem mestu reklo *Ū m̅ēl̅i̅ex*. Glej dalje V meleh.

M. P.: Ja zdè:j prá:bjo Ũ b̄roūc̄ex, ne, pa č̄ene je b'lu dó:le Ũ m̄l̄īex. S'tu prīed ni b'lu, so blīe m̄lī. Šīe so pud Ità:lijo z̄esá:dl̄e tīe b̄r̄oūce.

M. P.: Ja zde:j prabjo V b̄arouc̄ah, ne, pa č̄ane je blu dole V m̄alīeh. Stu prīed ni blu, so blīe m̄ali. Šīe so pud Italījo z̄asadl̄a tie b̄aroūce.

V brdu ► Ũ **bárde** [Red 'doū Z b̄arda; Ted yó:re Ũ b̄ardo; Med yó:re Ũ b̄arde]; nagnjeno področje; **Brdo**. Ime je sestavljeno iz predložne zveze, ki vsebuje obs. *bárdo*. Glej dalje Brdo.

E. P.: Bárdo bī:šno je k-je má:lo yrī:we, ne.

E. P.: Bardo bīšno je k-je malo grīwe, ne.

Visna ► **Bisna** -ən s mn; travnik nad repetitorjem, nekdanj skupni pašniki; Franc. kat.: **V Bisnah**. Nejasno.

V jami ► Ũ **jámę** [Red yó:re Z jame; Ted 'doū Ũ já:mo; Med dó:le Ũ já:mę]; kjer se cesta v smeri Dvor–Podklopca spusti. Nastalo iz občnoim. obs. *ŭ já:mę*, ki odgovarja na vprašalnico *Kje?* Vsebuje občnoim. obs. *já:ma* 'jama, vdolbeno mesto, v zemljo narejena vdolbina', knj. sln. *jáma* < psl. **jáma* 'jama' (SSKJ, Sn: 234). V primeru ledinskega imena gre za preval, kjer se cesta prevali v grdo jamo oz. mimo nje, kar je značilno predvsem za gorske prehode, te vrste topoleksem pa najdemo tudi v nižavah (Bad: 192).

V klincu ► Ũ **klíncę**; nad z gozdom poraslim svetom, imenovanim Na čukli. Ime nastalo iz občnoim. obs. *ŭ klí:ncę* 'v majhnem klinu', s čimer se ljudska geografija poimenuje 'mesto, ki leži na dnu, pod klinom, pod gorsko končino, robotim pogodnim pečevjem' (Bad: 82–83). Priponsko obrazilo obs. -c, knj. sln. -æc pomeni manjšalnost.

V leški ► Ũ **līškę**; del Polic. Ime, ki odgovarja na vprašanje *Kje?*, vsebuje občnoim. obs. *līška* -e ž 'bilnica, ostrava' (IK: 61).

V meleh ► Ũ **m̄līex** [Rmn yó:r Z m̄lī:; Tmn 'doū Ũ m̄lī:; Mmn dó:le Ũ m̄līex]; pretežno borov gozd pod Plajerjevo skalo, nekdanj melišče; na desni strani ceste, ki pelje na Kal-Koritnico. Ledinsko ime odgovarja na vprašanje *Kje?* z občnoim. obs. *ŭ m̄līex*, ki vsebuje občnoim. obs. *m̄īę m̄l̄ī: m, mn. m̄l̄ī: 'mel, melišče', knj. sln. m̄el 'droben pesek, drobir' < psl. *m̄elb, m̄elb 'pesek' (IK: 64, Be II: 176, Sn: 390). Danes je teren porasel z gozdom.*

V mocu ▶ **Ū mórcę**; prostor v bližini Nakla, kjer se začne spuščati pot proti Vodencam. Nejasno. Morda v povezavi z občnoim. obs. *'moc mó:ca* 'končni, ožji del lesene cokle, košpe' (IK: 65).

V mucu ▶ **Ū múrcę**; gmajna pod ravnino Na kraju. Nejasno.

Vodenca ▶ **Wé:rdęca -ø s mn**; območje, kjer se nahaja avstrijsko vojaško pokopališče padlim v 1. sv. vojni z razporejenimi nagrobniki v enakokraki križ. Najverjetneje iz občnoim. obs. **wé:rdęca*, kar je izpeljano iz *wé:da* 'voda' s priponskim obrazilom obs. *-ęn-ca*, knj. sln. *-en-ica* s pomenom prostor/mesto. Izvor tega imena ni gotov, ker v tem območju ni nobene vode. Najbližja je reka Koritnica.

Votelček ▶ **Wé:tučęk**. Ime nastalo iz občnoim. obs. *wé:tu wé:tla wé:tlo* 'votel', knj. sln. *vótel vótla vótlo* 'ki ima v sebi prazen prostor' < psl. **otъlb* 'votel' z dvojnim obrazilom obs. *-č-ęk*, knj. sln. *-č-ak* < psl. **-bč-bk-b* v obeh primerih v pomenu manjšalnosti (SSKJ, Sn: 831).

V otoku ▶ **Ū utuókę** [Med *dó:le Ū utuókę*]; levi breg reke Soče, nasproti Prodov; Franc. kat.: **Otok, otok pod Bregom**. Iz občnoim. obs. *ŭ utuókę*, kar je vsebuje obs. *utuók utuóka*, knj. sln. *ótok otóka* 'del kopnega sveta, obdan z vodo' (SSKJ).

V trnju ▶ **Ū tórnję** [Med *'tem Ū tó:rnję*]; nad Bregom. Tvorjeno iz občnoim. *tó:rnje -a s* 'trnje, trnovi grmi', in sicer v predložni obliki mestnika.

Za Becem [Bæcem] ▶ **Zę Bó:rcęm** [Ted *'ta Zę Bò:c*; Oed *'tem Zę Bó:cęm*]; področje pri Bogatih; Franc. kat.: **Za Becam**. Nastalo iz občnoim. obs. *zę Bò:cęm* 'za Bovcem', ki vsebuje lastno ime obs. *Bò:c -a* 'Bovec'⁷ < alp. sl. **Bl̥cb̥ *Bl̥cá*⁸.

A: Zę Bó:cęm je blu t'ku puviedęno, ne, dę ku čęš, dę prè:j je bių tlię Bò:c, stęnuwá:lę so tlię, xlięwe so mięł pa tlię 'gor, tlię 'gor Pud ruobęm bę dięų, ne. An ku čęš dę so xudi:lę cęłù: sem, ti Ręzjà:nę so xudi:lę 'sem. So 'jęm krà:dlę žvi:no, ne, šięd so jo węzi:l ta yò:re. Šięd zdè:j s tè:jstya je pà:ršło 'węn, zę:kej má:mo mi tlię xlięw ta spùod an stęnuwà:nje pa 'gor nę wá:rxę. Ku čęš, dę so šię š'lę yò:re, dę so zidà:lę kar 'gor nęprè:j nęd xlięw. Šięd tlię se je zęčięło ywęri:tę pa Zę Bó:cęm.

A: Zæ Bæcæm je blu tku puviedæno, ne, dæ ku čæš, dæ prej je biv tlie Bæc, stænuwalæ so tlie, hliewe so miel pa tlie gor, tlie gor Pud ruobæm bæ dieu, ne. An ku čæš dæ so hudilæ cælu sem, ti Ræzjanæ so hudilæ sem. So jæm kradlæ žvino, ne, šied so jo wæzil ta gore. Šied zdej s tjestga je pæršło wæn, zækej mamó mi tlie hliew ta

⁷ Bóvec je toponim za naselje in občino v Posočju, furl. *Plèz*, it. *Plezzo*, nem. *Flitsch*; 1174 *in loco, qui dicitur Fliz, in Plecio*; 1181–1196 *in Vlizez*; 1191 *in loco, ubi dicitur in Flizo*; ime je najverjetneje iz substratnega *Pletium* (Mer 2006: 48, Še 2008: 157).

⁸ Pri poknjizenju narečnih oblik za krajevno ime *Bòlc Bolcä/Bòlc B□ca* je bila upoštevana ljudskoetimološka interpretacija izglasnega *-c* kot priponskega obrazila sln. *-æc* < psl. **-bcb* (Šivic-Dular 1990: 161, Še 2008: 157).

spuod an stānuwanje pa gor nā wārħa. Ku čāš, d so šie šla gore, dā so zidalā kar gor nāprej nād hliew. Šied thie se je začielo gwārītā pa Zā Bācām.

Zabrajda ▶ **Zębrà:jda -e ž**; v bližini Kluž, na levi strani reke Koritnice. Nejasno, najverjetneje iz občnoim. obs. *zę brá:jdo*, kar je mogoče primerjati s knj. sln. *brájda -e ž* 'po ogrodju iz letev napeljana vinska trta; ogrodje iz letev za vinsko trto ali sadno drevje' (SSKJ).

Za glavo ▶ **Zę ȳlá:bo** [Ted 'ta Zę ȳlá:bo; Oed 'tem Zę ȳlá:bo]; v bližini hiš v Koritnici, med Njivicami in Mejami. Nastalo iz občnoim. obs. *zę ȳlá:bo*, ki vsebuje obs. *ȳlá:ba* 'glava', knj. sln. *gláva* 'del človeškega ali živalskega telesa', 'glavi podoben del česa' < psl. **golvá* 'glava' (SSKJ, Sn: 173–174). V ljudskozemeljepisnem izrazju se uporablja osnova *glav-* za 'oble, kopaste, kepaste, kupaste oblike zemeljskega površja', 'debele kamne' (Bad: 120).

Za grabci ▶ **Zę ȳrà:pcę**; konec Gorenjih Skal. Ime nastalo iz občnoim. obs. *zę ȳrà:pcę*, ki vsebuje množinsko obliko od **ȳrá:pc* s priponskim obrazilom obs. *-c*, knj. sln. *-ec* v pomenu manjšalnosti. Morda v povezavi s knj. sln. *gráben*.

Za hrevom ▶ **Zę xriéwəm** [Red 'sem S xriéwa; Ted 'ta Zę xriéw; Oed 'tem Zę xriéwəm];. Včasih je mladina imela na tem pobočju skakalnico, danes je zaraščeno. Dalje glej *Na hrevu*.

Za kucerjem ▶ **Zę Kú:cərjəm** [Red 'ta Zę Kú:cərja, Ted 'ta Zę Kú:cər; Oed 'tem Zę Kú:cərjəm]. Nastalo iz občnoim. obs. *zę kú:cərjəm*, ki vsebuje obs. **kú:cər*. Dalje glej *Kucer*.

Za naklom ▶ **Zę ná:klēm** [Red ȳò:r Z ná:kla; Ted 'dou Zę ná:klu; Oed dó:le Zę ná:klēm]; travnik nasproti Koritnice, blizu poti v Vodena. Nastalo iz občnoim. obs. *zę ná:klēm*, ki vsebuje obs. *ná:klo* 'naklonina, strmina'. Na enem robu zemljišče prehaja v zaraščen strm breg, pod katerim je pot v Jablanca.

Za potokom ▶ **Zę pętuókēm** [Ted 'ta Zę pę'tok; Oed 'tem Zę pętuókēm];. Ime nastalo iz občnoim. obs. *zę pętuókēm* 'za potokom', ki vsebuje obs. *pę'tok pętuóka* 'potok', knj. sln. *pótok potóka* < psl. **potòkь* (IK: 80, Sn: 553). Mikrotoponim poimenuje območje na desnem bregu potoka Gereša. Glej tudi *Globoki potok*, *Na potoku*.

Za robom ▶ **Zę ruóbęm** [Ted 'ta Zę ruób; Oed 'tem Zę ruóbęm]; nad potjo 1313. Nastalo iz občnoim. obs. *zę ruóbęm* 'za robom', ki vsebuje občnoim. obs. *ruób ruóba* 'rob', 'pečevje', knj. sln. *rōb rōba* 'rob, skrajni, zunanji del nečesa', 'strmo nagnjena skala' < psl. **rōbь* **rōba* 'rob' (SSKJ, Be III: 187, Sn: 625).

Za skalo ▶ **Zę skà:lo** [Ted 'ta Zę skà:lo; Oed 'tem Zę skà:lo]; za Rodaško skalo. Ime nastalo iz občnoim. obs. *zę skà:lo*, ki vsebuje občnoim. obs. *skà:la*. Glej dalje Pri skali.

Za šijo ▶ **Zę šì:jo** [Red 'ta S šì:je; Ted 'ta Zę šì:jo; Oed 'tem Zę šì:jo]; blizu Daber. Apelativ obs. šì:ja 'strma senožet', podobno rez. 'šija 'vrat', najdemo v mnogih slovenskih narečjih, med drugim v terskem. Pogost je kot osnova toponimov v Sloveniji, pa tudi na Hrvaškem. Nastal je kot prispodoba po uleknjenem živalskem vratu. V ljudskozemljepisnem izrazju je šija poimenovanje za 'preval na gladkem, košeninastem svetu v planinskem pasu' (Dapit 1995: 193, Bad: 105).

M. S.: Sęm xudì:la še ỳ šùolo. Šìęd má:ma je kù:mi čá:kęla dę prì:dęm s šùole, dę nè:suwa dou Zę šì:jo tà:to jú:žno. Je dięu nęred kar plięto an mlięko. 'Sęr swa hpì:le pa tlię dó:le Nę rè:jdę, pęr Orèstę. Šìęd swa nè:sle an dá:le kar ta ỳ sięncó. Šìęd tè:jstę puóbę dó:le so uzęyù:lę 'no wrà:no. Kè:ka so ji dięlę. Je pę:ršla cęlù: ta nę ęró:nt. Je pęrmętà:la lò:nce an nè:sla 'sęr. Šìęd Kè:ka je puęd:dla 'sęr.

M. S.: Sęm hudila še v šuolo. Šìed mama je kumi čakala dę pridęm s šuole, dę nesuwa dov Zę šijo tato južno. Je diev nęred kar pliento an mlieko. Sęr swa hpile pa tlie dole Nę rejda, pęr Orestę. Šìed swa nesle an dale kar ta v sięncó. Šìed tejtę puóbę dole so uzęujilę no wrano. Keka so ji dielę. Je pęršla cęlu ta na gront. Je pęrmatala lonce an nesla sęr. Šìed Keka je puędla sęr.

Za šolo ▶ **Zę šùolo** [Ted ęó:re Zę šùolo; Oed ęò:r Zę šùolo]; ograjena parcela s sadovnjakom ob bovškem pokopališču. Ime nastalo iz občnoim. obs. *zę šùolo* 'za šolo, zadaj od šole', ki vsebuje obs. *šùola* -e ž 'šola', knj. sln. *šóla* 'vzgojno-izobraževalna ustanova', kar je prevzeto stvnem. *schoule* 'šola' (16. stol.) (SSKJ; Sn: 734).

Žanevica ▶ **Žà:rębca -e ž**; senožet pri Mali vasi. Verjetno v zvezi z glagolom obs. *žiętę žá:njęm*, knj. sln. *žęti žánjem* 'pospravljati žito s polja; s srpom ali strojem rezati žito, travo' (SSKJ) s priponskim obrazilom obs. -ca, knj. sln. -ica < psl. *-ica.

Žarišča -ø s mn ▶ **Žà:ršča -ø s mn** [Rmn 'dou z Žà:ršč; Tmn ęó:re čęz Žà:ršča; Mmn ęó:re nę Žà:rščęx]; področje nad Malo vasjo v okolici bivše vojašnice. Najasno. Koren toponima spominja na občnoim. *žá:ra* -e ž, knj. sln. *žára* -e ž 'posoda za shranjevanje pepela mrliča'. Prvotni pomen imena obs. *Žà:r-šč-a* s pripono obs. -šč-a, knj. sln. -išč-e < psl. *-išč-e v pomenu prostor, mesto je '*tam, kjer so žare'. Na tem mestu so izkopali žarne ostanke, kar skupaj s fotografijami nakazuje na to, da je nekdanj na tem mestu stalo pokopališče (SSKJ).

Žvanova skala ▶ **Žwà:nuwa ská:la -e -e ž** [Red 'ta ut Žwà:nuwe ská:le; Ded 'ta x Žwà:nuwi ská:lę; Med 'tem pęr Žwà:nuwę ská:lę]; skala, ki se nahaja Za hrevom, ki je v lasti Žvana iz Male vasi.

Nastalo iz občnoim. obs. *Žwà:nuwa ská:la* 'Žvanova skala', ki vsebuje svojilni pridevnik iz hišnega imena lastnika obs. *Žwà:n* 'Žvan', prid. obs. *Žwà:nu Žwà:nuwa Žwà:nuwo* in občnoim. obs. *skà:la*, knj. sln. skála. Dalje glej Pri Žvanu, Skala.

6. HIŠNA IMENA

Hišna imena (nomena vulgo) spadajo med naselbinska zemljepisna lastna imena. Poimenujejo hišo s hišno številko v naselju ali delu naselja (Še 2008: 139; Klinar et al. 2012: 13). Iz hišnih imen so izpeljani svojilni pridevniki, ki poimenujejo posestva, živali, predvsem pa ljudi v določeni hiši (Stanonik 2005: 16–17). Prav zato so bila hišna imena v preteklosti pomembna, saj so služila za prepoznavanje hiš in ljudi v vasi. Včasih je imela vsaka hiša svoje ime, le to pa se z menjavo gospodarja načeloma ni spreminjalo (Stanonik 2005: 17). Hišna imena predstavljajo pomemben del kulturne dediščine, saj nam omogočajo pogled v preteklost.

6.1 STRUKTURNI TIPI HIŠNIH IMEN

Osnovna oblika hišnega imena pomensko odgovarja na vprašanje *čigav?* oz. *kje?* in označuje svojilnost oz. nahajanje (Še 2008: 153). V Mali vasi se uporablja tip hišnih imen, ki odgovarja na vprašalnico *kje?*. Hišna imena nastopajo v strukturnem tipu predložne besedne zveze s predlogom obs. *pər* 'pri', knj. sln. *pri* < psl. **pri* 'pri' (Be III: 120; Sn: 573) in družinskim imenom v mestniku ednine. Ta je vedno gola samostalniška besedna zveza. Pogosto gre za tip *pri* + ime gospodarja v Med, redkeje *pri* + ime gospodinje v Med. Najdemo tudi hišno ime za objekt z več stanovanji, ki na vprašalnico *kje?* odgovarja z ledinskim imenom, ki je predložna besedna zveza s predlogom obs. *u* 'v', knj. sln. *v* < psl. **vъ* 'v' (Be IV: 271; Sn: 804).

6.1.1 TVORJENOST HIŠNIH IMEN

Imenotvorna podstava za tvorbo ostalih imen je najpogosteje ime hišnega gospodarja, redkeje tudi ime hišne gospodinje.

6.1.1.1 Ime gospodarja kot imenotvorna podstava

Ime hišnega gospodarja je v večini zbranih primerov izhodiščen. To pomeni, da so iz gospodarjevega imena izpeljani svojilni pridevniki in družinsko ime, ponavadi tudi ime hišne gospodinje (Šekli 2008: 169; Brozovič 2013: 98–99).

Adelč → *Pri Adelču*, *Bajskajber* → *Pri Bajskajberju*, *Bruntič* → *Pri Bruntču*, *Cviter* → *Pri Cviterju*, *Čimc* → *Pri Čimcu*, *Čovpi* → *Pri Čovpiju*, *Čuri* → *Pri Čuriju*, *Edi* → *Pri Ediju*, *Felja*

→ Pri Felju, Flipč → Pri Flipču, Frenčč → Pri Frenčču, Geben → Pri Gebnu, Guli → Pri Guliju, Ganz → Pri Ganzu, Hlača → Pri Hlači, Jakomin → Pri Jakominju, Jeren → Pri Jernu, Jok → Pri Joku, Jošč → Pri Jošču, Juren → Pri Jurnu, Kacon → Pri Kaconu, Kajzer → Pri Kajzerju, Kašar → Pri Kašarju, Katrenč → Pri Katrenču, Kavc → Pri Kavcu, Kemper → Pri Kemperju, Kljupč → Pri Kljupču, Kolerč → Pri Kolerču, Kolerij → Pri Koleriju, Kovač → Pri Kovaču, Kraljč → Pri Kraljču, Lejčer → Pri Lejčerju, Mackon → Pri Mackonu, Mažle → Pri Maželnu, Malevš → Pri Malevšu ...

6.1.1.1.1 Ime hišne gospodinje

Navadno se za poimenovanje gospodinje rabi svojilni pridevnik, tvorjen iz imena gospodarja + ime gospodinje – *Fani Ekselnuwa*. V kolikor pa obstaja poimenovanje za gospodinjo, ima to ponavadi negativno konotacijo. Feminativi se izpeljujejo iz poimenovanj za moški spol. Obrazila, ki se pojavljajo, so: *-uka, -a, -ka, -ca, -(l)ja*. Glede na način tvorjenja poimenovanja za žensko osebo s priponskimi obrazili, ki zaznamujejo ženski spol, lahko imena razvrstimo v pet skupin.

1.

Nand-č – Nandč-uka

Flajs – Flajs-uka

Kav-c – Kavc-uka

Kuleri – Kulerj-uka

Flip-č – Flipč-uka

Piuzi – Piuzj-uka

2.

a) *Čim-c – Čim-a*

c) *Čur-i – Čur-a*

Mərak-č – Mərak-a

Gul-i – Gul-a

Adel-č – Adel-a

Brunt-əč – Brunt-a

b) *Jerən – Jern-a*

Gebən – Gebn-a

Rusc – Rusc-a

Muhč – Muhc-a

< psl. *-i (*Bruntči, Joki, Švajci, Žvani*) oz. v primeru podaljšane osnove v množini obs. -jə/-ji, knj. sln. -ji (*Rejdarji, Štrosmajerji*) ali obs. -nə/-ni, knj. sln. -ni < psl. **онъ* (*Maželni, Štrausgitelni*).

6.1.1.1.3 Svojilni pridevniki

Svojilni pridevnik je iz gospodarjevega imena izpeljan s priponskim obrazilom obs. -u -uwa -uwo, knj. sln. -ov -ova -ovo < psl. *-ovъ *-ova *-ovo. Izjema je hišno ime Pri Zajknu, kjer se svojilni pridevniki končujejo na -ən -na -no, knj. sln. -in -ina -ino < psl. *-inъ *-ina *-ino (Še 2008: 170–171).

6.1.1.2 Ime hišne gospodinje kot imenotvorna podstava

Ime hišne gospodinje je izhodiščen samo v treh primerih (*Gula, Marta, Pičlca*). Iz imena hišne gospodinje je izpeljan pridevnik na obs. -ən -na -no, knj. sln. -in -ina -ino < psl. *-inъ *-ina *-ino (*Martin*) (Še 2008: 170–171). Ime hišnega gospodarja je sestavljeno iz *svojilnega pridevnika + imena gospodarja* (*Pepi Martin*). Hišno ime je tvorjeno iz imena hišne gospodinje (*Pri Guli, Pri Marti, Pri Pičlci*).

6.2 POMENSKA MOTIVACIJA HIŠNIH IMEN

»*Nomen est omen, tako so dejali stari Rimljani, kar pomeni: Ime je izpoved in hkrati napoved. S tem so izražali prepričanje, da ime nekaj pove o značaju in lastnostih tistega, ki ga nosi, da ni samo zunanja oznaka za osebo, njen znak razpoznavanja, marveč izraz same njene biti.*« (Kotnik 1992: 8.)

Etimološko jezikoslovje hišna imena pomensko deli podobno kot priimke. Hišna imena lahko glede na poimenovalno motivacijo delimo v naslednje skupine:

1. hišna imena iz osebnih lastnih imen, ponavadi so to imena gospodarjev ali gospodinj,
2. hišna imena, nastala iz priimkov,
3. hišna imena, nastala glede na lokacijo domačije,
4. hišna imena, nastala iz lastnih geografskih imen, ki niso vezana na lokacijo domačije, temveč na poreklo gospodarja,
5. hišna imena iz poimenovanj za poklic, status ali značilnosti gospodarja,
6. hišna imena, nastala iz statusa ali funkcije stavbe,
7. hišna imena, nastala iz poimenovanj rastlin in živali (Klinar et al. 2012: 52–53).

Zgodovinsko-etimološka analiza osebnih lastnih imen je zelo težka, saj zahteva veliko specialnega znanja, zato je ostalo veliko primerov hišnih imen etimološko nezadovoljivo pojasnjenih.

6.3 SLOVAR HIŠNIH IMEN

Pri Adelču ▶ Pər Adè:lčə [*Adè:lč -a m, Dò:lfo Adè:lču, Fè:fa Adè:lčuwa*] |Mala vas 66 (ni več hiše)| Izpeljano s priponskim obrazilom obs. -č/-əč, knj. -ič/-ič̣ < psl. *-itb/*-iṭb iz rojstnega imena *Adeles*, oblike imena *Adela*, ki izhaja iz nemščine in je skrajšana oblika imena *Adelheid* 'plemenita oseba' (Ke 1996: 89). Hiša je najverjetneje dobila ime po Adelesu Brančolinu, roj. 29. 10. 1869.

Pri Bajskajberju ▶ Pər Bà:jskà:jbərjə [*Bà:jskajbər -ja m, Andrè:ja Bà:jskajbərju, Ružì:na Bà:jskajbərjuwa*] |Mala vas 58| Izvor ni jasen. Morda iz nem. zloženke, ki vsebuje nem. *weiss* 'bel'.

Pri Bruntču ▶ Pər Brù:ntčə [*Brù:ntəč -tča m, Frà:nci Brù:ntču, Ivà:nka Brù:ntčuwa*] |Mala vas 10, 11| Nejasno, najverjetneje izpeljano s priponskim obrazilom obs. -č/-əč, knj. -ič/-ič̣ < psl. *-itb/*-iṭb iz nekega rojstnega imena **Brunt*. Zaradi -t- v *Brù:ntəč* je manj verjetno, da je ime s priponskim obrazilom obs. -č/-əč, knj. -ič/-ič̣ < psl. *-i-čb/*-i-č̣b s pomenom vršilec dejanja (Še 2008: 176), tvorjeno iz glagola obs. *brú:ndəte*, sln. *brundati* in hišno ime najverjetneje ne poimenuje telesne oz. duševne lastnosti svojega nosilca s prvotnim pomenom '*tisti, ki brunda'.

Pri Cviterju ▶ Pər Cvítərjə [*Cvítər -ja m, Tò:ni Cvítərju, Ljú:ba Cvítərjuwa*] |Mala vas 80| Hišno ime je enakozvočno hišnemu priimku *Cviter*. *Cviter* je verjetno sorodno s sln. nar. *cvitar*, kar je prevzeto iz nem. *Zwitter* (ST: 106). V SA sta kot prva zapisana Elizabeth Cviter, roj. 26. 5. 1827, in Josephus Cviter, roj. 15. 3. 1859.

Pri Čimcu ▶ Pər Čì:mce [*Čì:mc -a m, Andrè:j Čì:mcu, Zò:rka Čì:mcuwa*] |Mala vas 24, 81, 82| Nejasno. Morda iz obs. *čí:ma* 'poganjek, kal' (IK: 33), kar je enako poimenovanju za žensko pri tej hiši Čí:ma, vendar ima poimenovanje negativno konotacijo.

Pri Čovpiju ▶ Pər Čò:upjə |Mala vas 62| Hišno ime je enakozvočno hišnemu priimku *Čopi*, ki je po mnenju že pokojnega Edija Čopija madžarskega izvora (Čujec Stres 1988: 119).

Pri Čuriju ▶ Pər Čú:rije [Čú:ri -ja m] |Mala vas 12| Izvor ni ugotovljen. Morda v povezavi z obs. *čú:ra -e ž 'grča'* (IK: 34).

Pri Ediju ▶ Pər È:ɔje [È:di -ja m, Pè:pa È:djuwa] |Mala vas 67| Poimenovanje gospodarja je nastalo iz moškega rojstnega imena gospodarja obs. *È:di*, knj. *Édi*, ki je skrajšana različica imena *Edvard* ← stang. *Eadweart* 'čuvar posesti', k nam prevzeto iz nemščine. Že v 9. stoletju sta pri nas izpričani imeni *Edvin* in *Edgar* (Ke 1996: 180). Hišno ime je poimenovano po Eduardusu (Ediju) Čopiju, roj. 15. 6. 1883, ki se je preselil v to hišo. V tej hiši se še danes pišejo Čopi. Prej je bilo po poročanju informatorja hišno ime **Pri Munihu ▶ Pər Mù:nxe** (< menih, kar je prevzeto iz stvn. *munih*) po prebivalcih iz Bavšice (Be II: 177).

Pri Ekselnu ▶ Pər É:ksɛlnɛ [Fà:ni É:ksɛlnuwa] |Mala vas 3,4 (ni več hiše)| Izvoj ni jasen. Sklanjatveni tip je s podaljšavo kot *mandelj*, Gsg *mandeljna*. Leta 1893 je zabeleženo, da v hiši živi samo še Francisca Fon, po domače Fani Ekselnova.

Pri Felju ▶ Pər Fɛ:lje [Fɛ:lja -a m, Dò:lfo Fɛ:lju, Kà:tra Fɛ:ljuwa] |Mala vas 5| Izvor ni jasen.

Pri Flajsu ▶ Pər Flà:jsɛ [Flà:js -a m, Pè:pa Flà:jsuwa] |Mala vas 87, 88| Hišno ime je enakozvočno priimku nemškega izvora *Flajs*, nem. *Fleiss*.

Pri Flipču ▶ Pər Flì:pčɛ [Flì:pč -a m, Tò:na Flì:pču, Má:lija Flì:pčuwa] |Mala vas 91| Izpeljano s priponskim obrazilom obs. *-č/-əč*, knj. *-ič/-ič* < psl. **-itb/*-itb* iz moškega rojstnega imena sln. *Filip* ← lat. *Philippus*, gr. *Filippos* 'ljubitelj konj' (Ke 1996: 205–206).

Pri Frenču ▶ Pər Fré:nčɛ [Fré:nčəč -čča m, Frò:nc Fré:nčču, Lò:jza Fré:nččuwa] |Mala vas 9| Izpeljano s priponskim obrazilom obs. *-č/-əč*, knj. *-ič/-ič* < psl. **-itb/*-itb* iz moškega rojstnega imena sln. *Frenc*, *Frence* ali *Frenk Frenka*, ki je različica imena *Frančišek* ← lat. *Franciscus* 'nanašajoč se na Franke, frankovski, Frank' (Ke 1996: 210). Po spominih Darinke Kravanja Pirc se je po domače reklo »pri Frenjččevih« zato, ker sta oče in sin, oba Franca, krošnjarila⁹ na Madžarskem, kjer so ju imenovali Ferenca. Oče Franciscus Kravanja je bil rojen 3. 1. 1876 (SA). Informatorka, ki živi na tem naslovom in je hčerka oziroma vnukinja Froncev, mi je povedala, da se je pred tem dogodkom pri hiši reklo **Pri Rnejcu ▶ Pər Ərnè:jɛ** iz poimenovanja gospodarja Ərnè:jɛ s priponskim obrazilom obs. *-c*, knj. sln. *-əc* < psl. **-bcb*, izpeljano iz moškega rojstnega imena Jernej, s prvotnim pomenom **'mali Jernej, Jernejev sin'* (Še 2008: 183).

⁹ Ker so Bovčani po požaru gozda na Rombonu, ki naj bi ga iz maščevanja zanetili Rezijani, zaradi razslojevanja obubožali, jim je Marija Terezija dala pravico, da krošnjarijo po avstrijskih deželah. Začetek krošnjarske obrti lahko vmestimo med leti 1860 in 1880 (Juvančič: 37–39).

M. S.: Tá:ta an nó:no sta bí:la Frò:nca. So yuzièrɣɛ, šìed 'tem so jəm diɛɣ Fərè:ncɛ. Šìed tkì:š so zɛçìɛɣ 'tuj tliɛ t'ku ɣwəri:tɛ.

M. S.: Tata an nono sta bila Fronca. So guzierəɫ, šied tem so jəm dielə Fərencə. Šied tkiš so zəçielə tuj tlie tku gwəritə.

Pri Furslju ▶ Pər Fúrsljɛ [*Pè:pca Fú:rsluwa*] |Mala vas 70| Izvor ni ugotovljen. Na naslovu so nekdam živeli prišleki iz Benečije (Juvančič: 37).

Pri Gebnu ▶ Pər Gièbnɛ [*Gièbən -a m, Məti:ja Gièbnu, Jù:la Gièbna*] |Mala vas 47| Izvor nejasen.

Pri Guli ▶ Pər Gúlɛ [*Gù:la -e ž, Kà:tra Gù:lna*] |Mala vas 68| Nejasno. Mogoče iz občnoim. obs. ɣù:la -e 'zamenjava blaga; beračenje' (IK: 46).

ADELA IN GULA

M. S.: Adè:la an Gù:la sta bliɛ. Šìed Adè:la je bì:la bùol pərmuòžna, je miɛɫa ukó:w krá:ɣna kiétəncɔ. Šìed si je dá:la še Gù:la pa čbù:lo t'ku biɛš, k smo učá:sɛx bezá:lɛ čbù:lo.

M. S.: Adela an Gula sta blie. Šied Adela je bila buolj pərmuožna, je miela ukow kragna kietəncɔ. Šied si je dala še Gula pa čbulo tku bieš, k smo učasəh bəzalə čbulo.

Pri Guliju ▶ Pər Gùljɛ [*Gù:li -ja m*] |Mala vas 49| Najasno. Najverjetneje izpeljano iz zoonima obs. ɣù:li -ja, -jɛ 'velika sova, uharica' (IK: 46). Lahko pa tudi iz glagola ɣulì:tɛ ɣù:lɛm ɣù:li 'gruliti' (IK: 46).

Pri Ganzu ▶ Pər Gà:nzɛ [*Gà:nz -a m, Andrè:ja Gà:nzu, Mì:ca Gà:nzuwa*] |Mala vas 20 (ni več hiše)| Gospodarjevo ime *Gà:nz* je iz nemškega moškega osebnega imena *Hans* 'Janez, Ivan' (Stanonik 2005: 43).

Pri Hlačí ▶ Pər Xlárɕɛ [*Xlár:ča -a m, Mì:ran Xlár:ču, È:lza Xlár:čuwa*] |Mala vas 64| Nejasno. Sln. *hlače* so v obs. narečju *bəɣiɛše* oz. *gəɣbiɛše* (varianta nastala po sporadični metatezi).

Pri Jakominiju ▶ Pər Jakomì:njɛ [*Jakomì:n Jakomì:nja m*] |Mala vas 38| Gospodarjevo ime *Jakomì:n* je iz rojstnega imena *Jakomin*, kar je sorodno z *Jakob*, s priponskim obrazilom *-in*. *Jakomin* se na slovenskem prostoru pojavlja tudi kot priimek. *Jakob* je svetopisemsko ime ← lat. *Jacobus*, gr. *Jakób* iz hebr. *Jaakób* (Ke 1996: 251–252). V narečni obliki imena se pojavlja *m* in

ne *b*, kar bi kazalo na prevzem iz furlanščine. Furlanska oblika imena je *Jacum* (Mer 2004: 29). Enako je zabeleženo ime v terskem narečju *Jacun/Jacum* 'Giacomo' v daljši obliki *Jakumìn* (Dapit 2001: 120).

Pri Jernu ► Pər Jérnrę [*Jérən -rna m, Pè:pa Jérna*] |Mala vas 70| Zelo verjetno je gospodarjevo ime *Jérən* nastalo iz skrajšane različice svetopisemskega imena sln. *Jernej* ← lat. *Bartolomaeus*, gr. *Bartholomaios* iz aram. *Bar Talmaj* 'sin Talmaja' (Ke 1996: 262–263). Prej je bilo pol hiše Pər Jérnrę, pol pa Pər Fù:rslję.

Pri Joku ► Pər Jòrkę [*Jok Jò:ka m, Frò:nc Jò:ku, Mì:ca Jò:kuwa*] |Mala vas 44| Poimenovanje '*Jok*' je nastalo iz imena *Jok*, kar je bavarskonemška oblika (s prehodnom *a > o*, prim. knj. nem. *Fach* in bav. nem. *Foch*) imena *Jak, Jaka*, skrajšane različice svetopisemskega imena *Jakob* ← lat. lat. *Jacobus*, gr. *Jakób* iz hebr. *Jaakób* (Ke 1996: 251–252).

Pri Jošču ► Pər Jùoščę [*Jùošč -a m*] |Mala vas 114| Ime prineseno z Žage, hiša je novejša. Ime nastalo iz poimenovanja gospodarja *Jùošč*, ki je izpeljano s priponskim obrazilom obs. -č, knj. sln. -ič/-ič < psl. *-it-b/-it-b iz moškega rojstnega imena *Jože* ali *Joža*, kar je skrajšana oblika od *Jožef* (Še 2008: 178). *Jožef* je svetopisemsko ime, ki izhaja prek lat. *Joseph* in gr. *Iosēf* iz hebr. imena *Joséf/Jehoséf* s pomenom »naj (Bog) doda (potomstvo)« (Ke 1996: 266–267).

Pri Jurnu ► Pər Júrnę [*Júrən -rna m, Frò:nc Jú:rnü, Mari:ja Jú:rnuwa*] |Mala vas 83| Poimenovanje gospodarja *Júrən* je nastalo iz osebnega imena *Jure*, ki je krajša različica imena *Jurij* ← lat. *Georgius*, gr. *Geórgios* 'poljedelec, kmetovalec, vinogradnik' s priponskim obrazilom obs. -n/-ən, knj. sln. -in < psl. *-inъ (Ke 1996: 271–273).

Pri Kaconu ► Pər Kəcùonę [*Kəcùon -a m, Məti:ja Kəcùonu, Kərsti:na Kəcùonuwa*] |Mala vas 31, 34| *Kəcùon* je oblika imena *Kancijan* ← lat. *Cantianus*, knj. nem. *Kanzian*, najverjetneje prevzet iz bav. nem. (s prehodom *a > o*) (Ke 1996: 276, Stanonik 2005: 42).

Pri Kajzerju ► Pər Kà:žərję [*Kà:žər -ja m, Tò:na Kà:žərju, Pè:pa Kà:žərjuwa*] |Mala vas 51| Hišno ime je izpeljano iz poimenovanja gospodarja *Kà:žər* iz občnoim. **kà:žər* (ohranjeno samo v hišnem imenu), knj. sln. *kájzer -ja* '(nemški) cesar', prevzeto iz nem. *Kaiser*, stvnem. *kaisar* '(rimski) vladar' (Sn 2003: 249). Gre za poimenovanje po dostojanstvu.

Pri Kašarju ► Pər Kà:šərję [*Kà:šər -ja m, Jà:nez Kà:šərju, Ti:lka Kà:šərjuwa*] |Mala vas 18| Hišno ime je iz poimenovanja gospodarja *Kašar*, morda v zvezi s *kašo*. Rejdarjevi so imeli nekoč tu skladišče in ledenico. Po pripovedi Andreja Čopija so led vozili iz Trnovskega gozda in ga uporabljali ter prodajali za hlajenje piva. V Bovcu se je ledarska obrt razmahnila v začetku 19.

stol., ko so začeli variti pivo na industrijski način. Gostilničarji so tako z ledom lahko hladili pivo (Komac 2003: 152).

Pri Katrenču ▶ Pər Kətré:nčə [Kətré:nč -a m, Pè:pi Kətrè:nču] [Mala vas 52, 53, 55] *Kətré:nč* je iz ženskega imena Katra, ki je skrajšana oblika imena Katarina ← gr. *Aikaterína, Katharínē* iz gr. *kathará* 'čista' (Ke 279–281), s priponskim obrazilom obs. -č, knj. sln. -ič/-ič < psl. *-itb/*-itb, morda v pomenu svojilnosti, torej s pomenom 'od Katre'. Hiša št. 52 je danes imenovana tudi **Pri Rikču ▶ Pər Rikčə** po imenu gospodarja, izpeljanega iz imena *Rihard*, ki izhaja iz nem. *Richard*.

Pri Kavcu ▶ Pər Kà:uɕə [Kà:uɕ Kà:uɕa m, Tò:nči Kà:uɕu, Pè:pa Kà:uɕuwa] [Mala vas 35] Hišno ime je nastalo iz občnoim. obs. *tkà:uɕ tkà:uɕa*, knj. *tkálec -lca* 'kdor tke' < psl. **tʰk-ǎ-l-bc-b*, kar je izpeljano iz glagola obs. *tkà:tę*, knj. sln. *tkáti* < psl. **tʰkǎti* 'tkati' (Plet., SSKJ, Sn 2003: 767). Prvotni pomen občnega imena tkalec je torej, kdor tke. Pri obliki hišnega imena je prišlo do asimilacije začetne soglasniške skupine *tk > k*. Oblika *Kauɕ* je kot priimek zabeležena že v 14. stoletju v Trstu oz. njegovi okolici (Mer 2004: 59–60). Kavc se je kot vajenec učil v tkalnici pri Švajcu na Kal-Koritnici, kasneje je imel svojo tkalnico (Komac 2003: 169).

Pri Kemperju ▶ Pər Kiɕmpərjə [Kiɕmpər -ja m, Frò:nc Kiɕmpərju, Kà:ti Kiɕmpərjuwa] [Mala vas 119] Hišno ime je enakozvočno gospodarjevemu priimku *Kemper*. Ta priimek nosijo tudi današnji lastniki hiše.

Pri Kljumpču ▶ Pər Kljú:mpčə [Kljú:mpč -a m, Vi:nko Kljú:mpču, Klà:ra Kljú:mpčuwa] [Mala vas 60] Hišno ime nastalo iz poimenovanja gospodarja obs. Kljú:mpč, le-ta pa je v povezavi z obs. klú:mp 'navlaka, šara; slab, malovreden izdelek', knj. sln. klump 'malovredno, nekoristno blago', prevzeto iz nem. Klump, Klumpe, Klumpen 'klump; kepa, gruda' (IK: 54, Sn 2003: 284). V obliki hišnega imena je vrinjen protetični j.

Pri Kolerču ▶ Pər Kulè:rčə [Kulè:rč -a m] [Mala vas 97] Hiša je novejša, a so prebivalci hišno ime prinesli iz prejšnjega domovanja. Ime je najverjetneje nastala iz poimenovanja gospodarja *Kulè:rč*, vendar izvor le-tega ni jasen. Priponsko obrazilo obs. -č, knj. sln. -ič/-ič < psl. *-itb/*-itb bi lahko nosil pomen manjšalnosti.

Pri Koleriju ▶ Pər Kulè:rjə [Kulè:ri -ja m, Rù:di Kulè:rju, È:ma Kulè:rjuwa] [Mala vas 13] Ni jasno. Morda v zvezi s *kolar* (Stanonik 2005: 92).

Pri Kovaču ▶ Pər Kuwá:čə [Ku'wač Kuwá:ča m, Pè:pi Kuwá:ču, Rè:ska Kuwá:čuwa] [Mala vas 22] Hišno ime je iz imena gospodarja *Kuwá:č*, ki je nastalo iz občnoim. imena obs. *kuwá:č* 'kovač', knj. *kováč* < psl. **kovačb* 'kovač', kar je izpeljano iz glagola obs. *kuwá:tę* 'kovati', knj. *kováti* <

psl. *kovati 'kovati' (Sn 2003: 314). Kovač je prvotno 'kdor kuje'. Hišno ime poimenuje obrtniško dejavnost hiše.

Pri Kraljču ► Pər Krá:lčə [Krá:lč Krá:lča m, Ruži:na Krá:lčuwa] [Mala vas 32] Hišno ime je izpeljano iz vzdevka človeka, ki s katero od svojih značajskih potez ali s svojim ravnanjem vzbuja asociacijo na kralja. Krá:lč s priponskim obrazilom obs. -č, knj. sln. -ič/-ičč < psl. *-i-čb/*-i/čb s pomenom manjšalnosti je patronimik, ki pomeni 'sin človeka, ki se kliče Kralj' (Mer 2004: 68). Informatorji se spominjajo tudi poimenovanja **Pri Kuretu ► Pər Kù:rətə**, iz poimenovanja gospodarja Kù:rət. Tako se je govorilo še Ružininemu očetu, nekateri pravijo tudi Ružini Kuretova. Najverjetneje je hišno ime Pri kralču prinesel Ružinin mož Joza. Ružina in Joza otrok nista imela, hiša je bila podarjena Muhčevim.

A: Rè:jdər je mò:u sənù: tliə u'kou, ne, šied so miəl tiə xlá:pce an u'se k-so 'jəm nusì:lə. Šied so 'jəm xudi:l nó:sət, rəçì:mo neš tá:ta je tuoj pumá:yu nusì:tə tliə dò:uka s Plá:za, z Lá:scu, tembi:š yó:reje b'lu prè:j u'se zə sè:jčə, šied štá:lo so miəl pa tembi:š spùod, kà:mər je tè:jst 'youf. K-so 'ti nusì:lə je biu on kar dó:le pər štá:lə 'yor nə wá:rxə, je čá:ku, je mou belè:žko šie je pì:su, ne. Šie je bi:u tliə yó:reKù:rətu, rà:jnk Kù:rət so mo diələ, tak mi:čkən mužì:clə. Zdej usə k-so rjù:xe bá:sələ, so jəx punuwá:d z yrá:bljəmə nə kùonc učsá:lə, ne, t'ku lepù: də se ni stiepəlo wà:n, zdè:j Kù:rət, k-je bi:u pa mi:xən šie je bi:u má:lo bùol pərbrì:sən, je nəbá:su t'ku də je fè:jst štərliəlo wà:nka šie je še putè:ynu tu kùotəx, də je fè:jst štərliəlo. Šie k-je bi:u mi:xən, k-je diəu 'yor rjù:xo, je šla kar dou čəzà:nj. Šie təntiə je diəu: »Aaa, Kù:rəto mùormo dá:t pa 'no li:ro 'vəč, kər nùos bəli:ke rjù:xe.« U rəsnì:c je mou pa zlo mè:nj ku tə drú:γə.

A: Rejdər je mov sənu tlie ukov, ne, šied so miel tie hlapce an use k-so jəm nusilə. Šied so jəm hudil nosət, rəçimo neš tata je tuoj pumagu nusitə tlie dovka s Plaza, z Lascu, tembiš gore je blu prej use zə sejčə, šied štalo so miel pa tembiš spuod, kamər je tejest govf. K-so ti nusilə je biv on kar dole pər štale gor nə wərħə, je čaku, je mov beležko šie je pisu, ne. Šie je biv tlie gore Kuretu, rajnk Kuret so mo dielə, tak mičkən mužiclə. Zdej usə k-so rjuhe basələ so jəh punuwad z grabljəmə nə kuonc učsələ, ne, tku ləpu də se ni stiepəlo wən, zdej Kurət, k-je biv pa mihən šie je biv malo buolj pərbrisan, je nəbasu tku də je fejest štərliəlo wenka šie je še putegnu tu kuotəh, də je fejest štərliəlo. Šie k-je biv mihən, k-je diev gor rjuho, je šla kar dov čəzanj. Šie təntie je diev: »Aaa, Kurəto muormo dat pa no liro vəč, kər nuos bəlike rjuhe.« U rəsnic je mou pa zlo menj ku tə drugə.

Da je bil Kuret prebrisan možakar, dokazuje tudi naslednja pripoved:

M. S.: Učá:səx je blù: tkì:š, də so bliə kù:re nə wá:rxə. Zvəçtər so zəçì:le kurliətə. Šied je diəu tata ud tiə Ruži:ne: »Kù:re krà:čijo, a'dən jəx krá:de.« Je šu kar u yá:čəx 'wən an zəçtəu rjù:tə, pa ni viədu tó:čno, kiəra je. »Dò:bro,« je diəu, »pò:jdəm jù:tre x žəndá:rjəm!« Je šu zjù:tra fùotrət žví:no, je bi:la Fà:ni Fridàrì:kuwa dó:le u xliəwə. Je diəla: »Səmù: nə xò:də. Saj maš utrò:ke də:ma, bùom plè:dla štú:mfe.« ... Je bi:la yró:zno šli:ng zə plé:stə.

M. S.: Učasəh je blu tkiš, də so blie kure nə wərħə. Zvəčir so zəčiele kurlietə. Šied je diev tata ud tie Ružine: »Kure kračijo, adən jəh krade.« Je šu kar u gačəh wən an zəčiev rjutə, pa ni viedu točno, kiera je. »Dobro,« je diev, »pojdam jutre h žəndarjəm!« Je šu zjutra fuotrət žvino, je bila Fani Frədrikuwa dole u hliewə. Je diela: »Səmu nə hodə. Saj maš utroke dəma, buom pledla štumfe.« ... Je bila grozno šling zə plestə.

Pri Lejčerju ► Pər Lè:jčərjə [*Lè:jčər -ja m, È:mi Lè:jčərju, Mi:mi Lè:jčərjuwa*] |Mala vas 17| Hišno ime najverjetneje izhaja iz glagola lečiti 'zdraviti'. Zdravilstvo je bila ena od starejših obrti na Bovškem. Lejčarjevi so zdravili s čaji iz zelišč (Juvančič: 37).

Pri Mackonu ► Pər Məckuòŋə [*Məckuòn -a m, Kà:tra Məckuònuwa*] |Mala vas 41| Izvor ni jasen.

Pri Marti ► Pər Mà:rtə [*Mà:rta -e ž, Pè:pi Mà:rtən*] |Mala vas 76| Hišno ime je nastalo iz ženskega svetopisemskega imena obs. *Mà:rta*, knj. sln. *Marta* ← aram. *Marta* 'gospa, gospodinja', po svetopisemskem izročilu velja Marta za simbol aktivnega življenja, za družino skrbeča žena (Ke 1996: 338). Lastnica, po kateri je hiša poimenovana, je bila Martha Komac († 7. 1. 1882).

Pri Maželnu ► Pər Má:žəlnə [*Má:žlə -lna m, Təmà:š Má:žəlnu, Marì:čka Má:žəlnuwa*] |Mala vas 8| Hišno ime je morda nastalo iz glagola obs. *màzətə mə:žəm mə:že*, knj. sln. *mázati mázem máže* oz. iz njega tvorjenega sam. obs. *màža* 'krema, mazilo' < psl. **mázati* sed. *máz'q* 'mazati, gnesti, stiskati' (Be II: 173). Maželj ime potem pomen 'kdor maže', hišno ime pa poimenuje poklic gospodarja (mazač, morda celo padar, zdravnik). Juvančič razlaga, da je šlo za ranocelike, ki so ljudi zdravili z mažami (Juvančič: 37).

Pri Malevšu ► Pər Məliəwšə [*Mə'lewš Məliəwša m, Dò:lfo Məliəwšu, Dó:ra Məliəwšuwa*] |Mala vas 33, 45| Nejasno.

Pri Mezinu ► Pər Məzi:nə [*Məzi:n -a m, Frò:nc Məzi:nu, Rozà:lja Məzi:nuwa*] |Mala vas 30| Nejasno. Morda iz italijanskega imena *Mazzini*.

Pri Mihu ► Pər Mì:xə [*Mì:xa -a m, Təmà:š Mì:xu, Pè:pa Mì:xuwa*] |Mala vas 111| Hišno ime je nastalo iz gospodarjevega osebnega imena obs. *Mì:xa*, knj. sln. *Miha*, ki je skrajšana različica svetopisemskega imena *Mihael* ← lat. *Michael*, gr. *Mihaél* iz hebr. *Mihaél* 'kdor je kakor Bog' (Ke 1996: 351–352).

Pri Mišču ► Pər Mì:ščə [*Mì:šč -a m, Mì:loš Mì:šču, Jè:lka Mì:ščuwa*] |Mala vas 85| Bolj verjetno je, da izhaja hišno ime s pripono *-c*, knj. sln. *-əc* < psl. **-ьсѣ* v pomenu pomanjševalnice iz

moškega rojstnega imena Míha kot iz zoonima obs. 'məš mì:šə, knj. sln. miš míši (Ke 1996: 351–352). Glej tudi *Pri Mihu*.

Pri Miškču ▶ Pər Mìškčə [Mì:škəč -a m] |Mala vas 56| Izvor neugotovljen.

Pri Mrakču ▶ Pər Mərà:kčə [Mərà:kč -a m, Rà:jko Mərà:kču, Mì:ca Mərà:kčuwa] |Mala vas 23, 74, 75| Hišno ime je enokozvočno priimku *Mrakič* (Antonius Mrakič, Mala vas 74). Priimek je nastal po metatezi iz osebnega imena *Marcus* z dodano pripono *-ič*, s pomenom 'od Marka' (Mrdavšič 2001: 67).

Pri Muhču ▶ Pər Mù:xčə [Mù:xč Mù:xča m, Andrè:ja Mù:xču, Sì:di Mù:xčuwa] |Mala vas 37| Ime je izpeljano iz rastlinskega poimenovanja obs. mù:hč 'muhvič, plevel' (IK: 66).

Pri Nantču ▶ Pər Nà:ntčə [Nà:ntč -a m, Jò:han Nà:ntču, Viktò:rja Nà:ntčuwa] |Mala vas 7| Hišno ime je nastalo iz gospodarjevega osebnega imena *Nandi*, različice imena *Ferdinand*, ki je germanskega izvora (Ke 1996: 204). Poimenovanje po Ferdinandusu Šulinu, roj. 30. 5. 1869.

Pri Pavelnu ▶ Pər Pà:wəlņə [Pà:włə -əlna m, Jò:za Pà:wəlnu, Lì:za Pà:wəlnuwa] |Mala vas 21| *Pavel*, rod. *Pavelna*. Hišno ime je nastalo iz osebnega imena *Pavel* ← lat. *Paulus* iz prid. lat. *paulus* 'majhen' (Ke 1996: 390–391).

Pri Pičlici ▶ Pər Pì:čəlçə [Pì:čəlca -e ž] |Mala vas 28| Hišno ime je morda nastalo iz manjšalnice obs. *pì:čla 'puran' (IK: 76) (kot zoonim znan le še starejšim informatorjem, ohranja se le kot hišno ime), Plet. pičlja *der Schnapper* 'hlastač'. V hišo se je preselila že pokojna Mafalda De Nardi z bratom Brunom, po katerem so hišo imenovali tudi **Pri Brunu ▶ Pər Brunətə**. Ime *Bruno* je po izvoru nemško, pri nas prvič izpričano v 10. stoletju (Ke 1996: 148–149).

Pri Piru ▶ Pər Pięřə [Pięřo -əta m, Pè:pi Pì:ru, Mì:mi Pì:ruwa] |Mala vas 84| Hišno ime je izhaja iz vzdevka *Pięro*, tj. *Pero*, ki je izpeljan iz imena *Peter* ← lat. *Petrus* iz lat., gr. *petrus* 'skala'. Peter Della Bianca, roj. 25. 4. 1888, je bil imenovan Piro, zato je hiša dobila tako poimenovanje.

Pri Piuziju ▶ Pər Pì:uzjə [Pì:uzi -ja m, Andrè:ja Pì:uzju, Kà:tra Pì:uzjuwa] |Mala vas 2, 14, 90 (ni več hiše), 92| Hišno ime je v zvezi z italijanskim priimkom *Piuzzi* (SA: *Piussi*). Na št. 2 se je reklo tudi **Pri Flori ▶ Pər Flò:rjə**, ker je tu živel Pì:uzjuwa Flò:ra (< Florijana).

Pri Plajerju ▶ Pər Plà:jərjə [Plà:jər -ja m] |Mala vas 115, 116| Ime preneseno iz Kal-Koritnice, hiše pa je novejše.

Pri Rejdaru ► **Pər Rè:jdərjə** [Rè:jdər -ja m, Ò:skar Rè:jdərju, Marù:ša Rè:jdərjuwa] |Mala vas 1, 15, 16| Hišno ime je nastalo iz poimenovanja lege hiš, ki so postavljene na ovinek. Nastalo iz občnoim. obs. *rè:jda -e* ‘ovinek’, nar. sln. še rída ‘ovinek, vijuga, serpentina; vrsta, množica; sprednji del voza pod oplenom, ki se pri spreminjanju smeri premika’, *râjda* ‘vrsta, množica’, prevzeto iz nemščine: stvn. **rīda*, srvn. **rīde*, kor. nem. *Ride(n)* ‘zavoj, ovinek’, tirol. nem. *Reide* ‘zavoj, ovinek’ (IK: 85, Plet, SSKJ, Še 2008: 113). Za ta predel Male vasi se uporablja tudi ledinsko ime Nę rè:jdę (glej Na rejdi). Maruša Rejdarjeva je bila zelo premožna. V času nacionalizacije je v državno last prišla le njena gostilna. V gostilni je imela biljard.

A: Rè:jdər rà:jnkę je mò:ų štəri:jo an uso tùo rięč, ne. Je mò:ų tuoj pà:rvi à:vtobus k-je wè:zu nę Tę:rbi:š črięs, ne. On je bi:ų tak, ku b-dięų, ublęstni:k, usá:kmo je bi:ų zę bùotra, k-so se kərstí:lę pər stà:ręm an tku. Šięd u'sak mo je skò:ro dięų ęęspùod nù:nc, ne. Je bi:ų kà:r nù:nc.

A: Rejdər rajnkę je mov štərijo an uso tuo rieč, ne. Je mov tuoj pərvi avtobus k-je wezu nę Tərbiš čries, ne. On je biu tak, ku b-dieu, ublęstnik, usakmo je biv zę buotra, k-so se kərstilę pər staręm an tku. Šied usak mo je skoro dieu gęspuod nunc, ne. Je biu kar nunc.

Pri Ruscu ► **Pər Rù:scę** [Rù:sc Rù:sca m, Lú:ti Rù:scu, Á:nca Rù:scuwa] |Mala vas 40, 57 (ni več hiše), 59| Hišno ime je izpeljano iz vzdevka *Rù:sc*, tj. *Rusec*, ki je tvorjen iz 'rus 'rdeč' s priponskim obrazilom -c, knj. sln. -æc < psl. *-bcb, ki označuje nosilca lastnosti, torej pomeni 'tisti, ki je rdeč'.

Pri Škrbcu ► **Pər Škərpcę** [Škà:rpc -a m, 'Lojz Škà:rpcu, Bè:rta Škà:rpcuwa] |Mala vas 106| Hišno ime izpeljano iz vzdevka *Škərpc*, ki je izpeljan iz telesnih značilnosti: brez zob(a). Izpeljano iz obs. *škà:rp*, *šká:rba* 'škrbast, brez zob, zoba', knj. *škrbast* 'brez ali z zelo poškodovanimi zobmi' < psl. *skǫrba, sorodno s psl. *ščǫrbǫ 'razpoka, špranja' (Plet., SSKJ, Sn 2003: 729). S priponskim obrazilom obs. -c, knj. sln. -æc < psl. *-bcb, ki označuje človeka z telesno hibo, torej je Škərpc 'tisti, ki je škrb'. Pripona -æc navadno označuje pomanjševalnico ali patronimik, v tem primeru pa nosilca lastnosti (Mer 2004: 44–45). Lojz Škərpcu je imel žago (glej *Pri žagi*).

Pri Šmicu ► **Pər Šmì:cę** [Šmì:c Šmì:ca m, Jò:za Šmì:cu, Á:nčka Šmì:cuwa] |Mala vas 39| Nejasno. Morda iz nem *Schmitz*, v povezavi z nem. *Schmied* 'kovač', občnoim. obs. je namreč *šmitna -e* ž 'kovačnica'.

Pri Šonju ► **Pər Šùonję** |Mala vas 71| Hišno ime je prineseno iz Čezsoče, kjer so prebivalci te hiše živeli v hiši, ki je nosila to hišno ime. Nejasno. Morda v zvezi s priimkom *Šon* (Še 2008: 183).

Pri Španu ► Pər Špàrne [Špà:n Špà:na m] |Mala vas 71| Hišno ime je izpeljano iz imena gospodarja *Špan*, kar je sorodno z občnoim. obs. *š'pen špà:na* 'župan' (IK: 94), ta pa je izpeljan iz statusa ali funkcije gospodarja s pomenom 'načelnik srenje, (vaški) župan' (Sn 2003: 735, SSKJ).

Pri Štrausgitelnu ► Pər Štrà:usyì:təlne [Štrà:usyì:təl -na m, Và:lent Štrà:usyì:təlnu] |Mala vas 6| Hišno ime izhaja iz nem. *Straussgittel* " (nem. *ü* > bav. nem. *i*). Anton Štrausgitel, roj. 9. 6. 1865, je imel nekdej na tem mestu gostilno. Po njegovem sinu Valentu je hiša dobila ime tudi Pər Và:lentę. V SA sem našla podatek, da se po I. svetovni vojni l. 1918 niso več vrnili v Bovec. Pozneje je bil na tem mestu Hotel Golobar, danes pa je trgovina.

Pri Štrovgelnu ► Pər Štró:uyəlne [Štró:uyəl -na m] |Mala vas 69| Izvor ni jasen.

Pri Štrosmajerju ► Pər Štrò:smá:jərje [Štrò:smá:jər -ja m] |Mala vas 43| Izvor ni ugotovljen. Verjetno v zvezi s priimkom *Štrosmajer*, *Stroßmei/yer* ...

Pri Švajcu ► Pər Švà:jce [Švà:jc Švà:jca m, Andrè:ja Švà:jcu, Lò:jska Švà:jcuwa] |Mala vas 19| Izvor ni jasen. Morda iz nem. *Schweiz* 'Švica'. V tej hiši je prej živel Tona Kajzerjev s sestrama Katro in Gizelo, vendar je šel v vojsko v Celje in se tam poročil. Gizela je zgodaj umrla zaradi bolezni, Katra pa je ostala sama v hiši, zato se je pri hiši reklo **Pri Katri Kajzerjevi ► Pər Kà:trę Kà:jzərjuwe**.

Pri Teronecu ► Pər Tərò:nəce [Tərò:nəc -a m, Rù:di Tərò:nəcu, Mà:rica Tərò:nəcuwa] |Mala vas 29, 79| Izvor ni ugotovljen. Dapit navaja Tronc/Tronz kot antroponim s področja Učjé (Dapit 2001: 197).

Pri Ticelnu ► Pər Tì:cəlne [Tì:cəl -lna m, Grà:cjan Tì:cəlnu, Fà:ni Tì:cəlnuwa] |Mala vas 25, 26, 116| Nejasno.

Pri Tomažinu ► Pər Təməžì:ne [Təməžì:n Təməžì:na m, Lì:na Təməžì:nuwa] |Mala vas 27| Iz moškega svetopisemskega imena *Tomaž* ← lat. *Thomas*, gr. *Thōmās* iz aram. *Toma* 'dvojček' (Ke 1996: 463) s priponskim obrazilom -ì:n, ki prevzetim iz romanskih jezikov. Ime je bilo k nam prevzeto že skupaj s pripono, katere prvotni pomen je manjšalnost (primerjaj *Jakom-in*) (Še 2008: 177).

Pri Toncu ► Pər Tò:ncę [Tò:nc -a m, Mà:lja Tò:ncuwa] |Mala vas 61| S priponskim obrazilom obs. -c, knj. sln. -əc < psl. *-ѣсь izpeljano iz moškega rojstnega imena obs. *Tò:na*, tj. *Tona*, kar je skrajšana oblika moškega imena sln. *Anton* ← lat. *Antonius*, starorimsko rodovno ime (Ke 1996: 115–117). Iz tega imena je izpeljan vzdevek *Tonc* (Še 2008: 197).

Pri Valentinčiču ► Pər Balentì:nčičę [Balentì:nčič -a m] |Mala vas 78 (hiše ni več)| Iz priimka obs. *Balentì:nčič*, knj. sln. Valentinčič, na kar kaže odsotnost samoglasniškega upada, ki je izpeljan iz

rojstnega imena obs. *Balenti:n* (*b* za *v* je verjetno zaradi nemškega posredovanja, prim. nem. *Weiher* → nem. *bajer*, nem. *Wagener* → nem. *bogner*, ST: 86), knj. sln. *Valentin* ← lat. *Valentinus*, ki je manjšalnica lat. *Valens*, v povezavi z glagolom *valeo* 'biti zdrav, močen, krepak, mogočen, vreden' (Ke 1996: 472–473). Pri tej hiši sta se kasneje uporabljali tudi imeni **Pri Rotu** ► *Pər Rò:rtə* in **Pri Rafiju** ► *Pər Rá:řfə*, po priimku in poimenovanju gospodarja novih lastnikov hiše.

Pri Zajknu ► *Pər Zà:jkne* [*Zà:jkən -na* m, *Pè:pi Zà:jkən*, *Ivà:nka Zà:jkna*] |Mala vas 54| Morda v zvezi s sln. *zajka* (Plet.).

Pri Zorcu ► *Pər Zò:rcə* [*Zò:rc Zò:rca* m, *Frò:nc Zò:rcu*, *Mi:ca Zò:rcuwa*] |Mala vas 42 (ni več hiše), 46| Hišno ime je najverjetneje nastalo iz vzdeвка gospodarja *Zò:rc*, ki je sorodno (krnitev + izpeljava) z osebnim imenom *Zoran*. *Zoran* je po izvoru slovansko ime, tvorjeno s pripono *-an* iz besede *zor* ali *zora* (Ke 1996: 505).

Pri Žvanu ► *Pər Žwà:ne* [*Žwà:n Žwà:na* m, *Tò:na Žwà:nu*, *Ivà:nka Žwà:nuwa*] |Mala vas 36| Hišno ime je nastalo iz furl. *Zuan*, (prim it. Giovanni). *Žwà:n* je podobno kot rezijansko *Žwón*, tersko *Juan* (Steenwijk 1992: 338, v Še 2008: 185; Dapit 2001: 120), verjetno prevzeto iz frl. *Zuan* 'Ivan'.

V govfu ► **U γó:řfə** |Mala vas 72, 73| Je blok z več stanovanji. Iz občnoim. obs. *γó:řf γó:řfa* m 'dvorišče; prehod med hišami, navadno obokan' < nem. *Hof* 'dvorišče' (IK: 45). Govf je bil v lasti Rejdarjevih. Tam so imeli spravljeno seno in skladišče za trgovino in gostilno.

7. ZAKLJUČEK

V diplomskem delu so obravnavana ledinska imena v Bovcu in njegovi okolici ter hišna imena v Mali vasi. Glavni cilj raziskovanja je bilo dokumentirati imena, jih zapisati v fonetični transkripciji in poknjižiti. Uporabljeni sta bili dve vrsti knjiženja: ledinska imena so bila večinoma etimološko-zgodovinsko knjižena, knjiženje hišnih imen, katerih izvor je težje določiti, pa je bilo glasovno-pravopisno. Dokumentirana ledinska in hišna imena so prikazana na priloženem zemljevidu in na shemi hišnih imen ob koncu poglavja.

V okviru zemljepisnih imen je bilo zajetih 184 ledinskih imen (mikrotoponimov). Ledinska imena so analizirana s strukturnega in pomenskomotivacijskega vidika. Strukturna analiza je pokazala, da prevladuje tip predložne besedne zveze (*Na konici, V brdu*), sledi pa tip gole samostalniške besedne zveze, pri katerem se pokaže prehajanje imen iz občnoimenske sfere v lastnoimensko sfero (*bajer* → *Bajer*, *črča* → *Črča*). Občnoimenska poimenovanja, ki so pomensko motivirala ledinska imena, so večinoma še živa v govoru. Pri polastnoimenjenju pogosto prihaja do spremembe spola in števila. Posebej prevladujejo mikrotoponimi srednjega spola množine, nastali iz občnoimenskih poimenovanj ženskega spola ednine (*Dolge njiva, Skalca, Breza*), kar je podobno kot v nadiškem narečju. To bi bilo potrebno v prihodnje bolje proučiti. Pomenska motivacija za ledinska imena lahko izhaja iz splošnih značilnosti zemljišča, lastnosti tal, vodovja, pojavov v ozračju in naravnih nesreč, rastlinstva, živalstva ter človeških lastninskih in pravnih odnosov, njegove dejavnosti, stvaritev, komunikacijskih povezav, duhovnega življenja in zgodovine ter iz lastnih imen. Glede na razgibanost sveta na Bovškem je pričakovano največja skupina ledinskih imen, ki so motivirana iz zemljišča, predvsem iz oblik zemeljskega površja (*Ravna, Polica, Kucer, Dolina, Prevala*).

Med osebnimi lastnimi imeni so bila dokumentirana hišna imena v Mali vasi. Za hišna imena na tem področju je značilno, da odgovarjajo na vprašanje *Kje?*, in sicer običajno s strukturnim tipom *Pri* + ime gospodarja v *Med* (*Pri Čimcu, Pri Jernu*). Gospodarjevo ime je ponavadi podstava za vse nadaljnje tvorbe, tj. ime gospodinje, družinsko ime ter svojilne pridevnike (*Flipč* → *Flipčuka, Flipčevi, Flipčev -a -o*). Ime hišne gospodinje je izhodiščen samo v treh primerih (*Gula, Marta, Pičlca*).

Na terenu zbrano lastnoimensko gradivo omogoča ohranitev vsaj peščice imen, katerih obstoj je zaradi spremenjenega načina življenja in širših družbenih sprememb ogrožen. Diplomsko delo

zaključujem z željo, da ta nabor imen ni zaključena zgodba, saj se moramo zavedati, da nam imena zemlje, ki nas obdaja, in so jih naši predniki z ljubeznijo ustvarili, marsikaj povedo.

8. VIRI IN LITERATURA

- Bezljaj, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika I: A–J*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976.
- Bezljaj, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika II: K–O*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1982.
- Bezljaj, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika III: P–S*, dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995.
- Bezljaj, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika IV: Š–Ž*, avtorji gesel France Bezljaj, Marko Snoj in Metka Furlan, uredila Marko Snoj in Metka Furlan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005.
- Bezljaj, France: *Etimološki slovar slovenskega jezika V: Kazala*, izdelala Marko Snoj in Simona Klemenčič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007.
- Brozovič, Maruša: *Ledinska in hišna imena v vasi Selšček*. Ljubljana: Znanstvena založba FF, Oddelek za slovenistiko, 2013.
- Dapit, Roberto: *Aspetti cultura resiana nei nomi di luogo: 1. Area di Solbica/Stolvizza e Korito/Coritis*. Padova: CLEUP, 1995.
- Dapit, Roberto: *Cognomi e nomi di famiglia dell' Alta Val Torre*. Lusevera: Comune, 2001.
- Dr. Ivo Juvančič – Ivanc Lavrin: *Od zlatoroga do kozje vojske (Prelomi v 2500 letih)*. (Tipkopis.)
- Franciscejski kataster za Primorsko. Dostopen na spletnem naslovu: <http://www.catasti.archiviodistatotrieste.it/Divenire/index.htm>.
- Ivančič Kutin, Barbara: *Slovar bovškega govora*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007.
- Keber, Janez: *Leksikon imen*. Celje: Mohorjeva družba, 1996.
- Klavora, Fedja: *Ampletium, Vliz, Plez, Flitsch, Belc: kdo dal podobo je Bovškemu: o zgodovini, življenju, cesti in naseljih na Bovškem*. Tolmin: samozaložba, 2003.
- Klinar, Klemen; Škofic, Jožica; Šekli, Matej; Piko-Rustia, Martina: *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen*. Jesenice–Celovec: Gornjesavski muzej Jesenice, 2012.
- Komac, Vlasta Terezija: *Zakladnica bovške preteklosti*. Idrija: Bogataj, 2003.
- Kotnik, Bertrand: *Zgodovina hiš južne Koroške. 1. Občina Bilčovs*. Celovec: Mohorjeva družba, 1992.

Logar, Tine: *Slovenska narečja*. Ljubljana: 1993.

Merkù, Pavle: *1300 primorskih priimkov*. Trst: Mladika, 2004.

Merkù, Pavle: *Krajevno imenoslovje na slovenskem zahodu*. Ljubljana: Založba ZRC, 2006.

Pokrajina in ljudje na Bovškem, ur. Jurij Kunaver. Ljubljana: Republiški koordinacijski odbor gibanja »Znanost mladini«, 1988.

Pirc, Darinka: *Spomini*. (Tiskopis.)

Pleteršnikov slovar. Dostopen na spletu.

Rigler, Jakob: *Razprave o slovenskem jeziku*. Ljubljana: Slovenska matica, 1986.

Smole, Vera: *Pregled razvoja (prednika) slovenskega jezika od naselitve do srede 19. stoletja*. Skripta za predmet Slovensko zgodovinsko glasoslovje z naglasom na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana, 2014/15.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Dostopen na spletu.

Snoj, Marko: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan, 2009.

Stanonik, Marija: *Hišna imena v Žireh*. Maribor: Slavistično društvo, 2005.

Šekli, Matej: *Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2008.

PRILOGA 1: Dodatek k Slovarju bovškega govora

boglonaj || bùxluóni – hvala

bogpožegnaj || bùox pužìęni – dober tek

bogprevidi || bùoxpərbí:di – izraža prošnjo, usmiljenje

binec || bì:nc -a m – odraslo triletno jagnje

biznona || bì:znó:na -e ž – prababica

bradavica || bərdeǵì:ca -e ž – bradavica

cugrunt || cuyrù:nt neskl. – v zvezi *je šlo u'se u cuyrù:nt* > je propadlo

junica || jęni:ca -e ž – telica

karbucati || kərbù:cętę -ęm nedov. – nekaj delati, samo da nisi pri miru

knap || knà:p -a m – rudar

kopat || kupè:t -áta -áto prid. – zvrhan, poln: *kupè:t tęlię žù:pe*

krmuželj || kərmù:žęlj -lja m – kremželj, zaspanček

krmužljast || kərmù:žljst -a -o prid. – krmežljav

ladinga || lá:dinęa -e ž – pojedina

maluar || męlú:ar -ja m – pomočnik zidarja

moren || mò:ręn mó:rmana mó:rno prid. – mlačen

v kelemovs || u kęlęmò:us neskl. – v zvezi *iti: u'se u kęlęmò:us* > iti vse narobe

na knap || nę knà:p frazem – na tesno

obdati || ubdà:tę -ęm dov. – ogovoriti

obdajati || ubdà:jętę -ęm nedov. – opravljati

obolan || ubuólęn -a -o – označen za posek

obolati || ubuólętę -ęm dov. – označiti drevo za posek

okajen¹ || ukè:jęn -a -o prid. – ekspr. pijan

okajen² || uká:jęn -a -o prid. – prekajen, dimljen

okrancljan || ukręncjljà:n -a -o prid. – okrašen

ozimec || uzì:mc -a m – žival, ki skoti pozimi

pek || pè:jk -a m – pek

pekarija || pejkęri:ja -e ž – pekarna

poladati || puladętę -ęm dov. – povabiti

polekati || pulè:kętę -ęm dov. – pojesti z užitkom

pošacati || pušà:cętę -ęm dov. – ceniti, spoštovati: *tùo kì:kljo pušà:cęm*

pšadar || pšá:dər -ca, -ja -ce – kvantar, opravljalec

regrut* || ręyrù:t -a m – moški, ki so bili potrjeni za v vojsko

rejda || rè:jda -e ž – sprednji del voza pod oplenom, ki se pri spreminjanju smeri premika

rejnak || rè:jnk -a m – del voza

sora || sùora -e ž – drog, ki povezuje sprednji in zadnji del voza

šacanje || šà:cęnje -a s – ocenitev: *šà:cęnje sù:ra*

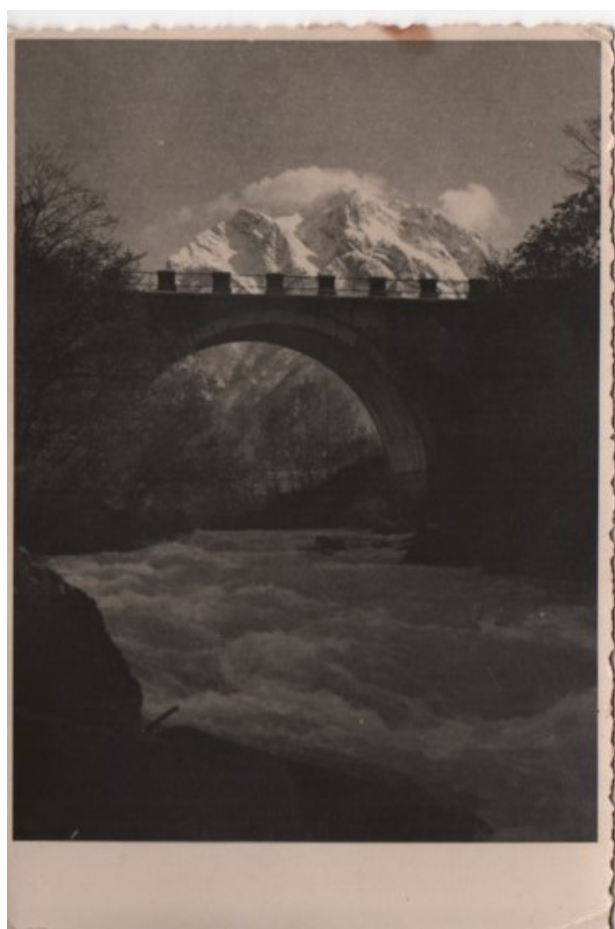
šacati || šà:cętę -ęm nedov. – 1. oceniti, 2. v zvezi: *klię bę ęa/jo šà:cu* > kdo bi mu pripisal, da je sposoben ...

škrpljan || škrpljã:n -a m – škorpíjon
škubicera || škubicé:ra -e ž – smetišnica
šmucik || šmù:cik neskl. prid. – pod čast
šorf || šò:rf neskl. prid. – oster, strog
štolc || štò:lc neskl. prid. – ponosen
štman || štmã:n štmá:na prid. – urejen,
prevzeten
štręga || štrè:ęa -e ž – copnica, čarovnica
umera || ù:məra neskl. prid. – neskladno,
neurejeno oblečen: *s-ku 'na ù:məra*
vena || wə:na -e ž – del voza za vprego
votel || wé:tu wé:tla wé:tlo prid. – votel

PRILOGA 2: Slike

Slika 1: Stara osnovna šola. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 2: Koritniški most. (Vir: osebni arhiv družine Prezelj)

Slika 3: Hiše v Mali vasi: Piužijeva, Ekselnova, Feljeva in Nandčeva hiša, na drugi strani pa Hotel Golobar. (Vir: osebni arhiv Andreja Čopija)

Slika 4: Hiše v Mali vasi: Feljeva, Nandčeva, Frenččeva in Rejdarjeva. (Vir: osebni arhiv Andreja Čopija)

Slika 5: Razglednica Bovca. Na spodnji sliki je del Male vasi, visoke stavbe v ozadju - Adelčeve hiše ni več. (Vir: osebni arhiv Andreja Čopija)

Slika 6: Mala vas: pogled Na rejdo. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 7: Prevala in Cerkev Device Marije. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 8: Bovec in Rombon, nekaj precej manj poraščen kot danes. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 9: Jezerca. (Vir: osebni arhiv avtorice)

Slika 10: Pogled na Bovec in obdelovalne površine pod Ravelnikom in Stražiščem na levi strani ter na Dolgih njivah desno, razglednica poslana leta 1927. (Vir: osebni arhiv avtorice)

Slika 11: Družina Šuler, "po domače" Flipčevi, na poroki. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 12: Ema in Rudolf Trampuž, "po domače" Kolerjeva, na poroki. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 13: Gizela Kajzerjeva, ki je zaradi boleznj zgodaj umrla. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 14: Katra Kajzerjeva. Mlada je šla delat v Trst, kjer je pri isti družini služila več kot 30 let, in denar pošljala domov, ko se je vrnila pa je skrbela za bolno sestro Gizelo. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 15: Regruti na obisku pri Juli Gebni v Trstu. (Vir: osebni arhiv Ane Marije Mavrič)

Slika 16: Plajer nosi seno "v škufo". (Vir: osebni arhiv družine Prezelj)

PRILOGA 3: Tabela hišnih imen

PRILOGA 5: Shema hišnih imen v Mali vasi

PRILOGA 5: Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 24. avgusta 2015

Mija Bon

PRILOGA 6: Izjava

Izjava kandidata/kandidatke:

Spodaj podpisani/a _____ diplomskega dela v tiskani
in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem
(ustrezno obkrožiti)

objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum:

Podpis kandidata / kandidatke: